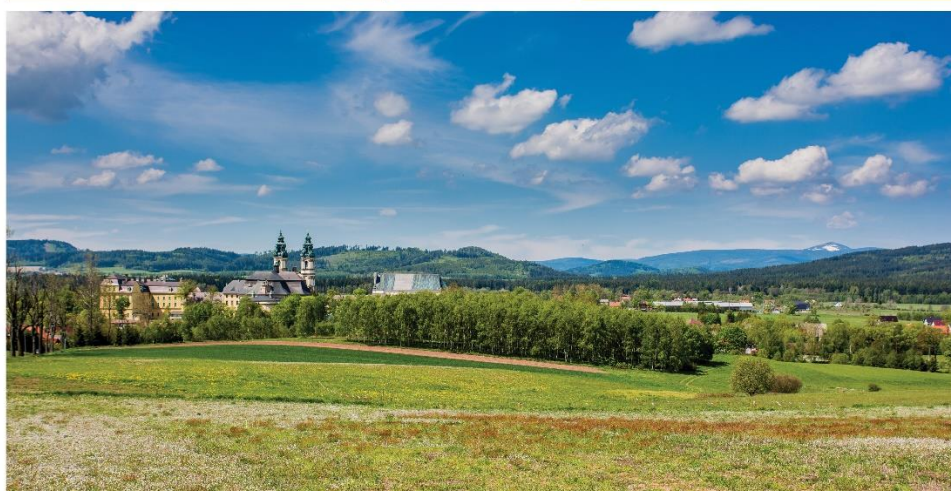

**RAPORT O STANIE
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO
ZA 2018 ROK**

**ZARZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
WROCŁAW, ... 2019 R.**

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I. WPROWADZENIE	1
CZĘŚĆ II. SYSTEM ZARZĄDZANIA ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	3
CZĘŚĆ III. DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	8
A. INFORMACJA O REALIZACJI ZADAŃ ZARZĄDU, JEDNOSTEK ORAZ SPÓŁEK PODLEGŁYCH, W TYM O REALIZACJI PROGRAMÓW Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW UE.	8
1. OBSZARY WIEJSKIE I ZASOBY NATURALNE	10
2. INFRASTRUKTURA	14
3. OPIEKA ZDROWOTNA	19
4. ROZWÓJ GOSPODARCZY	23
5. SPRAWY SPOŁECZNE.....	27
6. ROZWÓJ SPOŁECZNY I RYNEK PRACY	31
7. MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE I PROMOCJA WALORÓW WOJEWÓDZTWA	41
8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE.....	48
9. GEODEZJA I KARTOGRAFIA	54
10. REALIZACJA PROGRAMÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH.....	58
B. INFORMACJA O STANIE REALIZACJI UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.	61
C. INFORMACJA O STANIE REALIZACJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	84
CZĘŚĆ IV REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII WOJEWÓDZKICH	91
CZĘŚĆ V PODSUMOWANIE	138
ZAŁĄCZNIK	146

CZĘŚĆ I. WPROWADZENIE

Raport o stanie województwa to dokument podsumowujący działalność Zarządu Województwa Dolnośląskiego w kontekście realizacji programów, strategii, polityk, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego w 2018 roku. Jest pierwszym tego typu opracowaniem przygotowanym w związku z nowymi zapisami w ustawie o samorządzie województwa.

Dokument powstał zgodnie z artykułem 34a ustęp 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa oraz uchwałą nr VI/101/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r., w której określono szczegółowe wymogi odnośnie układu raportu oraz zawartości poszczególnych jego części.

Raport składa się z trzech części merytorycznych. Pierwsza z nich opisuje system zarządzania rozwojem regionu. Jego podstawą są Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Kolejna część dotyczy działalności Zarządu Województwa Dolnośląskiego w 2018 r. Składa się na nią syntetyczny opis podjętych w 2018 r. działań wynikających z kompetencji Samorządu Województwa Dolnośląskiego w ramach poszczególnych dziedzin, informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Dolnośląskiego oraz stanie realizacji budżetu obywatelskiego. Ostatnia część raportu zawiera dane dotyczące realizacji polityk, programów i strategii wojewódzkich ujęte w tabeli.

Raport za 2018 rok potwierdza wiele pozytywnych efektów działalności Zarządu Województwa kadencji 2014 – 2018. Należą do nich m.in. wskaźniki ekonomiczne czy dane dotyczące bezrobocia, potwierdzające miejsce Dolnego Śląska w czołówce najdynamiczniej rozwijających się regionów w Unii Europejskiej. To wynik m.in. konsekwentnie realizowanej polityki rozwoju gospodarczego i umiejętnego wykorzystania środków europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego. Między innymi dzięki temu Dolny Śląsk postrzegany jest obecnie jako miejsce przyjazne i atrakcyjne nie tylko dla mieszkańców i inwestorów, ale i turystów, również tych zagranicznych.

Informacje dotyczące realizacji zadań Zarządu Województwa przygotowane zostały w oparciu o dane gromadzone przez departamenty Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostki organizacyjne Województwa Dolnośląskiego.

Niniejszy raport nie będzie zawierał szerokiego odniesienia się do zasobów statystyki publicznej, gdyż na chwilę obecną brak jest większości danych obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą regionów w 2018 r. Praktycznie jedynym istotnym wskaźnikiem, dla którego dostępne są obecnie wartości za 2018 r. jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która wyniosła 5,2 %, podczas gdy w 2017 r. wynosiła ona 5,7 %. Resztę danych statystycznych należy przyjąć w wartościach dla roku 2017. Najpowszechniej stosowaną daną statystyczną jest produkt krajowy brutto *per capita*. Według szacunków wstępnych Głównego Urzędu Statystycznego, wartość

tego wskaźnika dla Dolnego Śląska wyniosła w 2017 r. równowartość 57 203 zł, podczas gdy wartość ta dla całego kraju wynosiła wówczas 51 760 zł. Z kolei wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata w 2017 r. wyniósł 70,7 %. W odniesieniu do liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, wartość ta wyniosła w 2017 r. 1 271. Również w 2017 r. odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wyniósł 13,9 %. W dziedzinie ochrony środowiska udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów komunalnych ogółem wyniósł 22,5 %, z kolei udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem wyniósł 7,9 %.

CZĘŚĆ II. SYSTEM ZARZĄDZANIA ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Najważniejszymi dokumentami określającymi politykę rozwoju Dolnego Śląska i wyzwania stojące przed regionem są Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030) oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Są one również nadrzędne względem wszystkich pozostałych dokumentów strategicznych, programowych, planistycznych czy finansowych przygotowywanych na poziomie regionalnym. Do katalogu ww. dokumentów należą programy rozwoju, strategie oraz polityki.

Programy są opracowywane w zakresie działań będących w bezpośrednich kompetencjach samorządu regionalnego. Programy rozwoju mogą być poprzedzone opracowaniem **strategii terytorialnych, sektorowych lub dziedzinowych**.

Natomiast **polityki** dotyczą zadań publicznych leżących poza zakresem bezpośredniego wpływu i odnosić się będą do takich działań jak inicjowanie współpracy poszczególnych interesariuszy w regionie, wsparcie finansowe i merytoryczne dla przedsięwzięć o istotnej wartości dodanej, zabieganie o inwestycje rządowe w regionie czy też racjonalne wydatkowanie funduszy europejskich.

Programy rozwoju i polityki będą dokumentami o średniookresowej perspektywie realizacji, jednak nie dłuższej niż obowiązująca strategia rozwoju regionalnego.

Powinny one realizować także jeden lub więcej celów operacyjnych strategii rozwoju województwa oraz precyzować przyjęte kierunki działań konieczne dla ich realizacji i odnosić się do przestrzeni, sektorów, dziedzin lub subregionów.

Docelowy katalog programów rozwoju, polityk i strategii oraz ich zakres tematyczny określa **Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego**, uchwalony przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego¹.

Podmiotem odpowiedzialnym za proces wdrażania SRWD 2030 jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Zadanie to jest realizowane przez jednostkę pomocniczą Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (UMWD), wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne oraz spółki prawa handlowego z udziałem samorządu województwa. W procesie wdrażania SRWD 2030, Zarząd Województwa Dolnośląskiego jest również wspierany przez inne podmioty z wiodącą rolą Regionalnego Forum Terytorialnego jako głównego gremium opiniotawczo-doradczego i zarazem zaplecze eksperckie.

Koncepcja systemu monitorowania i ewaluacji *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030* zgodna jest z wnioskami i zaleceniami wynikającymi z dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego oraz europejskiego.

---

¹ Uchwała nr 311/VI/19 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 stycznia 2019 r.

Podstawowymi instrumentami monitoringu, służącymi realizacji efektywnej sprawozdawczości są **raporty monitoringowe**: Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego oraz Raport z realizacji strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030. Raporty będą opracowywane w cyklu trzyletnim.

Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego w syntetycznym ujęciu obejmować będzie charakterystykę stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa na tle kraju i Europy. Wskaże on również główne tendencje w rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego i uwzględni podstawowe uwarunkowania przestrzenne. Zakres tematyczny obejmie między innymi procesy zachodzące w gospodarce narodowej na terenie województwa, z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju: procesów demograficznych, rynku pracy i gospodarki. Monitoring sytuacji społeczno-gospodarczej i zagospodarowania przestrzennego, oparty na statystyce, analizach i badaniach, umożliwi uchwycenie zachodzących zmian oraz ocenę szans i zagrożeń, pozwalających na wsparcie procesów decyzyjno-strategicznych. Raport przygotowywany będzie w cyklu trzyletnim.

Raport z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 stanowi podstawowy element właściwego monitoringu i ewaluacji dokumentu *Strategii*. Raport ten, poprzez monitoring wybranych wskaźników, wskazywać będzie na stan realizacji *Strategii* oraz pozwoli na ocenę stopnia i dynamiki postępu w realizacji przyjętych celów. Raport ten będzie zawierał również pełen zestaw informacji na temat działań podejmowanych na terenie województwa dolnośląskiego zarówno przez samorząd województwa, jak i władze krajowe. Będzie mógł więc stanowić podstawę podejmowania działań korygujących, w tym usuwania ewentualnych nieprawidłowości w wydatkowaniu środków wojewódzkich i unijnych. Zostanie on opracowany przez Instytut Rozwoju Terytorialnego na podstawie ogólnie dostępnych danych statystycznych oraz danych dostarczonych przez poszczególne Departamenty i Wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz podlegające mu jednostki zaangażowane w realizację zapisów *Strategii*. W związku z przyjęciem *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* we wrześniu 2018 roku, pierwszy raport z realizacji *Strategii* zostanie opracowany w 2021 roku.

14 czerwca 2017 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego podjął uchwałę nr XXXIV/1129/17 w sprawie określenia trybu, zasad i harmonogramu opracowania *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, czym zapoczątkował proces kreowania nowej regionalnej strategii rozwoju. W proces ten zaangażowany został szeroki krąg osób, którego trzon stanowili pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Instytutu Rozwoju Terytorialnego działający w ramach **Grupy Roboczej ds. opracowania SRWD 2030, członkowie Komitetu Ekspertów oraz Komitetu Sterującego** złożonego z przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych i samorządu województwa dolnośląskiego.

Przygotowany projekt nowej strategii podlegał szerokim konsultacjom społecznym, które odbywały się w dniach 19 lutego 2018 r. - 26 marca 2018 r. Konsultacje były prowadzone na terenie całego Dolnego Śląska. W szerokiej debacie publicznej podczas licznych spotkań wzięli udział dolnośląscy parlamentarzyści, Radni Województwa, przedstawiciele władz gminnych i powiatowych oraz administracji rządowej, środowisk naukowych i gospodarczych, świata kultury, stowarzyszeń i ruchów społecznych, a także indywidualni mieszkańcy województwa. Dokument prezentowany był podczas czterech konferencji subregionalnych, które odbyły się w Legnicy, Jeleniej Górze, Wałbrzychu i Wrocławiu.

Ostatnim etapem prac nad Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 były obrady Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, podczas których 20 września 2018 r. podjęta została uchwała nr L/1790/18. Na mocy wskazanej uchwały przyjęty został nowy plan rozwoju dla Dolnego Śląska w perspektywie do 2030 r.

Nowa Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 to dokument nawiązujący do poprzednich strategii i doświadczeń z ich realizacji, zapewniający ciągłość procesu planowania strategicznego, a jednocześnie uwzględniający dynamicznie zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne oraz nowe wyzwania, przed którymi stoi nasz region.

Nowa Strategia kreśli ambitną wizję Dolnego Śląska jako regionu równomiernego rozwoju, regionu przyjaznego, nowoczesnego i konkurencyjnego. Jej osiągnięciu służyć będzie realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowanych mu pięciu celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych;
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Realizacji tychże celów strategicznych służyć zaś będą różnorodne inicjatywy ujęte w 94 przedsięwzięciach strategicznych – grupach zadań strategicznych.

Skuteczna realizacja polityki rozwoju województwa dolnośląskiego wyrażona w niniejszej strategii możliwa będzie dzięki określeniu priorytetów i ich terytorialnemu ukierunkowaniu, uwzględniającemu charakter i zakres niezbędnej strategicznej interwencji oraz specyficzne wyzwania rozwojowe.

Strategia odpowiada na podstawowe wyzwania polityki spójności Unii Europejskiej, tj. z jednej strony wskazuje na konieczność **wzmacniania** już istniejących przewag konkurencyjnych opartych o nowoczesny przemysł i potencjał badawczo-rozwojowy ośrodków naukowych w obszarze Aglomeracji Wrocławskiej, z drugiej zaś koncentruje się na **wyrównywaniu wewnątrzregionalnych różnic** w poziomie rozwoju

i konkurencyjności poszczególnych obszarów naszego regionu w oparciu o obszary funkcjonalne największych miast – Jeleniej Góry, Legnicy i Wałbrzycha.

Poważnym wyzwaniem jest **zatrzymanie postępującej depopulacji** południowych obszarów naszego regionu.

Równoległe z pracami nad projektem Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 prowadzone były prace nad **nowym planem zagospodarowania przestrzennego województwa**. Procedura formalno-prawna nie została jeszcze zakończona i obecnie obowiązuje nadal Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, perspektywa 2020, przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. Nowy plan będzie uwzględniał ustalenia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, będzie zgodny, w wymiarze przestrzennym, z przyjętą w tej strategii wizją oraz celami strategicznymi. W ramach prac nad projektem nowego planu w latach 2015-2018 przeprowadzone zostały następujące etapy:

- 1) zebranie i rozpatrzenie złożonych w odpowiedzi na ogłoszenie, obwieszczenie i pisemne zawiadomienia, wniosków,
- 2) przeprowadzenie cyklu spotkań warsztatowych z samorządami lokalnymi i innymi jednostkami obejmujący spotkania w ramach Obszarów Integracji zorganizowane we Wrocławiu, Legnicy, Wałbrzychu, Jeleniej Górze i Bolesławcu,
- 3) przeprowadzenie cyklu spotkań warsztatowych z udziałem pracowników poszczególnych departamentów UMWD oraz podmiotów zewnętrznych,
- 4) opracowanie założeń i koncepcji planu,
- 5) przygotowanie diagnozy województwa w formie „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego” przyjętego Uchwałą Nr 3916/V/17 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 czerwca 2017 r., oraz analiz diagnostycznych obejmujących szczegółowe zagadnienia:
  - zasięg (delimitacja) miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków regionalnych,
  - analiza dojazdów do pracy pomiędzy gminami województwa dolnośląskiego,
  - analiza dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych w Aglomeracji Jeleniogórskiej i Aglomeracji Wałbrzyskiej,
  - analiza gęstości i rozkładu zabudowy w województwie dolnośląskim,
  - tereny intensywnego rozwoju osadnictwa,
  - ocena potencjału miast powiatowych pod względem liczby ludności, rynku pracy i usług,
  - diagnoza poziomu rozwoju sfery społecznej i gospodarczej gmin województwa dolnośląskiego,
  - zasoby środowiska i systemy ich ochrony, turystyka,

- regionalny system transportu,
  - zasięg (delimitacja) przygranicznego obszaru funkcjonalnego,
  - zasięg (delimitacja) górskiego obszaru funkcjonalnego,
- 6) sporządzenie przez zespół pod kierunkiem dr hab. inż. arch. Ireny Niedźwieckiej - Filipiak, zlecenie IRT, opracowania „Uszczegółowienie oraz wypracowanie zasad wdrażania optymalnego układu zielonej infrastruktury we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym (WROF)”,
  - 7) przygotowanie uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
  - 8) opracowanie projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego,
  - 9) zorganizowanie konferencji opiniującej propozycję obszarów funkcjonalnych zamieszczoną w projekcie planu dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w województwie,
  - 10) przeprowadzenie konsultacji transgranicznych z partnerami z Republiki czeskiej oraz z Saksonii, w ramach trzech spotkań konsultacyjnych,
  - 11) przeprowadzenie procedury opiniowania i uzgadniania oraz udostępnienie do publicznego wglądu projektu planu.

Kolejnym etapem prac jest zebranie i rozpatrzenie uwag złożonych w ramach procedury opiniowania, uzgadniania oraz udostępnienia do publicznego wglądu oraz przygotowanie projektu planu uwzględniającego zgłoszone uwagi, a także ponowienie uzgodnień w niezbędnym zakresie. Po przeprowadzeniu tego etapu projekt planu będzie mógł zostać przedłożony do uchwalenia Sejmikowi Województwa Dolnośląskiego.

CZĘŚĆ III. DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

A. INFORMACJA O REALIZACJI ZADAŃ ZARZĄDU, JEDNOSTEK ORAZ SPÓŁEK PODLEGLYCH, W TYM O REALIZACJI PROGRAMÓW Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW UE.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego jako organ wykonawczy województwa realizuje swoje zadania zgodnie z kompetencjami w ramach departamentów w strukturze UMWD oraz przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa podległe Marszałkowi Województwa.

Struktura Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz wykaz innych jednostek samorządu województwa znajduje się w Załączniku.

1. OBSZARY WIEJSKIE I ZASOBY NATURALNE

Zadania z zakresu obszarów wiejskich, środowiska oraz zasobów naturalnych realizowane są w Departamencie Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych, a także przez jednostki organizacyjne samorządu województwa, m.in. Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych.

ZADANIA I KONKURSY

W ramach realizacji zadań związanych z rozwojem obszarów wiejskich, w roku 2018 przeprowadzono nabory w następujących konkursach i rozliczono następujące zadania:

- „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” – konkurs dla gmin, dofinansowaniem objęto 104 gminy na łączną kwotę dotacji 2 489 328 zł;
- „Przedsięwzięcia promujące ideę Odnowy Wsi Dolnośląskiej” - konkurs dla organizacji pozarządowych, dofinansowaniem objęto 42 zadania na łączną kwotę dotacji 199 910 zł;
- „Konkurs w ramach art.19a ustawy o wolontariacie i pożytku publicznego” - przyznano łączną kwotę 111 095 zł dla 17 podmiotów;
- „Konkurs dla gmin na dofinansowanie bieżącego utrzymania urządzeń melioracji wodnych będących własnością gminy” - dofinansowano 55 gmin na łączną kwotę 1 132 725 zł;
- „Konkurs dla spółek wodnych na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych” - dofinansowaniem objęto 45 spółek wodnych na łączną kwotę 734 321 zł.
- Dofinansowano w kwocie 90 000 zł Program Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego.
- Zorganizowano: Festiwal Tradycji Dolnego Śląska w Operze Wrocławskiej, konkurs „Piękna Wieś Dolnośląska”, wyjazd studyjny dla lokalnych liderów wiejskich do ekomuzeów w województwie podkarpackim oraz coroczny Kongres Odnowy Wsi.

PROGRAMY OPERACYJNE

- PROW 2014 - 2020

W zakresie realizacji **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020**, w roku 2018 zostało złożonych 698 wniosków o przyznanie pomocy na łączną kwotę kosztów kwalifikowalnych 197 338 571,07 zł, w tym 125 566 538,92 zł dofinansowania ze środków EFRROW. Podpisano 369 umów o pomoc na kwotę kosztów kwalifikowalnych 66 431 493,76 zł w tym 42 270 363,47 zł dofinansowania ze środków EFRROW. Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego złożonych zostało 480 wniosków o płatność na kwotę kosztów kwalifikowalnych 133 167 052,96 zł - w tym 84 734 195,80 zł dofinansowania ze środków EFRROW. Przeprowadzono 79 wizyt oraz 76 kontroli w miejscu realizacji projektów.

- PO RYBY 2014-2020

W zakresie realizacji **Programu Operacyjnego RYBY 2014-2020**, w roku 2018 Samorząd Województwa Dolnośląskiego zawarł 22 umowy o dofinansowanie w ramach priorytetu 4 PO Ryby 2014-2020 na łączną kwotę

5 242 917 zł. Zweryfikowano 11 wniosków o płatność na łączną kwotę pomocy 2 139 544 zł. Przeprowadzono łącznie 7 kontroli operacji.

ADMINISTRACJA / ZADANIA CIĄGŁE

o DECYZJE ADMINISTRACYJNE

W ramach realizacji zadań związanych z ochroną środowiska, w roku 2018 przeprowadzono szereg postępowań administracyjnych, które zakończyły się **wydaniem 1155 decyzji** (w tym 62 pozwoleń zintegrowanych dotyczących największych instalacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, poprzedzonych procedurą m.in. z udziałem społeczeństwa, 799 zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów oraz 294 innych decyzji w zakresie opłat, kar i korzystania ze środowiska).

o KONTROLE I WIZJE TERENOWE

Przeprowadzono 16 kontroli z zakresu gospodarki odpadami, opłat za korzystanie ze środowiska, płoszenia zwierząt łownych i gospodarki łowieckiej oraz uczestniczono w 16 kontrolach prowadzonych przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. W związku z realizowanymi zadaniami przeprowadzono 771 wizji w terenie (dowodów z oględzin) z zakresu wycinki drzew, gospodarki łowieckiej (szkód łowieckich) obwodów łowieckich, ochrony powietrza oraz gospodarki odpadami.

o WNIOSKI

Ponadto w 2018 r. **rozpatrzono 249 wniosków** o wydanie zaświadczeń w sprawie udzielonej pomocy de minimis, oraz **5743 wnioski** o wpis do rejestru Bazy Danych o Odpadach a **80 wpisów dokonano do tej bazy z urzędu**. Zweryfikowano 15 800 zestawień danych o odpadach posiadaczy zarejestrowanych w Wojewódzkim Systemie Odpadowym. Rozliczono również 12 081 wpłat na kwotę ponad 84 129 999,21 zł (za korzystanie ze środowiska, produktowych, depozytowych, recyklingowych, za publiczne kampanie edukacyjne, za odpady). Zweryfikowano także ponad 8 105 sprawozdań i wykazów dotyczących opłat za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, za pobór wód i odprowadzanie ścieków, opłat dotyczących baterii i akumulatorów, opakowań i produktów.

o OPRACOWANIA I KONSULTACJE SPOŁECZNE

W 2018 r. podpisano i zrealizowano umowę na opracowanie **Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg** zarządzanych przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei, Prezydenta Miasta Jeleniej Góry i linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK na terenie województwa dolnośląskiego, przeprowadzono także niezbędne procedury, m.in. w zakresie konsultacji społecznych oraz uzgodnień co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Program ten został przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr III/34/18 z 20.12.2018 r.

o DZIAŁANIA INTERWENCYJNE I EDUKACYJNE

W ramach realizacji zadań związanych z ochroną, popularyzacją oraz upowszechnianiem wartości historycznych, kulturowych, krajobrazowych i przyrodniczych dolnośląskich parków krajobrazowych, w roku 2018 pracownicy

Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych podejmowali szereg działań interwencyjnych i edukacyjnych. W związku ze stwierdzeniem naruszeń przepisów obowiązujących na terenie parku **interweniowano 204 razy**. Służby parków 349-krotnie zajmowały stanowisko lub składały wnioski w sprawach dotyczących zagospodarowania przestrzennego parków. W ramach prowadzonej edukacji ekologicznej poprzez sieć ośrodków edukacyjnych zarządzanych i utrzymywanych przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych i na terenie samych parków krajobrazowych **zorganizowane zostały darmowe zajęcia edukacyjne dla 33 181 osób, w zajęciach tych uczestniczyło 976 grup dzieci, młodzieży i osób dorosłych**. Ponadto przeprowadzono w ramach edukacji ekologicznej 17 konkursów o zasięgu regionalnym i wojewódzkim. W całym 2018 roku pracownicy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych zorganizowali lub aktywnie uczestniczyli w 37 imprezach, akcjach edukacyjnych i innych wydarzeniach organizując stoiska edukacyjne. Ponadto zostały **wydane 23 różne pozycje wydawnicze** (broszury, foldery, kalendarze, przewodniki itp.) popularyzujące ochronę przyrody i krajobrazu, a także promujące wartości historyczne i kulturowe parków krajobrazowych. W roku ubiegłym pracownicy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych zinwentaryzowali i udokumentowali kartami inwentaryzacyjnymi, a także umieścili w cyfrowej bazie danych 411 nowych obserwacji z zakresu roślin i zwierząt chronionych. Również dzięki wieloletnim staraniom podejmowanym przez pracowników Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych, użytek ekologiczny - Przemkowskie Bagno - były zdegradowany „poradziecki poligon wojskowy” – w roku ubiegłym uzyskał status obszaru wodno-błotnego o znaczeniu światowym i został wpisany na listę Konwencji Ramsarskiej obejmującej najcenniejsze obszary wodno-błotne świata.

o ZADANIA GEOLOGICZNE

W ramach realizacji zadań geologicznych, w roku 2018 przeprowadzono szereg postępowań administracyjnych, które zakończyły się **wydaniem 348 decyzji administracyjnych** w tym obszarze. Przeprowadzono również **27 kontroli zakładów górniczych** w zakresie zgodności prowadzenia działalności z udzieloną koncesją. Na wniosek Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa **dokonano sprawdzenia 1238 działek pod względem występowania udokumentowanych złóż kopalin**. Dokonano także weryfikacji zestawienia zmian zasobów dla 295 złóż kopalin. Zaopiniowano 10 wniosków koncesyjnych dla złóż, dla których organem administracji geologicznej jest starosta. Podpisano 4 umowy na użytkowanie górnicze. Rozpatrzono 2200 wniosków o opiniowanie i uzgadnianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy. Przeprowadzono również 59 egzaminów w zakresie kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi kategorii XIII.

o LIKWIDACJA

W związku z przejęciem zadań z zakresu gospodarki wodnej przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, w 2018 r. zlikwidowano Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu.

2. INFRASTRUKTURA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje zadania związane z organizacją publicznego transportu zbiorowego na obszarze województwa dolnośląskiego w ramach Departamentu Infrastruktury, w oparciu o ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym oraz o akt prawa miejscowego, jakim jest „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego”.

ZADANIA

W 2018 r. zrealizowano następujące zadania:

- DOTACJE
- „Dotowanie i organizowanie kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich”: zawarto umowy z przewoźnikami kolejowymi tj. Przewozy Regionalne sp. z o.o. oraz Kolejami Dolnośląskimi S.A. w sprawie świadczenia usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, wojewódzkie kolejowe przewozy pasażerskie realizowane w terminie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. W roku sprawozdawczym przekazano tym przewoźnikom środki dotacji w kwocie 125 315 528,59 zł, w tym także za realizację przewozów w 2017 r. (rozliczenie umów i rekompensata za m-c grudzień 2017 r.);
- „Dofinansowanie krajowych pasażerskich przewozów autobusowych”: w okresie sprawozdawczym przekazano kwotę dotacji w wysokości 46 128 639,47 zł, przewoźnikom realizującym pasażerskie przewozy autobusowe, na podstawie zawartych od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., 194 umów określających szczegółowe zasady przekazywania dopłat do przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ulg ustawowych. Łączna liczba dofinansowanych biletów ulgowych wyniosła 1 439 656 szt. Zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane jest przez Województwo Dolnośląskie ze środków dotacji z budżetu państwa. W roku 2018 wydano 441 zezwoleń regularnych oraz 603 zezwolenia na linie regularne specjalne.

Łączna liczba przewiezionych w 2018 r. pasażerów w publicznym zbiorowym transporcie drogowym wyniosła 16 565 170.

○ PRACA EKSPLOATACYJNA

W ramach organizacji wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich w 2018 roku zrealizowana została praca eksploatacyjna w wysokości 10 911 408 pockm (pociągokilometrów), co oznacza wzrost wykonanej pracy eksploatacyjnej o około 3,7% względem roku 2017. W okresie tym przewieziono wojewódzkim transportem kolejowym 23 854 398 pasażerów, co oznacza wzrost o około 8,4% względem roku 2017.

○ OFERTA PRZEWOZOWA

W rozkładzie jazdy pociągów 2017/2018 obowiązującym przez większą część 2018 roku (do 8 grudnia 2018 r.) rozbudowie uległa oferta przewozowa wojewódzkich kolejowych połączeń pasażerskich, w tym na liniach (odcinkach linii komunikacyjnych):

- Wrocław – Żmigród, z 19 do 20 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Trzebnica, z 15 do 16 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Oleśnica, z 19 par do 20 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Jelcz Laskowice, z 16 do 18 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Oława – (Opole), z 19 do 23 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Strzelin, z 15 do 17 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Jaworzyna Śląska, z 22 do 24 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Legnica, z 26 do 27 par połączeń w dni robocze,
- Wrocław – Wołów, z 19 do 20 par połączeń w dni robocze,

oraz innych liniach na obszarze województwa dolnośląskiego.

○ WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI

Rozbudowa oferty przewozowej w obrębie aglomeracji wrocławskiej możliwa była dzięki współpracy nawiązanej pomiędzy gminami skupionymi wokół aglomeracji wrocławskiej oraz Samorządem Województwa Dolnośląskiego w zakresie współorganizacji i współfinansowania przewozów w ramach Wrocławskiej Kolei Aglomeracyjnej (WKA). Dzięki współpracy z sąsiednimi organizatorami połączeń uruchamiane były połączenia styczne z sąsiednimi województwami (lubuskim, wielkopolskim, opolskim), na liniach:

- Görlitz/Zgorzelec – Węgliniec – Żary/Zielona Góra (województwo lubuskie),
- Wrocław/Legnica – Żary – Forst (województwo lubuskie),
- Wrocław – Głogów – Zielona Góra (województwo lubuskie),
- Wrocław – Rawicz – Leszno – Poznań (województwo wielkopolskie),
- Wrocław – Oleśnica – Ostrów Wielkopolski (województwo wielkopolskie),
- Wrocław – Oleśnica – Kluczbork (województwo opolskie),
- Wrocław – Jelcz-Laskowice – Opole (województwo opolskie)
- Wrocław – Oława – Opole/Nysa (województwo opolskie),
- Kłodzko – Kamieniec Żąbkowicki – Nysa (województwo opolskie),

oraz połączenia transgraniczne z krajami czeskimi (liberecki, kralovohradecki, pardubicki) i Wolnym Państwem Saksonia, na liniach:

- Szklarska Poręba Górna – Harrachov – Liberec (Kraj Liberecki),
- Sędziszów – Kamienna Góra – Lubawka – Kralovec/Trutnov (Kraj Kralovohradecki),
- Wrocław/Wałbrzych – Meziměstí /Adrspach (Kraj Kralovohradecki),
- Wrocław – Kłodzko – Międzyzylesie/Lichkov (Kraj Pardubicki),
- Wrocław – Legnica – Zgorzelec/Görlitz – Drezno (Wolne Państwo Saksonia),
- Jelenia Góra – Lubań Śląski – Zgorzelec – Görlitz (Wolne Państwo Saksonia).

o OFERTA SEZONOWA

W 2018 roku w sezonie wiosenno-letnim (od końca kwietnia do końca sierpnia) w weekendy i święta wznowiono ruch regionalnych (transgranicznych) pociągów pasażerskich na linii Wrocław/Wałbrzych – Mezimesti /Adrspach oraz w grudniu 2018 roku dotychczasową sezonową (weekendy i święta w sezonie wiosenno-letnim od końca kwietnia do końca sierpnia) ofertę połączeń rozbudowano o codzienne połączenia na linii Sędziszów – Kamienna Góra – Lubawka – Kralovec, skomunikowane w Sędziszowie z pociągami na linii Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Szklarska Poręba Górna.

ZADANIA DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu w 2018 r. realizowała 24 zadania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Na ich realizację wydatkowano środki w wysokości 175 445 735,70 zł, z czego 119 931 043,70 zł stanowiły środki unijne, 39 317 874,39 środki budżetu Województwa Dolnośląskiego, 8 489 571,39 zł ze środków Budżetu Państwa oraz 7 707 246,40 zł dotacje celowe przekazywane na podstawie umowy/decyzji o dofinansowaniu zadań w ramach Europejskiej Współpracy Transgranicznej przez Partnera Wiodącego (tj. Województwo Dolnośląskie) dla Partnerów Projektu Czeskich i Niemieckich.

o REZULTATY

W ramach ww. zadań:

- wybudowano 41,55 km dróg,
- przebudowano 8,63 km dróg,
- wyremontowano 55,02 km dróg.

o ZADANIA

W 2018 r. zakończono pod względem robót budowlanych 6 zadań:

- w ramach zadania Budowa lub przebudowa infrastruktury drogowej na sieci dróg wojewódzkich Dolnego Śląska w zakresie: chodników, odwodnienia drogi, zatok autobusowych, skrzyżowań dróg, sygnalizacji świetlnej, murów oporowych, małych obiektów mostowych oraz przebudowa i budowa krótkich odcinków dróg wojewódzkich przebudowano 1,64 km dróg o pow. 3107,00 m². W 2018 r. wydatkowano 3 039 225,45 zł w tym 1 143 848,75 zł pomocy finansowej i 1 895 376,70 zł BWD.
- w ramach zadania: Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez przebudowę i remonty dróg w obszarze Dolnego Śląska przebudowano i wyremontowano 57,717 km dróg o pow. 379 513,50 m² i 15,868 km chodników o pow. 32 923,02 m². W roku 2018 wydatkowano 69 053 840,47 zł, w tym 16 731 300 zł BP, 3 738 723,56 zł pomocy finansowej i 48 583 816,91 zł BWD. Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego wspomogły działania jw. w zakresie przekazania 138 758,40 zł pomocy rzeczowej w postaci nakładów finansowych na powierzone im do realizacji zadania w zastępstwie inwestorskim.

- w ramach zadania: Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez przebudowę i remonty obiektów inżynierskich przebudowano i wyremontowano 9 obiektów mostowych, w tym 1,625 km jezdni o pow. 10 523,28 m² oraz 0,203 km chodników o pow. 483,33 m². W roku 2018 wydatkowano 18 885 236,81 zł w tym 1 820 100,00 zł z rezerwy subwencji ogólnej, 242 846,50 zł pomocy finansowej i 16 822 290,31 zł BWD.
  - w ramach zadania: Program Modernizacji Dróg Wojewódzkich przebudowano i wyremontowano 7,857 km dróg o pow. 54 421,36 m² i 2,151 km chodników o pow. 5001,68 m². W roku 2018 wydatkowano 9 886 549,57 zł, w tym 1 588 499,54 zł pomocy finansowej i 8 298 050,03 zł BWD. Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego wspomogły działania jw. w zakresie przekazania 2 548 923,30 zł pomocy rzeczowej w postaci nakładów finansowych na powierzone im do realizacji zadania w zastępstwie inwestorskim.
  - w ramach zadania: Program Infrastruktury Drogowej przebudowano i wyremontowano 1,554 km dróg o pow. 11 260,00 m², 10,556 km chodników o pow. 21 995,96 m² i 0,888 km ścieżek rowerowych o pow. 1777,00 m². W roku 2018 wydatkowano 7 737 838,87 zł, w tym 91 246,90 zł pomocy finansowej i 7 646 591,97 zł BWD. Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego wspomogły działania jw. w zakresie przekazania 8 169 393,78 zł pomocy rzeczowej w postaci nakładów finansowych na powierzone im do realizacji zadania w zastępstwie inwestorskim.
- Średni stopień realizacji zadań finansowanych ze środków Unii Europejskiej wynosi 39,30%.

3. OPIEKA ZDROWOTNA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje politykę rozwoju systemu ochrony zdrowia poprzez budowę i modernizację bazy usług zdrowotnych oraz dostosowanie jej wymogów i obowiązujących przepisów prawa tak, aby zapewnić możliwie równy dostęp wszystkich mieszkańców regionu do świadczeń na oczekiwanym poziomie. Ważnym elementem polityki w zakresie opieki zdrowotnej są działania na rzecz promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej oraz aktywnego i zdrowego starzenia się.

Zadania te realizowane są w ramach Departamentu Zdrowia oraz przy udziale podległych Samorządowi Województwa Dolnośląskiego 25 SP ZOZ-ów o statusie wojewódzkiej osoby prawnej, to jest:

- 7 szpitali wielospecjalistycznych,
- 4 szpitali jednospecjalistycznych,
- 6 szpitali psychiatrycznych i odwykowych,
- 1 sanatorium,
- 3 przychodni wielospecjalistycznych,
- 4 pogotowi ratunkowych.

ZADANIA / DZIAŁANIA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego rozwiązywanie problemów ochrony zdrowia – odnosząc się do celów Strategii Rozwoju Województwa – formułuje i realizuje głównie w kontekście:

- restrukturyzacji finansowej SP ZOZ-ów, w celu zapewnienia prawidłowej i ciągłej realizacji ich podstawowego zadania, tj. zapewnienia opieki zdrowotnej dla ludności,
- działalności inwestycyjnej na rzecz SP ZOZ-ów, w tym m.in. finansowania, bądź współfinansowania inwestycji jednorocznych, wieloletnich, nowych i odtworzeniowych, a także innych wydatków na zakupy aparatury i sprzętu medycznego czy wyposażenia, a także zaspokajania potrzeb remontowych,
- projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących ze źródeł zagranicznych,
- działań mających na celu tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz promocji zdrowia,
- problematyki uzależnień i jego przeciwdziałaniu,
- szeroko rozumianych działań podejmowanych na rzecz środowiska seniorów, m.in. ich aktywności, przeciwdziałaniu społecznemu wykluczeniu i in.
- działań w zakresie geriatry, dążących do wdrożenia kompleksowej opieki nad człowiekiem starszym (usługi medyczne, jak również szeroko rozumiana rehabilitacja w tym społeczna), czyli spowodowanie, aby mógł on jak najdłużej funkcjonować w miarę samodzielnie we własnym środowisku,
- zadań z zakresu administracji publicznej – w obszarze psychiatrii, w tym: ocena zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego, transport sanitarny pacjentów do szpitali psychiatrycznych oraz integracja środowisk kombatanckich,
- kształcenia oraz podnoszenia kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne,

- finansowania działalności Dolnośląskiego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy we Wrocławiu, a także zakupu usług zdrowotnych w zakresie medycyny pracy, obejmujących realizację zadań zawartą w zapisach ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o służbie medycyny pracy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi z obszaru ochrony zdrowia, instytucjami odpowiedzialnymi za finansowanie usług zdrowotnych i innymi podmiotami systemu ochrony zdrowia, w tym z konsultantami wojewódzkimi w poszczególnych dziedzinach medycyny,
- nadzoru nad SP ZOZ-ami.

Wymienione wyżej zadania realizowane są pod kątem możliwie najefektywniejszego wykorzystania zaangażowanych środków, przy optymalnym wykorzystaniu posiadanych zasobów, czy współfinansowania ze źródeł zewnętrznych.

Część zadań wynika z dyspozycji ustawowych, natomiast pozostałe z realizowanych programów/projektów zdrowotnych, jak np.:

- Stacjonarna opieka pulmonologiczna w Województwie Dolnośląskim - polega na modernizacji bazy szpitalnej, w celu poprawy opieki pulmonologicznej, ustanowienia wyższego standardu świadczeń z jej zakresu oraz dostosowania obiektów do obowiązujących norm, standardów oraz zapewnienia prawidłowego funkcjonowania szpitali oraz bezpieczeństwa pacjentów;
- Dolnośląskie e-Zdrowie, którego celem - zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia - jest wykonanie, uruchomienie, wdrożenie i użytkowanie systemu e- usług - Elektronicznej Dokumentacji Medycznej świadczonych na rzecz mieszkańców Dolnego Śląska.

Projekt zakłada integrację poprzez interfejsy wymiany Elektronicznej Dokumentacji Medycznej z Regionalną Platformą Wymiany Danych oraz stworzenie możliwości udostępniania informacji o zdarzeniach medycznych do platformy krajowej (P1), co ma realny wpływ na szybką diagnozę chorego oraz podjęcie właściwego leczenia. Realizacja projektu odbywa się poprzez budowę i zakup odpowiedniej infrastruktury i oprogramowania.

Przyjęty został również do realizacji szereg zadań związanych z zapewnieniem kompleksowej opieki onkologicznej na terenie województwa dolnośląskiego, w odpowiedzi na potrzebę zwiększenia dostępności do tego rodzaju świadczeń.

Ponadto prowadzone są działania edukacyjne, profilaktyka, diagnostyka i leczenie niedożywienia u dorosłych mieszkańców z terenu województwa dolnośląskiego - w związku ze zdiagnozowanym dużym zapotrzebowaniem na świadczenia w zakresie problemu osób z niską masą ciała.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania zgodne są również z Wieloletnią Prognozą Finansową Województwa, a źródło ich finansowania stanowią środki własne budżetu Województwa, dofinansowanie uzyskiwane z funduszy zagranicznych, m.in. Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, Programu Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

bądź – jak w przypadku ratownictwa medycznego, czy podnoszenia kwalifikacji zawodowych i transportu – przy współdziałaniu budżetu państwa.

KADRA / KAPITAŁ LUDZKI

Kwestią nie do przecenienia jest również kapitał ludzki (w postaci wysoko wykwalifikowanego personelu medycznego i pomocniczego), co ma dodatkowy wydźwięk społeczny. SP ZOZ-y podległe SWD dają bowiem zatrudnienie ok. 13 tys. osób, co - zwłaszcza w obszarach peryferyjnych, położonych z dala od dużych ośrodków miejskich – przyczynia się bezpośrednio i pośrednio do aktywizacji zawodowej miejscowej ludności.

4. ROZWÓJ GOSPODARCZY

Zadania z zakresu rozwoju gospodarczego, koordynacji polityki regionalnej, a także promocji gospodarczej i inwestycyjnej wykonywane są w Departamencie Gospodarki.

ADMINISTRACJA

o UCHWAŁY

W celu zniwelowania ryzyka utraty środków z powodu nieosiągnięcia wskaźników ram wykonania, a także dostosowania zapisów dokumentu do zmienionej Umowy Partnerstwa, Zarząd Województwa Dolnośląskiego w 2018 r. podjął trzy uchwały w sprawie przyjęcia zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Uchwały te usprawniły jego wdrażanie oraz stanowiły odpowiedź na zmieniającą się rzeczywistość, m.in. w zakresie uwarunkowań społeczno-gospodarczych w regionie lub tam gdzie było to możliwe (w zakresie realokacji środków finansowych pomiędzy kategoriami interwencji), były odzwierciedleniem potrzeb, zainteresowania potencjalnych beneficjentów danym obszarem wsparcia.

o STRATEGIA ROZWOJU

Rok 2018 zaowocował również opracowaniem przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego i przyjęciem przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Dokument ten podlegał szerokim konsultacjom społecznym oraz procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

o OPINIE

W ramach kompetencji Zarządu Województwa Dolnośląskiego wynikających z prawa energetycznego przygotowywane są opinie dotyczące planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe opracowywanych przez gminy. W 2018 r. zaopiniowano pozytywnie 15 wniosków.

KONKURSY

W 2018 r. realizowane były dwa konkursy dla dolnośląskich gmin. Pierwszy z nich to Dolnośląski Fundusz Odrzański 2018 ustanowiony z okazji Samorządowego Roku Rzeki Odry. Jego celem było wsparcie finansowe dolnośląskich gmin w zakresie inicjowania działań skierowanych na budowę lub rozwój małej infrastruktury związanej bezpośrednio lub pośrednio z rzeką Odrą i innymi rzekami lub zbiornikami wodnymi. Dotacje o łącznej wartości 996 016,62 zł otrzymały 22 gminy, a łączna wartość projektów wyniosła 2 496 556,70 zł. Drugi konkurs to Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2018, którego celem było osiągnięcie wysokiego i stabilnego tempa wzrostu oraz poziomu rozwoju gospodarczego, poprawa konkurencyjności, a także innowacyjności gospodarki regionu. Dotacje o łącznej wartości 2 790 000 zł otrzymały 24 gminy, a łączna wartość projektów wyniosła 7 309 374,04 zł.

PROJEKTY

o WSPÓŁPRACA POLSKA – SAKSONIA

W ramach projektu Smart Integration, realizowanego po obu stronach granicy dolnośląsko - saksońskiej w 2018 r. kontynuowano regularne spotkania Komisji Ekspertkiej ds. Dolnośląsko – Saksońskiego Studium Pogranicza,

realizację warsztatów nt. demografii oraz ratownictwa medycznego i dostępności do usług publicznych. Odbyły się dwie wizyty studyjne, zorganizowano dwa Fora Transgraniczne oraz I Konwent Gmin Przygranicznych.

o INNOWACYJNOŚĆ

W 2018 r. kontynuowane były projekty wpisujące się w cele Regionalnej Strategii Innowacji dofinansowane z INTERREG (TRANS3NET, TRIALS, CIRCE) oraz RPO WD (Bon na innowacje). Łącznie w projektach tych zainwestowano w 2018 r. 2,8 mln zł w działania takie jak edukacja przedsiębiorczości i innowacyjnego projektowania, transfer wiedzy z jednostek naukowych do przedsiębiorstw, międzyregionalna współpraca w zakresie transferu wiedzy, promocja gospodarki obiegu zamkniętego. Zarząd Województwa Dolnośląskiego podpisał również porozumienie z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju o wspólnym wspieraniu rozwoju Dolnośląskiej Strefy Technologii Biomedycznych. Przeprowadzono także 2 badania w zakresie inteligentnych specjalizacji województwa dolnośląskiego o łącznej wartości 165 tys. zł. Zorganizowano również konferencję „Dolnośląskie Inteligentne Specjalizacje- gdzie jesteśmy?“, poświęconą dyskusji wokół inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska.

o RZEMIOSŁO

W ramach zadań strategicznych dotyczących wzmocnienia roli firm rzemieślniczych na Dolnym Śląsku w 2018 r. kontynuowano program wsparcia rzemiosła. Na trzy zadania publiczne (realizowane przez organizacje pożytku publicznego) przeznaczono 150 tys. zł. Zadania te koncentrowały się wokół promocji zakładów rzemieślniczych i ich produktów wśród mieszkańców regionu oraz działań edukacyjnych wśród młodzieży przybliżających zawody rzemieślnicze. W 2018 r. uruchomiono także stronę internetową <http://rzemioslo.dolnyslask.pl> poświęconą dolnośląskim rzemieślnikom. Podsumowaniem programu wsparcia rzemiosła w 2018 r. była konferencja pt. „Dolnośląskie rzemiosło – w poszukiwaniu jakości i oryginalności”.

o POZOSTAŁE POROJEKTY

W 2018 r. kontynuowano realizację następujących projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej:

- Climatic Town – Energetyczna Rewitalizacja Miast - projekt flagowy realizowany w partnerstwie z Saksońską Agencją ds. Energii SAENA GmbH z Drezna, którego celem jest wsparcie władz samorządowych w zakresie planowania i poprawy efektywności energetycznej.
- MineLife - Życie z Górnictwem - projekt realizowany w partnerstwie z Saksońskim Wyższym Urzędem Górniczym (SOBA), Wyższym Urzędem Górniczym (WUG) oraz Okręgowym Urzędem Górniczym (OUG), którego celem jest poszerzenie wiedzy w zakresie struktur administracyjnych, kompetencji, odpowiedzialności i procedur administracyjnych na obszarze wsparcia, jak również dostępnych technologii i procedur w górnictwie odkrywkowym i podziemnym w sąsiednim regionie, poprawa komunikacji i konstruktywne rozwiązanie konfliktów wywołanych przez oddziaływanie górnictwa, poprawa wizerunku górnictwa wśród saksońsko-dolnośląskiej opinii publicznej.

- Remix – Inteligentne i zielone regiony górnicze UE - projekt realizowany w międzynarodowym partnerstwie (Finlandia, Hiszpania, Austria, Portugalia, Czechy, Wlk. Brytania, Grecja, Niemcy), którego celem jest rozwój i aktualizacja regionalnych strategii w celu zrównoważonego rozwoju górnictwa i branż pokrewnych.
- Promocja gospodarcza Województwa Dolnośląskiego na rynkach krajowych i międzynarodowych - główne założenia projektu to promocja gospodarczego i inwestycyjnego potencjału województwa przez m.in. kampanię medialną (prasa, radio, Internet), udział w międzynarodowych targach (CeBIT 2018 w Hanowerze - w otwartym naborze zgłosiło się 12 przedsiębiorstw, IFA 2018 w Berlinie – na stoisku Dolnego Śląska prezentowało się 8 dolnośląskich firm, CIFIT 2018 w Xiamen – na stoisku Dolnego Śląska prezentowały się 4 dolnośląskie firmy), produkcję materiałów informacyjno-promocyjnych oraz zastosowanie innowacyjnych technologii multimedialnych.

WYDARZENIA

Wydarzenia współorganizowane i współfinansowane w 2018 r. przez Województwo Dolnośląskie:

- Plebiscyt Gospodarczy Muflony 2017 - 11 maja 2018 r.
- Nagroda gospodarcza „Perłka Ziemi Kłodzkiej” - wrzesień 2018 r.
- Nagroda Gospodarcza - Dolnośląski Gryf - 22 października 2018 r.
- Kongres firm rodzinnych - 6 marca 2018 r.
- Platforma Regionów Węglowych w Procesie Transformacji (Platform for Coal Regions In Transition) - inicjatywa Komisji Europejskiej wspierająca transformację 42 węglowych regionów Unii Europejskiej. Województwo Dolnośląskie przystąpiło do platformy w październiku 2018 r.
- Konferencja Rozwój Kolejnictwa na Dolnym Śląsku i w Saksonii - 6-7 czerwca 2018 r.

5. SPRAWY SPOŁECZNE

Zadania z zakresu edukacji, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowane są w Departamencie Spraw Społecznych oraz jednostce organizacyjnej samorządu województwa – Dolnośląskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

ŻŁOBKI

W 2018 r. Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej realizował projekt Dolnośląskie Żłobki, którego celem była aktywizacja zawodowa mieszkańców Dolnego Śląska, rodziców lub opiekunów prawnych z 7 dolnośląskich gmin tj. Długołęka, Miasto Wrocław, Wądroże Wielkie, Brzeg Dolny, Lądek Zdrój, Oleśnica-wieś i Miękinia, powracających na rynek pracy po przerwie związanej z narodzinami dziecka dzięki utworzeniu i wsparciu funkcjonowania nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w instytucjonalnych formach opieki (żłobkach/oddziałach żłobkowych/klubach dziecięcych).

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W 2018 r. kontynuowano projekt: „Usługi asystenckie na rzecz osób z niepełnosprawnościami z obszaru Dolnego Śląska”, który jest realizowany w partnerstwie z Fundacją Promyk Słońca. Cel to zapewnienie dla grupy co najmniej 50 osób z niepełnosprawnościami, z terenu co najmniej 5 powiatów Dolnego Śląska usług asystenckich w okresie 1.01.2016 r. – 30.11.2019 r. Budżet projektu wynosi 1 544 352,00 PLN zł (środki zewnętrzne).

Ponadto zrealizowano kampanię medialną: „Nie ma barier Dolny Śląsk”. Polega ona na współpracy z mediami w zakresie łamania stereotypów w postrzeganiu osób z niepełnosprawnościami, ukazywanie dobrych praktyk w obszarze rehabilitacji zawodowej i społecznej.

EDUKACJA

W obszarze edukacji w 2018 r. realizowano następujące projekty:

- I. Projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych:
  - Modernizacja budynku stodoły na nowoczesne zaplecze kształcenia w obszarze turystyczno-gastronomicznym Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Biedrzychowicach w następujących profesjach: technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa, kelner.
  - projekt pn. „Groß für Klein – Duzi dla małych: Transgraniczna współpraca dla wspierania edukacji przedszkolnej w zakresie kultury i języka sąsiada” w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020. Celem projektu jest rozwijanie transgranicznej komunikacji i współpracy na obszarze wsparcia poprzez edukację interkulturalną i językową w wychowaniu przedszkolnym.
  - Nowa Perspektywa - Lepszy Start. Cel projektu: nabycie przez wychowanków Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych umiejętności społecznych i zawodowych, które pozwolą im na normalne funkcjonowanie w społeczeństwie po zakończeniu pobytu w placówce.

- Zawodowy Dolny Śląsk - Założenia projektu skupiają się na wsparciu praktycznej nauki zawodu uczennic i uczniów szkół zawodowych Dolnego Śląska, kształcących się w zawodach deficytowych i RIS.
  - Tacy sami - edukacja włączająca. Przedmiotem projektu jest skierowanie indywidualnego wsparcia do dolnośląskich uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, głównie z dysfunkcjami słuchu i wzroku.
  - Czas na zawodowców - głównym celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcenia zawodowego poprzez poprawę efektywności kształcenia, podniesienie kluczowych kompetencji, postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy u uczniów i nauczycieli zawodu ze szkół zawodowych z terenu Dolnego Śląska.
  - Szkoła bez barier - inwestycje w edukację podstawową i gimnazjalną. Cel projektu – wzbogacenie oferty edukacyjnej w Dolnośląskim Specjalnym Ośrodku Szkolno–Wychowawczym nr 12 i Dolnośląskim Specjalnym Ośrodku Szkolno–Wychowawczym nr 13, poprzez wyposażenie w nowoczesny specjalistyczny sprzęt i materiały dydaktyczne w celu realizacji indywidualnej ścieżki rozwoju uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
  - Szkoła bez barier - inwestycje w edukację ponadgimnazjalną. Cel projektu –poprawa warunków kształcenia zawodowego w DSOSW nr 12 i DSOSW nr 13.
  - Od praktyki do profesjonalizmu – Bożkowskie Centrum Umiejętności (BCU). Cel projektu – poprawa warunków kształcenia zawodowego.
- II. DOLNOŚLĄSKI SYSTEM WSPIERANIA UZDOLNIEŃ - Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach Systemu wspiera najzdolniejszych dolnośląskich uczniów poprzez organizację konkursów, w tym m. in. „zDolny Ślązaczek” (dla szkół podstawowych) i „zDolny Ślązak Gimnazjalista” (dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych). Ponadto od 2001 roku realizuje program stypendialny pn. „zDolny Śląsk” dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także wspiera najlepszych absolwentów dolnośląskich uczelni wyższych w formie „ Najlepszego Dyplomu Roku”. Organizuje także liczne konferencje, w tym Międzynarodową Konferencję w zakresie DSWU, w 2018 roku pn. *„Różne wymiary sukcesu ucznia zdolnego”*
- III. NAUKA - Samorząd Województwa Dolnośląskiego corocznie przekazuje dotację celową na m. in. realizację zadania pn.: Dolnośląski Festiwal Nauki.
- IV. Projekty międzynarodowe:
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Karpaczu – projekt KINEMA
  - Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących we Wrocławiu - organizacja Szkoły Letniej Kultury i Języka Polskiego dla laureatów konkursu wiedzy o Polsce z Rosji.

- Zespół Szkół z Jawora - udział w Targach Special DAYS Poznań.
- Zespół Szkół Agrotechnicznych w Bożkowie – organizacja obozu językowego English Camp 2018.

ZADANIA / DZIAŁANIA

Działania w 2018 r. obejmowały:

- prowadzenie Regionalnego Punktu Doradczego w zakresie doradztwa dla organizacji pozarządowych, mające charakter bezpłatnych porad udzielanych przez doradcę. Doradztwo udzielane było przez doradcę zewnętrznego, zatrudnionego na potrzeby Regionalnego Punktu Doradczego. W sumie w 2018 r. usługa została zrealizowana w wymiarze 450 h doradztwa stacjonarnego oraz 21 h doradztwa mobilnego;
- przeprowadzenie 5 Regionalnych Spotkań Międzysektorowych pt.: „Jak pozyskać i rozliczyć dotację”;
- zorganizowanie w Żmigrodzie oraz Wrocławiu prelekcji pt. „Ochrona danych osobowych w organizacjach pozarządowych w świetle nowych regulacji”;
- przeprowadzenie 3 spotkań informacyjnych pn. „Oferty konkursowe i tryb pozakonkursowy – wzory ofert i sprawozdań” ;
- zainicjowanie Dolnośląskiego Forum Pełnomocników gminnych i powiatowych ds. Organizacji Pozarządowych;
- przeprowadzenie szkolenia dla organizacji pozarządowych dotyczącego RODO we współpracy z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Urzędem Ochrony Danych Osobowych;
- odbyły się Dolnośląskie Targi Organizacji Pozarządowych;
- zorganizowanie konkursu „zDolne NGO” na najlepszą organizację. VIII edycja konkursu dedykowana była dolnośląskim organizacjom pozarządowym, które prowadziły działania na rzecz społeczności lokalnych w 2017 r. (organizacje lidery w danej społeczności);
- kontynuacja działalności Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- zrealizowanie pilotażowego projektu Aktywny Dolny Śląsk, którego celem było przede wszystkim stworzenie skutecznego narzędzia budowania społeczeństwa obywatelskiego na Dolnym Śląsku i wzmacniania poczucia identyfikacji z regionem. Obszary realizacji dolnośląskiego budżetu obywatelskiego w 2018 r. to kultura oraz sport i turystyka. Budżet programu to 1 000 000 zł w podziale na 5 subregionów, w ujęciu: sport i turystyka 600 000 zł, kultura 400 000 zł.

6. ROZWÓJ SPOŁECZNY I RYNEK PRACY

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje zadania z zakresu turystyki, sportu, kultury oraz zadania związane z rynkiem pracy i mieniem województwa przy wsparciu Departamentu Rozwoju Społecznego i Rynku Pracy oraz w jednostkach organizacyjnych województwa dolnośląskiego: Instytut Rozwoju Terytorialnego i Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

W 2018 r. przeprowadzono ok. 3000 postępowań z zakresu hotelarstwa, organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, jak również z zakresu przewodnictwa turystycznego, w tym:

- przeprowadzone zostały 153 kontrole obiektów hotelarskich w województwie dolnośląskim w zakresie spełniania wymagań;
- 11 nowych obiektów uzyskało decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego o zaszeregowaniu do konkretnego obiektu hotelarskiego;
- 7 obiektów uzyskało potwierdzenie zaszeregowania;
- 56 podmiotów wpisano do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych;
- przeprowadzono 1 egzamin na uprawnienia przewodnika turystycznego górskiego, w którym wzięły udział 4 osoby;
- przeprowadzono skuteczne działania polegające na ściągnięciu do kraju 417 osób, klientów niewypłacalnego organizatora turystyki.

ZARZĄDZANIE MIENIEM WOJEWÓDZKIM

W zakresie sprzedaży i zarządzania nieruchomościami do najważniejszych spraw zrealizowanych w 2018 r. należy:

- sprzedaż mienia poszpitalnego przy al. Wiśniowej 36 we Wrocławiu i Traugutta 114-120;
- sprzedaż mienia po szkole przy ul. Kombatantów 20 w Wałbrzychu;
- sprzedaż mienia po Dolnośląskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli przy ul. Skarbowej 5 w Legnicy;
- wykup pomieszczeń w budynku przy wyb. J. Słowackiego we Wrocławiu z przeznaczeniem na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

KONKURSY

1. Zorganizowano dwa otwarte konkursy na realizację zadań publicznych, w ramach których dofinansowano organizację imprez turystyczno-krajoznawczych o charakterze wojewódzkim i ogólnopolskim mające znaczny wpływ na upowszechnianie turystyki i promocję walorów turystycznych regionu. Były to imprezy organizowane przez organizacje pozarządowe mające na celu upowszechnianie turystyki aktywnej, popularyzację turystyki pieszej wśród dzieci i młodzieży oraz promocję Dolnego Śląska.

2. W ramach otwartych konkursów ofert dofinansowano również zadania dotyczące wytyczania, odnawiania i renowacji szlaków turystycznych na Dolnym Śląsku. Łącznie dofinansowano 50 ofert na kwotę 500 500, 00 zł.

3. W ramach obchodów Roku Odry zorganizowano otwarty konkurs ofert pod nazwą „W stronę Odry” na realizację imprez odbywających się na rzece Odrze i jej dopływach, w którym dofinansowano 9 ofert na łączną kwotę 85 000, 00 zł. Ponadto współorganizowano Międzynarodowe Targi Turystyczne we Wrocławiu, Dolnośląski Festiwal Rowerowy, a także zorganizowano akcję pn. „Dolnośląski Zimowy Narodowy” w ramach promocji Dolnego Śląska podczas wydarzenia pn. „Zimowy Narodowy” na Stadionie Narodowym.

4. W 2018 r. został przeprowadzony jeden otwarty konkurs ofert, przyznano dotacje na 93 zadania, na kwotę 400 000 zł, z dotacji zrezygnowało 9 beneficjentów.

OPRACOWANIA

W 2018 r. opracowano Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim, który został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego nr 5940/V/18 z dnia 11 września 2018 roku.

DOFINANSOWANIE – KULTURA

W ramach wydatków na działalność kulturalną, dofinansowanie ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego zostało przeznaczone na:

- instytucje kinematografii: 5 233 666 zł;
- pozostałe zadania w zakresie kultury: 1 093 310 zł, w tym 200 000,00 na pomoc dla powiatu bolesławieckiego, z przeznaczeniem na organizację Dolnośląskiej Stolicy Kultury;
- teatry: 36 515 933 zł;
- filharmonie, orkiestry, chóry, kapele: 27 846 229 zł;
- domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby: 6 988 229 zł;
- biblioteki: 4 779 766 zł;
- muzea: 16 996 254 zł;
- pozostałe instytucje kultury: 5 000 zł;
- ochrona zabytków i opieka nad zabytkami: 4 774 203 zł;
- pozostała działalność - nagrody: 50 797 zł.

W 2018 roku zrealizowano 51 przedsięwzięć kulturalnych.

Środki w kwocie 152 500 zł przeznaczono na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, zgodnie z art.19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r., Nr 234,poz. 1536). Przyznano w 2018 roku dotacje na 44 zadania, z dotacji zrezygnowało 4 beneficjentów.

W 2018 roku przeprowadzono dwukrotnie otwarty konkurs ofert w ramach programu "Aktywny Dolny Śląsk", przyznano dotacje na 21 zadań. Plan wyniósł 377 480 zł, natomiast wykonanie w 2018 roku 369104,01 zł, co stanowi 97,78 %.

DOFINANSOWANIE – OCHRONA ZABYTKÓW

W zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zaplanowano na 2018 rok kwotę w wysokości 5 004 203 zł, z której przyznano łącznie 166 dotacji, natomiast 15 beneficjentów zrezygnowało z wsparcia.

ZADANIA I DZIAŁANIA WYKONANE W RAMACH INSTYTUTU ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Instytut Rozwoju Terytorialnego działając w imieniu Zarządu Województwa Dolnośląskiego zrealizował w 2018 roku szereg projektów, opracowań i zadań wynikających z misji i celów strategicznych instytucji.

OPRACOWANIA I PROJEKTY

1. W ramach sporządzanego „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego wraz z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (PZPWD)” opracowano projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Ponadto przeprowadzono konsultacje, opiniowanie i uzgadnianie projektu dokumentu oraz rozpatrzono zgłoszone uwagi. Zapoczątkowano także procedurę wyłożenie PZPWD w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
2. Funkcjonujące w ramach IRT **Dolnośląskie Obserwatorium Rozwoju Terytorialnego** zrealizowało opracowania o charakterze analitycznym, służące permanentnemu monitoringowi sytuacji społeczno-ekonomicznej regionu – m.in.: *„Siła gospodarcza Dolnego Śląska”*, *„Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego na terenie Dolnego Śląska”*, *„Przegląd Regionalny 2018”*, *„Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)”*, *„Barometr Koniunktury Dolnego Śląska (BKDS)”* oraz *„Diagnoza społeczna województwa dolnośląskiego”*. Ponadto IRT wniósł wkład merytoryczny i wsparcie analityczne przy sporządzaniu *„Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030”* (uchwalonej we wrześniu 2018 r. przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego), a także uczestniczył w procesie konsultacji społecznych i debaty publicznej nad dokumentem prowadzonej na obszarze Dolnego Śląska.
3. Instytut Rozwoju Terytorialnego, w kontekście zadań wynikających z realizowanej **Regionalnej Polityki Transportowej Województwa Dolnośląskiego**, opracował *„Studium Korytarzowe wraz z analizą wielokryterialną (SK) oraz analizą środowiskową dla planowanych drogowych łączników Aglomeracji Wałbrzyskiej z węzłami drogi ekspresowej S3 w Bolkowie oraz Kamiennej Górze”*, a także zainicjował prace nad *„Wielowariantową koncepcją rozbudowy łącznika Aglomeracji Jeleniogórskiej z drogą ekspresową S3 w Bolkowie – Studium Korytarzowe dla drogi stanowiącej element Trasy Sudeckiej”*.
4. W zakresie wdrażanej **Dolnośląskiej Polityki Rowerowej** IRT wykonał *„Koncepcję sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego”* (uchwaloną przez ZWD) oraz rozpoczął przygotowania do opracowania *„Strategii edukacji i promocji rowerowej w województwie dolnośląskim”*. Dodatkowo realizowano bądź zainicjowano szereg projektów o tematyce rowerowej o znaczeniu regionalnym,

ponadregionalnym i transgranicznym – m.in. „*Odrzańska Droga Rowerowa*” – inicjatywa na rzecz „BLUE VELO” jako projektu flagowego Polski Zachodniej (etap I – formalno-prawny i II etap – koncepcyjno-projektowy, etap III – wykonawczy, etap IV- promocyjny), „*CYCLONE - Managing and promoting natural heritage through integrated innovative tool*”, „*Koncepcja rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej na pograniczu PL-CZ*” (projekt realizowany z programu INTERREG Va PL-CZ), „*Koncepcja przebiegu trasy rowerowej ER3b*” – w ramach projektu „Rowerem po granicy – transgraniczna koncepcja ścieżek rowerowych”.

5. W kontekście działań na rzecz realizacji **Polityki Krajobrazowej dla Dolnego Śląska** Instytut Rozwoju Terytorialnego współpracował z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w ramach prac nad projektem rozporządzenia w sprawie metodyki wykonania audytów krajobrazowych. Zainicjowane zostały także prace nad dokumentem pn. „*Ocena możliwości i wstępne prace nad projektem pilotażowym dla Górskiego Obszaru Funkcjonalnego w województwie dolnośląskim*”.
6. Dodatkowo realizowano „*Studia nad rozwojem energetyki w województwie dolnośląskim*” w ramach formułowania dolnośląskiej polityki adaptacji do zmian klimatu.
7. W ramach realizacji **Polityki Antysmogowej w województwie dolnośląskim** kontynuowano działania ukierunkowane na osiągnięcie i utrzymywanie parametrów jakości powietrza dla województwa dolnośląskiego poprzez aktywną współpracę z instytucjami i samorządami gmin w zakresie wdrażania uchwał antysmogowych, w tym prowadzenie w IRT punktu informacyjno-edukacyjnego (strona internetowa, informacja telefoniczna, współorganizowanie szkoleń dla przedstawicieli samorządów). Ponadto IRT był odpowiedzialny za **koordynowanie prac zespołu roboczego ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej w województwie dolnośląskim**.

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE

IRT kontynuował bądź zainicjował projekty o charakterze międzynarodowym ukierunkowane na wsparcie procesów rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego regionu:

- 1). „*Projekt SIDS – SMART INTEGRATION Dolny Śląsk-Saksonia*” (w ramach którego opracowywano „*Analizę społeczno-gospodarczą dolnośląsko-saksońskiego obszaru pogranicza*” oraz uczestniczono w zespołach eksperckich ds. opracowania „*Studium pogranicza dolnośląsko-saksońskiego*”);
- 2). „*Projekt SPA 4 Development*” (Program Transgraniczny Polska-Czechy);
- 3). „*Projekt Healling Places*” (program EWT Europa Środkowa);
- 4). „*Projekt REVIVAL – Rewitalizacja historycznych miast Dolnego Śląska i Saksonii*” (program Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020);
- 5). „*Projekt REMIX – Inteligentne i zielone regiony górnicze UE*”;
- 6). „*Projekt Mireu Mining and metallurgy regions of EU*”;

7). Gruzja – „*Improving Infrastructure Quality through Better Planning System*”. Ponadto IRT wdrażał wytyczne rozwoju dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań sformułowane w przyjętej „Wspólnej Koncepcji Przyszłości 2030”.

POZOSTAŁE DZIAŁANIA/PRACA CIĄGŁA

Instytut Rozwoju Terytorialnego wykonywał również szereg zadań o charakterze ciągłym, w tym m.in.

1) realizację „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” w szczególności poprzez:

a) sporządzania wniosków do projektów miejscowych planów i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (532 wnioski),

b) uzgadnianie w/w projektów (585 uzgodnień),

c) sporządzanie uzgodnień decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy (37 uzgodnień),

d) sporządzanie opinii w trybie ustaw szczególnych (116 opinii),

e) sporządzanie opinii urbanistycznych dla zapytań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (20 opinii),

f) sporządzanie opinii do projektów (5 opinii) – łącznie 1295 wniosków, opinii i uzgodnień; ponadto prowadzono rejestr wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim;

2) monitoring polityk publicznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego poprzez prowadzenie bazy danych przestrzennych zawierającej inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na obszarze województwa dolnośląskiego;

3) cykliczną organizację „Kongresu badań nad przestrzenią Dolnego Śląska”;

4) wydawanie czasopisma „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska”;

5) rozwój Wojewódzkiego Węzła Infrastruktury Informacji Przestrzennej (WWIIP).

WYDARZENIA

Instytut Rozwoju Terytorialnego podejmował także liczne działania na rzecz promowania polityki zrównoważonego rozwoju regionu m.in. biorąc udział w konferencjach, seminariach i spotkaniach branżowych. Dodatkowo pracownicy IRT uczestniczyli w zespołach roboczych i komisjach eksperckich powoływanych przez władze samorządowe (w szczególności przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego oraz przez Radę Miejską Wrocławia).

ZADANIA I DZIAŁANIA WYKONANE W RAMACH DOLNOŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY

PROGRAMY

- o PO WER 2014-2020

W perspektywie finansowej 2014-2020 Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy pełni rolę Instytucji Pośredniczącej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. W ramach Programu alokacja w wysokości 522 092 652,60 zł (bez środków pomocy technicznej), w tym dofinansowanie ze środków UE w wysokości 519 889 230,97 zł została przeznaczona na realizację projektów wdrażanych w woj. dolnośląskim w ramach Osi Priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy*, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe oraz Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe.

W zakresie Działania 1.1 (projekty pozakonkursowe) środki przeznaczono dla powiatowych urzędów pracy, na aktywizację zawodową osób młodych w wieku 18-29 lat bez pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami, zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu - tzw. osób z kategorii NEET, na realizację form wsparcia, tj. staży i bonów stażowych, bonów na zasiedlenie, szkoleń dla bezrobotnych i bonów szkoleniowych, jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, prac interwencyjnych (subsydiowane zatrudnienie), wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – od 2018 r., przygotowania zawodowego dorosłych.

W zakresie Działania 1.2 (projekty konkursowe) środki przeznaczono na aktywizację zawodową osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) na realizację form wsparcia, tj. głównie szkoleń, staży, jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcia pomostowego.

Do 31 grudnia 2018 r. podpisano umowy na realizację 151 projektów o łącznej wartości 375 545 264,38 zł, które otrzymały dofinansowanie ze środków UE w wysokości 338 020 525,40 zł, tj. 71,93% alokacji Programu dla woj. dolnośląskiego i 65,02% alokacji UE, w tym w ramach:

- Działania 1.1 podpisano umowy na realizację 105 projektów o wartości ogółem 300 314 576,30 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 271 644 782,48 zł, tj. 57,52% alokacji programu i 52,25% alokacji UE,
- Działania 1.2 podpisano umowy na realizację 46 projektów o wartości ogółem 75 230 688,08 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 66 375 742,92 zł, tj. 14,41% alokacji programu i 12,77% alokacji UE.

Do 31 grudnia 2018 r. beneficjentom konkursowym z Działania 1.2 przekazano płatności w kwocie 70 410 828,25 zł, w tym ze środków UE w wysokości 65 449 554,26 zł, tj. 13,49% alokacji Programu dla woj. dolnośląskiego i 12,60% alokacji UE, natomiast beneficjenci pozakonkursowi otrzymują w comiesięcznych ratach 1/12 kwoty przewidzianej w decyzji ministra ds. pracy na dany rok bezpośrednio od dysponenta funduszu pracy.

W 2018 roku Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy przekazał do Instytucji Zarządzającej PO WER celem certyfikacji 11 deklaracji wydatków na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 80 373 189,80 zł.

Od początku wdrażania programu PO WER do 31.12.2018 roku wartość przedstawionych do certyfikacji wydatków wyniosła 263 269 184,86 zł, co stanowi 50,6 % przyznanej alokacji.

- o RPO WD 2014-2020

DWUP pełni również funkcję Instytucji Pośredniczącej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 -2020 i odpowiada za wdrażanie 2 osi priorytetowych - 8 i 9. Informacje dotyczące RPO WD zostały opisane w punkcie dot. realizacji programów współfinansowanych z funduszy europejskich.

- o ZADANIA / DZIAŁANIA

W ramach realizowanych zadań DWUP wdraża **Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)** - instrument rynku pracy wprowadzony w 2014 roku nowelizacją ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Jego istotą jest przeznaczenie części składki odprowadzanej przez pracodawców na Fundusz Pracy na wsparcie kształcenia ustawicznego. W 2018 r. środki na realizację KFS Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ustalił dla województwa dolnośląskiego limit w kwocie 6388,5 tys. zł, otrzymano również środki z rezerwy Funduszu Pracy w wysokości 871,7 tys. zł. Zatem łącznie województwo dolnośląskie otrzymało środki Funduszu Pracy na realizację Krajowego Funduszu Szkoleniowego w wysokości 7260,2 tys. zł. W realizacji KFS w 2018 r. uczestniczyły wszystkie samorządy powiatów województwa dolnośląskiego wydatkując na cel łącznie kwotę – 6961,2 tys. zł., co stanowiło 95,9% otrzymanych środków. W realizowanych różnorodnych formach kształcenia uczestniczyło w województwie 5288 pracowników oraz pracodawców.

DWUP prowadzi także **Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS)**, według stanu na 31.12.2018 r. w RIS zarejestrowanych było 925 instytucji szkoleniowych, mających siedzibę na terenie naszego województwa. DWUP wydał 260 nowych zawiadomień o wpisie do RIS na 2018 rok.

Ponadto DWUP w terminie od 1.01.2018 r. do dnia 31.12.2018 r. :

- dokonał 669 kontynuacji działalności wpisów RIS na 2018 r.,
- wykreślił 4 instytucje z rejestru na własny wniosek instytucji szkoleniowej,
- wykreślił 200 instytucji z rejestru z uwagi na fakt niezgłoszenia (do 31 stycznia 2018 r.) kontynuacji działalności szkoleniowej na 2018 rok,
- dokonał 295 wezwań do instytucji szkoleniowych w sprawie uzupełnienia dokumentów względnie zapisów w samym wniosku o wpis i kontynuacjach działalności na 2018 rok,
- sporządził opracowanie „Analiza Instytucji Szkoleniowych z Województwa Dolnośląskiego” (stan na 31.12.2017 r.), ww. analiza jest umieszczona na stronie internetowej DWUP,
- prowadził stałe konsultacje telefoniczne oraz konsultacje przystanowiskowe dla podmiotów zainteresowanych wpisem jak również posiadających wpis do RIS.

DWUP prowadzi również **Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia (KRAZ)** oraz wydaje certyfikaty o dokonaniu wpisu do rejestru. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. w województwie dolnośląskim działały 682 agencje zatrudnienia z siedzibą na obszarze województwa dolnośląskiego, przy czym w 2018 r. wprowadzono do KRAZ

228 nowych podmiotów (łącznie: 331 certyfikatów). DWUP wydał 261 decyzji o wykreśleniu z rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, 2 decyzje o odmowie wpisu do rejestru agencji zatrudnienia; wydano również 16 decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie wykreślenia z rejestru agencji zatrudnienia, 7 decyzji o zawieszeniu prowadzonego postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania prowadzonego przez inny organ. W 2018 r. wszczęto 243 postępowania o wykreślenie z rejestru za naruszenie warunków prowadzenia agencji zatrudnienia określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, dokonano 188 zmian danych w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia, wysłano 132 wezwania do agencji zatrudnienia w sprawie uzupełnienia wniosków o zmianę danych w rejestrze agencji zatrudnienia, 28 wezwań do agencji zatrudnienia w sprawie uzupełnienia rocznych informacji o działalności. Do dnia 31.12.2018 r. skontrolowano 84 agencje zatrudnienia.

Zadania zrealizowane z wykorzystaniem **Funduszu Pracy DWUP**:

- Zlecenie działań aktywizacyjnych (ZDA) II edycja - w dniu 30.06.2018 r. zakończyła się trwająca od 5 sierpnia 2016 r. umowa dotycząca II edycji zlecenia działań aktywizacyjnych pomiędzy DWUP, Powiatowymi Urzędami Pracy z Głogowa, Góry, Kłodzka i Wrocławia oraz wyłonionym w przetargu realizatorem zadania tj. konsorcjum firm WYG International Sp. z o.o. oraz WYG HR Consulting Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Zgodnie z umową realizator utworzył 6 Punktów Aktywizacyjnych, po jednym w Górze, Głogowie, Kłodzku, Nowej Rudzie i dwa we Wrocławiu. W ramach podpisanej umowy, powiatowe urzędy pracy skierowały do agencji zatrudnienia 1300 osób długotrwale bezrobotnych z województwa dolnośląskiego w celu objęcia ich pakietem działań mającym na celu podjęcie i utrzymanie odpowiedniej pracy lub działalności gospodarczej. Realizator przeprowadził indywidualne spotkania uczestników z doradcami zawodowymi oraz przygotował diagnozę potencjału i zaprojektował dla każdej z tych osób działania aktywizacyjne. Zatrudniono ogółem 705 osób. Ogółem rozliczono 1 058 wniosków dot. zatrudnienia. Przez cały okres realizacji umowy wydatkowano na zlecenie działań aktywizacyjnych 6 037 537,00 zł. Środki przeznaczone na finansowanie zlecenia działań aktywizacyjnych pochodziły z Funduszu Pracy. Wykonanie w 2018 r. : 893 827,00 zł. (tj. 21,54%).
- Badanie pt. „Działalność agencji zatrudnienia w województwie dolnośląskim”, które zostało przeprowadzone na zlecenie DWUP przez firmę badawczą ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku z Kutna. Jego głównym celem była kompleksowa inwentaryzacja agencji zatrudnienia w województwie dolnośląskim, analiza ich funkcjonowania oraz skuteczności działania na regionalnym rynku pracy, przygotowanie raportu w tym zakresie. Usługa została wykonana w okresie 2 lipca – 16 listopada 2018 r. Wartość zamówienia wyniosła 34 058,70 zł i była finansowana z Funduszu Pracy.

Pozostałe działania:

- asystował przy 632 transferach zasiłku dla bezrobotnych z UE do Polski,

- wydał 382 zaświadczenia dotyczących potwierdzenia okresów zatrudnienia w Polsce, które służą do sumowania tych okresów w różnych krajach UE/EOG celem ustalenia uprawnień przy przyznawaniu świadczeń dla bezrobotnych,
- wystąpił o potwierdzenie okresów zatrudnienia i ubezpieczenia do krajów UE/EOG łącznie z 6571 wnioskami, a otrzymał 4 005 potwierdzenia,
- wydał łącznie 4 018 decyzji administracyjnych dot. prawa do zasiłku dla pracowników transgranicznych - przygranicznych i powracających;
- wydał 2 dokumenty dotyczące członków rodziny osoby bezrobotnej potwierdzających wysokość wynagrodzenia;
- wydał 31 zaświadczeń stwierdzających charakter, okres i rodzaj działalności wykonywanej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- wydał 7 zaświadczeń potwierdzających wyjazd do pracy w byłej Niemieckiej Republice Demokratycznej oraz w byłej Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej;
- przyjął 10 wniosków o odzyskanie należności z tytułu bezrobocia. DWUP dokonuje weryfikacji wniosku pod względem formalnym, tj.: czy wniosek spełnia przesłanki rozporządzenia 987/2009 (art. 78 ust. 2 i 3) oraz czy posiada tytuł wykonawczy, a następnie przesyła do właściwego terytorialnie urzędu skarbowego.

- WSPÓŁPRACA

DWUP współpracuje również z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w realizacji inicjatyw Europejskiej Sieci Publicznych Służb Zatrudnienia. DWUP został włączony w przygotowanie materiałów związanych z procesem drugiego cyklu benchlearningu i samooceny polskich PSZ za rok 2017 w ramach badania PES Capacity 2017. Na potrzeby powyższego zadania opracowano materiał stanowiący wkład w realizację zadań sieci Europejskich Publicznych Służb Zatrudnienia (PES – Public Employment Services). DWUP przekazał także do wszystkich dolnośląskich powiatowych urzędów pracy zaproszenie do uczestnictwa w III edycji Europejskich Dni Pracodawców, które odbyły się w dniach 5 - 16.11.2018. W wydarzeniu wzięło ostatecznie udział kilkanaście PUP oraz DWUP. W ramach Europejskich Dni Pracodawców zaplanowano realizację ogółem 49 wydarzeń, w tym 11 organizowanych przez DWUP (targi pracy, spotkania z pracodawcami, szkolenia, działania informacyjne).

7. MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE I PROMOCJA WALORÓW WOJEWÓDZTWA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizował w 2018 r. zadania w zakresie promocji walorów i możliwości rozwojowych województwa m.in. w kontekście współpracy zagranicznej, funkcjonowania spółek, a także promocji województwa oraz komunikacji i informacji zewnętrznej.

WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA

Zgodnie z przyjętymi „Priorytetami współpracy z zagranicą Województwa Dolnośląskiego” w 2018 roku organizowane były seminaria branżowe, fora gospodarcze i rozmowy B2B, targi turystyczne, spotkania tematyczne grup roboczych oraz działania z zakresu rozwój i umacnianie kontaktów kulturalnych i sportowych m.in. z Autonomiczną Republiką Adżarii, Brandenburgią czy Saksonią. Współorganizowano również obchody jubileusz 15-lecia współpracy z krajami czeskimi i jubileusz 25-lecia kontaktów międzyregionalnych z Dolną Saksonią w Niemczech (w tym odbyła się kolejna edycja „Nagrody Kulturalnej Śląska”). Prowadzono działania dotyczące powiększenia dolnośląskich regionów partnerskich o Kraj Środkowoczeski i Republikę Serbską. Współorganizowano konferencję poświęconą różnorodności i specyfice rynków afrykańskich i możliwościom inwestycyjnym dolnośląskich firm, wizytę przedstawicieli władz i biznesu Dolnego Śląska w Prowincji Anui w Chinach oraz forum gospodarcze i rozmowy B2B dolnośląskich przedsiębiorstw z podmiotami z Chin. Prowadzono również działania w celu nawiązania współpracy z prowincją Thai Ngyen z Wietnamu oraz spotkania i rozmowy z przedsiębiorcami i samorządowcami z Włoch. Po raz 15. realizowano projektu wymiany młodzieży, którego celem jest pogłębienie wiedzy o Polsce i Dolnym Śląsku oraz Rosji i Obwodzie Leningradzkim. Ponadto w 2018 roku przygotowanych i obsługiwanych zostało wiele wizyt ambasadorów pełniących misję dyplomatyczną w Polsce (m.in. ambasador Włoch, Luksemburga, Królestwa Niderlandów, Finlandii, Hiszpanii, Szwecji, Japonii). Marszałek Województwa Dolnośląskiego wziął udział w Szczycie Politycznym Partnerstwa Odry, którego tematem była polityka zdrowotna, transgraniczne połączenia kolejowe oraz kwestie związane z funkcjonowaniem regionów w oparciu o środki z unijnego budżetu. W ramach kontaktów z Rosją, odbyła się 15. edycja Szkoły letniej kultury i języka polskiego dla młodzieży - laureatów wiedzy o Dolnym Śląsku z Obwodu Leningradzkiego. W 2018 r. zostało również podpisane porozumienie o współpracy z Republiką Serbską. W ramach pogłębiania współpracy z Gruzją - krajem Partnerstwa Wschodniego - realizowane były przedsięwzięcia z zakresu gospodarki, turystyki, kultury i edukacji, współpracy akademickiej i samorządowej. Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Brukseli prowadziło monitoring spraw dotyczących rozwój polityk UE istotnych dla Dolnego Śląska, w tym legislacji w zakresie kształtu Polityki Spójności po 2020 r., przyszłości Europejskiej Współpracy Terytorialnej i 9. Programu Ramowego w zakresie Badań i Innowacji – Horyzont Europa po 2020 r.. Ponadto Biuro wspierało dolnośląskie JTS – sygnatariuszy Porozumienia Sudety 2030 – w organizacji spotkań w Komisji Europejskiej, poświęconych sytuacji słabiej rozwiniętych obszarów województwa w kontekście polityki spójności po 2020 r. Biuro wspierało również dolnośląskie uczelnie

w pozyskiwaniu projektów i zaangażowaniu w inicjatywy na poziomie UE. Ponadto Zarząd Województwa Dolnośląskiego bierze udział we wspólnych inicjatywach regionów europejskich, których celem jest wywarcie skutecznej presji na organy UE odpowiedzialne za decyzje w tej sprawie. Przejawem tej presji jest sojusz #CohesionAlliance, który jest sojuszem podmiotów przekonanych, że polityka spójności UE musi pozostać filarem przyszłości UE. Został on utworzony w drodze współpracy między czołowymi europejskimi stowarzyszeniami regionów i miast oraz Europejskim Komitetem Regionów. Postuluje, aby dzięki budżetowi UE po roku 2020 polityka spójności stała się bardziej skuteczna, widoczna i dostępna dla wszystkich regionów w Unii Europejskiej. Warto również podkreślić, że efektem pracy Regionalnego Biura Województwa Dolnośląskiego w Brukseli jest pozytywna rekomendacja kandydatury Województwa Dolnośląskiego i Wałbrzycha do Platformy wsparcia regionów górniczych w okresie transformacji.

SPÓŁKI SAMORZĄDU

Zadanie podejmowane w 2018 roku przez Zarząd koncentrowały się m.in. na kwestiach pozyskania - z budżetu Skarbu Państwa oraz innych podmiotów finansowych - środków finansowych na realizowane przez spółki z udziałem województwa projekty ponadregionalne, związane z obszarem ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, w tym przede wszystkim:

- rewitalizację zabytkowej infrastruktury uzdrowskiej będącej własnością spółek „Uzdrowisko Szczawno-Jedlina” S.A. oraz Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A., w tym wsparcie finansowania odbudowy Zakładu Przyrodoleczniczego w Szczawnie-Zdroju (ośrodku leczenia balneologicznego), który ucierpiał w wyniku pożaru w marcu 2018 roku;

- funkcjonowanie i ochrona ekosystemu rezerwatu „Stawy Milickie”, który został umieszczony na prowadzonej przez ONZ liście Living Lakes (Żyjące Jeziora), służącego ochronie ptaków wodno-błotnych i ich siedlisk, a w tym rekompensaty szkód wyrządzonych przez ptaki rybożerne i paszożerne – projekt realizowany przez spółkę Stawy Milickie S.A.;

- realizację projektu pn.: „Budowa Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu w Szklarskiej Porębie – Jakuszycach” znajdującym się na liście Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu zatwierdzonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.

28 grudnia 2018 r. dokonano zbycia wszystkich posiadanych przez Województwo Dolnośląskie akcji (tj. 5 480) spółki Legnicki Park Technologiczny LETIA S.A. na rzecz Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. za łączną cenę 3 168 215,29 zł.

W 2018 r. działalność spółek prowadzących działalność leczniczą koncentrowała się na realizacji kontraktów zawartych z dysponentami środków publicznych (Narodowym Funduszem Zdrowia i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych) oraz na poprawie standardu świadczonych usług, w tym na przeprowadzaniu remontów i modernizacji obiektów, w których świadczone są usługi medyczne.

W ramach inwestycji infrastrukturalnych przeprowadzone zostały m.in.: remonty obiektów należących do spółki Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o. zlokalizowanych w Sokołowsku i Szczawnie-Zdroju, remonty obiektów należących do spółki Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A. zlokalizowanych w Łądku-Zdroju i Długopolu-Zdroju, remont wraz z przebudową górnych kondygnacji budynku przychodni Dolmed we Wrocławiu.

Najistotniejsze, pod kątem zapewnienia świadczeń medycznych, działania podjęte zostały przez spółkę Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A., która doświadczyła dwóch pożarów. Pierwszy pożar w marcu 2018 roku strawił znaczną część Zakładu Przyrodoleczniczego w Szczawnie-Zdroju (ośrodku lecznictwa balneologicznego) - w tym serwerownia oraz pomieszczenia biurowe - w pożarze nikt nie ucierpiał, jednak Spółka jest zmuszona odtworzyć zniszczone archiwa, w tym dane księgowe. Budynek znajduje się obecnie w remoncie i jest wyłączony z użytkowania. Kolejny pożar miał miejsce w lipcu 2018 roku w budynku „Teresa 2” sąsiadującym ze Szpitalem Kardiologicznym „Teresa” przy Placu Zdrojowym 9 w Jedlinie-Zdroju. Wynikiem pożaru znacznemu zniszczeniu uległy dachy obu budynków oraz zalaniu, w wyniku prowadzonej akcji ratunkowej, uległy pomieszczenia szpitalne - w pożarze nikt nie ucierpiał, jednak obiekt „Teresa” musiał zostać wyłączony z użytkowania na okres dwóch miesięcy.

Ponadto spółka Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o. poszerzyła działalność o placówkę oświatową Dom Wczasów Dziecięcych „Odrodzenie”. Celem działalności nowej placówki jest opieka i wychowanie dzieci i młodzieży w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Celem działalności spółek będących instytucjami otoczenia biznesu jest dostarczanie podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) specjalistycznego doradztwa, wsparcia finansowego w ramach prowadzonych funduszy pożyczkowych, wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego regionu oraz absorpcji środków unijnych. Działalność tych spółek obejmuje prowadzenie funduszy pożyczkowych, realizację projektów unijnych w ramach programów perspektywy finansowej na lata 2014-2020 oraz kontynuację projektów rozpoczętych w perspektywie 2007-2013 a także udostępnianie w posiadanych obiektach powierzchni biurowych, handlowych i przemysłowych.

Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. podpisał z pośrednikami finansowymi umowy na udzielanie przedsiębiorcom pożyczek w ramach trzech segmentów, tj. Dużej Regionalnej Pożyczki Inwestycyjnej (DRPI), Regionalnej Pożyczki Hipotecznej (RPH) oraz Regionalnej Pożyczki Obrotowej (RPO). Łącznie pośrednicy finansowi udzielili przedsiębiorcom w 2018 roku pożyczek o wartości przekraczającej 170 milionów złotych. Ponadto pod koniec 2018 roku Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. zawarł z Dolnośląskim Funduszem Gospodarczym sp. z o.o. jako pośrednikiem finansowym dwie umowy dotyczące usługi „Regionalne Reporęczenie” o kapitale poręczeniowym w łącznej wysokości 20 mln zł. Realizacja tej umowy odbywa się w 2019 roku, a wsparcie otrzymują przedsiębiorcy zaciągający kredyty bankowe, które są następnie poręczane przez Dolnośląskim Funduszem Gospodarczym sp. z o.o.

Dodatkowo spółka Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. realizuje inwestycję polegającą na budowie Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu w Szklarskiej Porębie – Jakuszycach. Projektowana inwestycja realizowana na Polanie Jakuszyckiej ma na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej przeznaczonej na: rozgrywanie najwyższej rangi zawodów w sportach zimowych – w biegach narciarskich, w biathlonie i w kombinacji norweskiej; rozgrywanie zawodów w sportach rowerowych terenowych; całoroczny ośrodek treningowy dla różnych dyscyplin sportu kwalifikowanego, z funkcją odnowy biologicznej i pomieszczeniami hipoksyjnymi oraz ośrodek przygotowań paraolimpijskich, z pomieszczeniami i infrastrukturą treningową przystosowaną do potrzeb sportowców o różnych rodzajach niepełnosprawności.

Spółki działające w branży transportowej prowadziły działania inwestycyjne poprawiające dostępność komunikacyjną regionu zarówno w zakresie codziennych dojazdów (Koleje Dolnośląskie S.A.), jak i podróży nieregularnych (Port Lotniczy Wrocław S.A.).

Koleje Dolnośląskie przeprowadziły inwestycje obejmujące m.in. budowę hali serwisowej, myjni taboru kolejowego oraz rewitalizację magazynu technicznego Spółki. Ponadto spółka podejmuje czynności zmierzające do zwiększenia liczby posiadanych pociągów, w celu rozszerzania prowadzonej działalności na nowe szlaki kolejowe.

Port Lotniczy Wrocław S.A. poszerzył swoją ofertę o nowe kierunki, do których latają przewoźnicy lotniczy oraz uruchomił nowy parking dla samochodów. Działania te zwiększają konkurencyjność wrocławskiego lotniska i poprawiają komfort podróży mieszkańców Dolnego Śląska.

Ponadto spółka Stawy Milickie S.A. realizowała działania obejmujące wsparcie wykorzystania tradycyjnych lub przyjaznych środowisku praktyk i technik w chowie i hodowli ryb., które prowadzone są na największym kompleksie stawów rybnych w Europie znajdującym się w części Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy - spółka gospodaruje na stawach o łącznej powierzchni ok. 6.000 ha. Na tym terenie znajduje się także największy w Polsce rezerwat chroniący ptaki o powierzchni 5.324 ha - Rezerwat „Stawy Milickie”, który należy do międzynarodowej sieci jezior i innych zbiorników wodnych Living Lakes charakteryzujących się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi. Dolina Baryczy, w której leżą Stawy Milickie, włączona jest również do międzynarodowych systemów obszarów chronionych, takich jak konwencja RAMSAR chroniąca unikatowe tereny wodno-błotne oraz europejska sieć Natura 2000. Ponadto Stawy Milickie w celu ochrony przyrody stawowej i zachowania bioróżnorodności wykonują działania obejmujące oczyszczenie stawów z drzew, krzewów i wysokiej roślinności zielnej. Poza wykaszaniem rokrocznie dokonywane jest odmulanie cieków wodnych. Działania te pozwalają spółce na odławianie ponad 800 ton różnych gatunków ryb poza karpem milickim są to amur, tołpyga pstra, tołpyga biała, lin, szczupak. Dodatkowo spółka prowadzi działania edukacyjne realizowane w Centrum Edukacyjno-Turystycznym NATURUM obejmującym: hotel, gospoda, łowiska, mini zoo, muzeum rybactwa i ścieżki edukacyjne.

PROMOCJA

Zadania w zakresie promocji realizowane były zgodnie ze „Strategią komunikacji wizerunkowej Województwa Dolnośląskiego w kraju i zagranicą na lata 2016–2020”. Województwo promowało region, prezentując Dolny Śląsk jako atrakcyjne miejsce wypoczynku, otwarte na świat, o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych. Działania promocyjne i wizerunkowe skoncentrowano głównie na turystyce wypoczynkowej, aktywnej, krajoznawczej i kulturowej. Promocję realizowano poprzez uczestnictwo i koordynację działań wizerunkowych m.in. podczas targów turystycznych i festiwali (*Festiwal Turystyki i Czasu Wolnego Free Time w Gdańsku, Targi Turystyczne we Wrocławiu, Festiwal Podróżników National Geographic*), eventów (*Dni Polskie w Pradze, Święto Województwa, Projekt Zimowy Narodowy w Warszawie, Sklep Marzeń dla Miasta Dzieci w ramach Transgranicznego Miasta Dzieci, Projekt Zima* - realizowany w dolnośląskich górach, *Projekt Plaża* - realizowany nad morzem w okresie wakacyjnym), podczas których warsztaty, pokazy, konkursy oraz koncerty prezentowały atrakcyjność oferty turystycznej i kulturalnej oraz zachęcały mieszkańców innych województw/państw do przyjazdu na Dolny Śląsk.

Działania skoncentrowane były również na promocji turystycznej w mediach. W telewizjach na żądanie, telewizjach regionalnych, w sieciach kinowych multipleksów oraz kinach studyjnych i lokalnych w całej Polsce emitowano spoty promocyjne, w których zaprezentowano m.in. Kościół Pokoju w Jaworze, Zamek Czocha, Ząbkowice Śląskie ze słynną Krzywą Wieżą, Opactwo w Henrykowie, Karkonosze (Wodospad Kamieńczyka, Śnieżne Kotły), Jaskinię Niedźwiedzią, Góry Stołowe, Dolinę Baryczy i Wrocław. Materiał reklamowy o atrakcjach turystycznych regionu pojawił się na antenie telewizji TVN w ramach *Projektu Zima, Projektu Plaża*, a także na antenie kanałów sieci Discovery na terenie Polski podczas *Studia Live Igrzysk Olimpijskich w Pyeongchang w ramach Strefy Kibica w Karpaczu*. Ponownie wydana została publikacja pt. „Zamki i pałace” oraz folder zatytułowany „Tajemniczy Dolny Śląsk”, promujący m.in.: Śnieżne Kotły i Śnieżkę, Świątynię Wang, opactwa w Krzeszowie, Henrykowie i Lubiązu, zamki Książ, Chojnik i Bolków, Kościoły Pokoju, Osówkę czy Kopalnię Złota w Złotym Stoku.

KOMUNIKACJA I INFORMACJA ZEWNĘTRZNA

W 2018 roku w kwestiach komunikacji i informacji zewnętrznej podejmowane były standardowe działania polegające m.in. na organizacji ponad 100 konferencji i briefingów prasowych, przygotowaniu ok. 500 artykułów prasowych do publikacji na łamach dzienników oraz tygodników lokalnych i ogólnopolskich. Prowadzona była także współpraca z regionalnymi, lokalnymi oraz ogólnopolskimi stacjami radiowymi i telewizyjnymi przy realizacji audycji poświęconych bieżącym wydarzeniom. Wspólnie z Fundacją Ekorozwoju (Dolnośląski Alarm Smogowy) prowadzona była kampania informacyjna w związku z przyjęciem przez sejmik województwa trzech ustaw antysmogowych dla województwa, uzdrowisk oraz miasta Wrocław. Inicjowane, a następnie

współtworzone z regionalną rozgłośnią radiową były także akcje dotyczące kampanii propagującej konkurencyjność transportu kolejowego na Dolnym Śląsku.

W kontekście promocji prowadzone były również działania związane z kwestiami bezpieczeństwa. Wśród nich m.in. przy współpracy z policją, inspekcjami i innymi organizacjami przeprowadzono projekt dla dzieci i młodzieży pn. „Bezpieczny Dolnoślązak”, w którym wzięło udział 20 000 osób oraz konkurs dla dzieci i młodzieży „Uczę się bezpiecznie żyć”. Przeprowadzone zostały również konkursy ofert, dzięki którym na sprzęt, ćwiczenia i działania praktyczne wsparcie otrzymały dolnośląskie organizacje pozarządowe i OSP. W ramach działań edukacyjnych i informacyjnych zrealizowano wspólnie z Telewizją Publiczną we Wrocławiu cykliczny program dotyczący m.in. cyberprzemocy.

 Fundusze Europejskie
 Program Regionalny

Unia Europejska
 Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Ochrona przyrody poprzez kanalizowanie ruchu turystycznego w ramach rewitalizacji infrastruktury techniczno-turystycznej Rezerwatu "Wodospad Wilczki" w Międzygórzu.

Cel projektu: Zachowanie i ochrona cennych składowisk (siedlisk) przyrodniczych na obszarze rezerwatu krajobrazowego "Wodospad Wilczki". Priorytet: inwestycje z katalizacją ruchu turystycznego na obszarze rezerwatu przyrody (w krajobrazowej formie ochrony - krajobraz ekologiczny, Płocimny naturalny i podnaturalny). Należy polistony pod na obszarze NATURA 2000 Łęka Białkowska Grupa Świeżak (PL-H20016), w celu zachowania i ochrony jego biologiczności.

Beneficjent: PCL LP Nadleśnictwo Międzylesie

 DOLNY ŚLĄSK

www.mapadotacji.gov.pl

8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE

Zadania z zakresu zarządzania, wdrażania oraz kontroli funduszy europejskich w zakresie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 realizowane są w Departamencie Funduszy Europejskich.

RPO WD 2014-2020

o ALOKACJA

W ramach RPO WD 2014-2020 alokacja ze środków Unii Europejskiej w wysokości 9 334 264 503 zł² została przeznaczona na realizację:

- inwestycji infrastrukturalnych finansowanych z Regionalnego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w wysokości 6 965 872 221 zł, tj. 74,63% alokacji Programu,
- projektów w zakresie rynku pracy, usług społecznych i edukacyjnych wspartych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w wysokości 2 368 392 282 zł, tj. 25,37% alokacji Programu.

PROJEKTY

Do 31 grudnia 2018 r. podpisano umowy na realizację 2 933 projektów o łącznej wartości 9 033 318 839,17 zł, które otrzymały dofinansowanie ze środków UE w wysokości 6 201 392 545,93 zł, tj. 66,44% alokacji Programu, w tym w ramach:

- EFRR podpisano umowy na realizację 1 939 projektów o wartości ogółem 7 531 942 830,63 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 4 926 263 802,19 zł, tj. 70,72% alokacji EFRR,
- EFS podpisano umowy na realizację 994 projektów o wartości ogółem 1 501 376 008,54 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 1 275 128 743,74 zł, tj. 53,84% alokacji EFS.

o BENEFICJENCI

Beneficjentom przekazano płatności ze środków UE w wysokości 2 427 967 168,80 zł, tj. 26,01% alokacji Programu, w tym w ramach:

- EFRR płatności wyniosły 1 841 964 733,35 zł, tj. 26,44% alokacji EFRR,
- EFS płatności wyniosły 586 002 435,45 zł, tj. 24,74% alokacji EFS.

ŚRODKI WG OSI PRIORYTETOWYCH

Wykorzystanie środków UE w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych

- Oś Priorytetowa 1. Przedsiębiorstwa i innowacje

Środki przeznaczono na wzmocnienie potencjału B+R, rozwój przedsiębiorczości, rozwój innowacyjności w przedsiębiorstwach.

---

² w informacji nie uwzględniono Pomocy Technicznej, w ramach której środki przeznaczone są na wsparcie administracji i zarządzanie Programem

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 1 703 249 258 zł.

Realizowanych było 768 projektów, których wartość ogółem wyniosła 1 717 044 517,31 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 1 015 760 885,14 zł, tj. 59,64% alokacji Osi 1.

- Oś Priorytetowa 2. Technologie informacyjno-komunikacyjnie

Środki przeznaczono na rozwój e-usług publicznych w zakresie zdrowia, edukacji, administracji.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 285 647 006 zł.

Realizowanych było 96 projektów, których wartość ogółem wyniosła 234 049 918,24 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 191 898 619,69 zł, tj. 67,18% alokacji Osi 2.

- Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna

Środki przeznaczono na produkcję i dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych, podniesienie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych, a także w przedsiębiorstwach (wymiana kotłów, termomodernizacja).

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 1 746 390 448 zł.

Realizowanych było 429 projektów, których wartość ogółem wyniosła 1 864 983 527,95 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 1 263 146 969,02 zł, tj. 72,33% alokacji Osi 3.

- Oś Priorytetowa 4. Środowisko i zasoby

Środki przeznaczono na gospodarkę odpadami, gospodarkę wodno-ściekową, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz zasobów przyrodniczych, realizację projektów z zakresu zabezpieczenia przed powodzią.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 759 464 376 zł.

Realizowanych było 136 projektów, których wartość ogółem wyniosła 780 741 956,06 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 510 184 567,06 zł, tj. 67,18% alokacji Osi 4.

- Oś Priorytetowa 5. Transport

Środki przeznaczono na budowę i przebudowa dróg oraz modernizację linii kolejowych, zakup środków transportu.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 1 465 646 865 zł.

Realizowanych było 36 projektów, których wartość ogółem wyniosła 1 538 157 967,77 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 1 123 631 641,72 zł, tj. 76,66% alokacji Osi 5.

- Oś Priorytetowa 6. Infrastruktura spójności społecznej

Środki przeznaczone na budowę, adaptację obiektów na potrzeby tworzenia żłobków, domów opieki całodziennej dla osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych, domów opieki społecznej, inwestycje w infrastrukturę zdrowotną oraz rewitalizacja zdegradowanych budynków mieszkalnych.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 743 209 013 zł.

Realizowanych było 350 projektów, których wartość ogółem wyniosła 938 586 726,60 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 612 245 566,93 zł, tj. 82,38 % alokacji Osi 6.

- Oś Priorytetowa 7. Infrastruktura edukacyjna

Środki przeznaczone na inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową, ponadpodstawową oraz zawodową.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły 262 265 255 zł.

Realizowane były 124 projekty, których wartość ogółem wyniosła 458 378 216,70 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości 209 395 552,63 zł, tj. 79,84% alokacji Osi 7.

- Oś Priorytetowa 8. Rynek pracy

Środki przeznaczone dla powiatowych urzędów pracy, na aktywizację zawodową, doradztwo i szkolenia zawodowe oraz zdrowotne programy profilaktyczne.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na ten cel wyniosły 1 094 301 740 zł.

Realizowanych było 317 projektów, których wartość ogółem wyniosła 752 611 030,53 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFS w wysokości 639 229 083,70 zł, tj. 58,41% alokacji Osi 8.

- Oś Priorytetowa 9. Włączenie społeczne

Środki przeznaczone na integrację społeczną w ramach Ośrodków Pomocy Rodzinie oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, poradnictwo prawne, rodzinne, psychologiczne, usługi wsparcia rodziny, wsparcie mieszkań wspomaganych i chronionych, opiekę nad osobami zależnymi (starszymi, z niepełnosprawnościami) oraz usługi ekonomii społecznej.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na ten cel wyniosły 602 074 535 zł.

Realizowane były 183 projekty, których wartość ogółem wyniosła 283 708 485,66 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFS w wysokości 241 076 280,95 zł, tj. 40,04% alokacji Osi 9.

- Oś Priorytetowa 10. Edukacja

Środki przeznaczone na podniesienie jakości nauczania poprzez uruchamianie nowych miejsc w przedszkolach, dofinansowanie dodatkowych zajęć edukacyjnych, podniesienie kwalifikacji nauczycieli,

a także rozwój kształcenia ustawicznego – dofinansowanie kursów i szkoleń dla osób dorosłych oraz podniesienie jakości i rozwój szkolnictwa zawodowego – dofinansowanie staży i praktyk zawodowych u pracodawców.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na ten cel wyniosły 672 016 007 zł.

Realizowane były 494 projekty, których wartość ogółem wyniosła 465 056 492,35 zł, w tym dofinansowanie ze środków EFS w wysokości 394 823 379,09 zł, tj. 58,75% alokacji Osi 10.

W ramach RPO WD 2014-2020 spełnione zostały wszystkie wymogi związane z uzyskaniem rezerwy wykonania w poszczególnych Osiach Priorytetowych.

Zasada n+3 dla roku 2018 także została spełniona.

Zgodnie z art. 20 ust. 9 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Zarząd Województwa przekazuje Sejmikowi Województwa do dn. 30 czerwca każdego roku, informację o realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w roku poprzednim. W związku z tym stosowna informacja zostanie przekazana.

o INFORMACJE O FUNDUSZACH EUROPEJSKICH

Zadania w zakresie informacji o funduszach europejskich w 2018 roku zgodnie były z projektem zakreślonym na lata 2014-2020 („*Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich*”) polegające na udzielaniu informacji z zakresu Narodowej Strategii Spójności, Umowy Partnerstwa oraz krajowych i Regionalnych Programów Operacyjnych w ramach województwa. Punkt główny działał i nadal działa w siedzibie UMWD, lokalne Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich działają w Wałbrzychu, Jeleniej Górze i Legnicy. Zorganizowano również 106 Mobilnych Punktów Informacyjnych, 51 Spotkań Informacyjnych, stoiska informacyjne na konferencjach i spotkaniach, 42 konsultacje indywidualne u klienta. Dotyczyło to łącznie 21 tysięcy usług informacyjnych.

W ramach zadań dotyczących informacji i promocji RPO WD, 2014-2020 wszystkie podejmowane działania były związane głównie z naborami wniosków i możliwością uzyskania dofinansowania. Były one skierowane do potencjalnych beneficjentów, beneficjentów już realizujących projekty, jak również do potencjalnych uczestników projektów. Dodatkową grupą, do której były kierowane działania informacyjne byli mieszkańcy województwa, wśród których promowano efekty realizacji projektów. Zrealizowane zostały 2 kampanie o szerokim zasięgu. Jedna z nich miała charakter pronaborowy, a druga skupiała się na sukcesach projektów. W 2018 r. m.in. wyemitowanych zostało 30 audycji w radiu regionalnym, spot w TV stacjonarnej i internetowej (łącznie 3,2 mln emisji), baner internetowy na dwóch horyzontalnych portalach informacyjnych (łącznie 6 mln odsłon), a także przeprowadzone zostały dwa konkursy promocyjne (dla mediów oraz fotograficzny). Strona internetową programu www.rpo.dolnyslask.pl w 2018 r. miała prawie 650 tys. odsłon.

- SZKOLENIA

Przeprowadzono 28 szkoleń dotyczących m.in: „Pomocy publicznej w projektach unijnych”, „Prawa zamówień publicznych oraz zasad konkurencyjności w świetle realizacji projektów RPO WD 2014-2020”, „Kwalifikowalności wydatków”, „Oceny oddziaływania na środowisko z uwzględnieniem klimatu, bioróżnorodności i krajobrazu”, „Wypełniania wniosków o płatność i rozliczania projektów w oparciu o wnioski o płatność”, „Wypełniania wniosków o płatność za pomocą systemu informatycznego” czy „Zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”, w których łącznie udział wzięło blisko 1200 osób.

9. GEODEZJA I KARTOGRAFIA

Zadania związane z dolnośląską infrastrukturą informacji przestrzennej, ochroną gruntów rolnych, a także zasobem kartograficznym realizowane są przez Geodetę Województwa w Wydziale Geodezji i Kartografii.

PROJEKTY

Rok 2018 był rokiem zakończenia realizacji rozpoczętego w grudniu 2016 r. projektu pn. „Rozbudowa Geoportalu Dolny Śląsk – budowa Dolnośląskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej”, który został zrealizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Oprócz Geodety Województwa przy realizacji projektu współpracowali: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i Instytut Rozwoju Terytorialnego jako podmioty realizujące projekt. Całkowita wartość projektu to ponad 5,5 mln złotych, z czego 4,6 mln to środki finansowe pochodzące ze źródeł europejskich.

Efektom realizacji projektu są między innymi:

- 1) Nowe funkcjonalności dostępne na Geoportalu Dolny Śląsk jako e-usługi:
  - zgłaszania nieprawidłowości w funkcjonowaniu urządzeń melioracji wodnych;
  - zamawiania danych i map topograficznych i tematycznych z Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego oraz zasobów Województwa Dolnośląskiego;
  - zgłaszania błędów i nieprawidłowości na mapach oraz w danych prezentowanych na Geoportalu Dolny Śląsk w celu poprawy jakości oraz aktualności danych;
  - przygotowywania modułu mapowego lub własnej mapy i zgłoszenie jej do udostępnienia na Geoportalu Dolny Śląsk;
- 2) Aplikacja mobilna na systemy iOS, Android z możliwością przeglądania map publikowanych na Geoportalu Dolny Śląsk, udostępnieniem lokalizacji, rejestrowaniem trasy, wyszukiwaniem adresów;
- 3) Moduł danych statystycznych, czyli narzędzie do wykonywania prezentacji kartograficznych (kartogramów, kartodiagramów) na podstawie dostępnych lub przygotowanych przez siebie danych statystycznych.
- 4) Nowe bazy i moduły mapowe udostępnione dla wszystkich użytkowników na Geoportalu Dolny Śląsk, w tym:
  - Baza ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, plany urządzeniowo-rolne gmin, mapy turystyczne Dolnego Śląska, mapy przedstawiające obiekty kultury i sztuki, mienie województwa, bezpieczeństwo publiczne, inicjatywy społeczne i imprezy kulturalne, mapy przedstawiające obiekty związane z ochroną przyrody, mapy tras kolejowych, aglomeracji ściekowych, obiektów sportowych na terenie województwa.

Realizacja projektu wymiennie zwiększyła dostęp do informacji przestrzennej poprzez e-usługi publiczne dla obywateli i zainteresowanych podmiotów. Usprawniła zarządzanie infrastrukturą informacji przestrzennej

na poziomie regionalnym. Poprawiła efektywność pracy administracji publicznej poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej. Natomiast dla obywateli, przedsiębiorców i pracowników administracji publicznej rozbudowa Geoportalu Dolny Śląsk spowodowała skrócenie czasu dostępu do informacji o regionie. Obecnie około 120 tys. osób rocznie odwiedza Geoportal Dolny Śląsk. Zasoby informacyjne to obecnie 80 map tematycznych, prezentujących przestrzeń Dolnego Śląska w obszarach: gospodarki, infrastruktury, planowania przestrzennego, środowiska, spraw ekonomiczno-społecznych, rolnictwa a także mapy historyczne, mapy topograficzne i ortofotomapy.

DOTACJE/ POMOC FINANSOWA

W 2018 r. w ramach zadania ochrona gruntów rolnych udzielono dotacji i pomocy finansowej na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych na łączną kwotę 20 626 200,82 zł, w tym:

- 1) Zrealizowano i rozliczono 207 umów dla 23 powiatów, 94 gmin i 59 jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (w tym osoby fizyczne). Z budżetu Województwa Dolnośląskiego została przekazana, w formie dotacji lub pomocy finansowej kwota 20 572 679,83 zł na realizację prac z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych, między innymi:
  - drogi dojazdowe do gruntów rolnych – 127 zadań (90,74 km) na łączną kwotę: 19 067 323,60 zł;
  - zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania - 19 zadań na łączną kwotę: 884 505,40 zł;
  - wykonanie badań gleb i płodów rolnych – 1 zadanie na łączną kwotę: 83 769,15 zł;
  - usuwanie kamieni na gruntach ornych – 33 zadania (828,69 ha) na łączną kwotę: – 246 943,68 zł;
  - zbiorniki wodne służące małej retencji wodnej – 7 zadań (3,92 ha pow. lustra wody) na łączną kwotę: 176 000 zł;
  - użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej – 17 zadań (155,13 ha) na łączną kwotę: 93 078 zł;
- 2) Zrealizowano zadanie własne na kwotę: 53 520 zł.

PRACE DOLNOŚLĄSKIEGO BIURA GEODEZJI I TERENÓW ROLNYCH

1. Prace zrealizowane w 2018 roku przez Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu (Zadanie 1.4.4. Programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji).

W ramach prac polegających na programowaniu i realizacji prac urządzeniowo-rolnych oraz działań na rzecz scalania gruntów rolnych w 2018 r. wykonano:

- 1.1. Scalenia gruntów prowadzone dla 7 obiektów (o łącznej powierzchni scalenia ok. 7349 ha). Łączna kwota przyznanej pomocy na operację scalania gruntów z funduszy Unii Europejskiej oraz Budżetu Państwa dla tych obiektów wynosi 54 614 932 zł. Wykonywano prace z zakresu zagospodarowania poscaleniowego na 3 obiektach – przebudowa istniejących dróg o łącznej długości ok. 21 km.
- 1.2. Opracowanie założeń do projektu scalenia gruntów dla 3 obiektów – Czechy, Rataje, Brunów;

- 1.3. Aktualizacja planów urządzeniowo - rolnych. W województwie wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie posiadają plany urządzeniowo-rolne opracowane w latach 2001-2012. Obecnie trwa proces ich aktualizacji. W 2018 roku zaktualizowano plany dla 14 gmin. Do planów sporządzone zostały: prognoza oddziaływania na środowisko oraz baza danych. Rozpoczęto aktualizację planów dla kolejnych 5 gmin. Wyniki prac są publikowane na Geoportalu Dolny Śląsk;
- 1.4. Opracowanie projektu urządzeniowo-rolnego wsi Trzmielów;
- 1.5. Inwentaryzacja budowlana dla 8 obiektów stanowiących mienie woj. dolnośląskiego na łączną powierzchnię 26 607 m² (w tym m.in.: budynki Pogotowia Ratunkowego przy ul. Traugutta, budynek UMWD przy ul. Mazowieckiej, budynki po Zakładzie Melioracji i Urządzeń Wodnych).
- 1.6. Z zastosowaniem nowoczesnych technologii, w tym bezzałogowych statków latających wykonano dla UMWD i jednostek podległych następujące opracowania:
  - 1.6.1. dokumentację realizacji inwestycji drogowych realizowanych przez DSDiK;
  - 1.6.2. monitoring inżynierskich obiektów mostowych (np. most Brzeg Dolny, most Łany, most Nowy Kościół)
  - 1.6.3. ortofotomozaikę oraz aktualizację mapy sytuacyjno-wysokościowej do koncepcji przebiegu Wschodniej Obwodnicy Wrocławia;
  - 1.6.4. dokumentację filmową Wrocławskiego Węzła Wodnego;
- 1.7. Dokumentacja geodezyjno-prawna określająca zasięg prawa własności Województwa Dolnośląskiego dla dróg wojewódzkich nr 448 i nr 346;
- 1.8. Na potrzeby aktualizacji mapy topograficznej województwa oraz wydawania koncesji na przewozy osób pomierzono i wykonano dokumentację fotograficzną przystanków w powiatach: oławskim, strzelińskim i średzkim;
- 1.9. Operaty szacunkowe wyceny nieruchomości mienia województwa dla 69 obiektów;
- 1.10. Prowadzono również procedury podziału nieruchomości, okazania granic, rozgraniczenia gruntów pokrytych wodami od gruntów przyległych, wznowienie znaków granicznych/wyznaczenie punktów granicznych/ustalenie przebiegu granic – łącznie dla 73 nieruchomości.

10. REALIZACJA PROGRAMÓW WSPÓLFINANSOWANYCH Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

1. Realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wg stanu na dzień 31.12.2018r.: łączny limit środków dostępnych na wszystkie działania powierzone do realizacji Samorządowi Województwa Dolnośląskiego w ramach PROW na lata 2014-2020 wynosi 107 162 759 euro. Na dzień 31.12.2018 r. podpisano 720 umów o przyznanie pomocy na kwotę kosztów kwalifikowalnych 324 842 197,06 zł, w tym 206 697 2089,97 zł ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Beneficjenci złożyli 645 wniosków o płatność na kwotę kosztów kwalifikowalnych 177 670 271,20 zł przy udziale środków EFRROW w wysokości 113 051 593,54 zł. Agencja Płatnicza (ARiMR) wypłaciła środki dla 562 zleceń płatności na kwotę kosztów kwalifikowalnych ogółem 140 119 983,23 zł, w tym 77 345 269, 49 zł ze środków EFRROW.

Tabela: Projekty PROW 2014-2020 - podsumowanie realizowanych umów oraz złożonych wniosków o płatność i zrealizowanych płatności w podziale na subregiony:

Nazwa działania/poddziałania/typ operacji - w tym subregion:	Limit środków na działanie euro	Zawarte umowy			Wnioski o płatność - złożone			Zlecenia płatności - wypłacone		
		liczba	kwota (zł)		liczba	kwota (zł)		liczba	kwota (zł)	
			ogółem	EFRROW		ogółem	EFRROW		ogółem	EFRROW
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa - Scalanie gruntów w tym:	21 944 277	7,00	54 614 932,38	34 751 481,47	3,00	7 898 283,84	5 025 678,00	3,00	7 898 283,84	5 025 678,00
subregion wrocławski:		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
subregion wałbrzyski:		3,00	29 773 400,13	18 944 814,50	1,00	3 223 080,31	2 050 846,00	1,00	3 223 080,31	2 050 846,00
subregion legnicko-głogowski :		1,00	5 431 785,44	3 456 245,08	1,00	1 487 923,94	946 766,00	1,00	1 487 923,94	946 766,00
subregion jeleniogórski:		3,00	19 409 746,81	12 350 421,90	1,00	3 187 279,59	2 028 066,00	1,00	3 187 279,59	2 028 066,00
Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich w tym:	36 305 107	127,00	175 637 028,13	111 757 841,00	116,00	113 214 864,51	72 038 618,29	89,00	85 940 925,25	54 684 210,46
Budowa lub modernizacja dróg lokalnych w tym:	13 079 494	76,00	84 547 243,44	53 797 411,00	87,00	76 017 401,13	48 369 872,34	71,00	57 623 305,34	36 665 708,97
subregion wrocławski		18,00	17 335 401,54	11 030 516,00	19,00	15 160 980,67	9 646 932,00	15,00	10 294 114,79	6 550 145,24
subregion wałbrzyski		33,00	31 666 503,22	20 149 396,00	38,00	26 240 406,00	16 696 770,34	34,00	23 802 233,13	15 145 360,94
subregion legnicko-głogowski		12,00	13 469 918,28	8 570 909,00	13,00	12 657 773,06	8 054 141,00	10,00	7 355 938,25	4 680 583,51
subregion jeleniogórski		13,00	22 075 420,40	14 046 590,00	17,00	21 958 241,40	13 972 029,00	12,00	16 171 018,83	10 289 619,28
Gospodarka wodno-ściekowa w tym:	11 964 012	37,00	74 038 722,30	47 110 839,00	21,00	27 947 579,68	17 783 044,95	16,00	25 728 879,60	16 371 286,04
subregion wrocławski		8,00	21 629 764,26	13 763 019,00	1,00	1 643 536,07	1 045 782,00	1,00	1 643 536,07	1 045 782,00
ubregion wałbrzyski		15,00	22 243 482,63	14 153 528,00	12,00	15 257 631,54	9 708 430,95	9,00	14 989 866,42	9 538 052,00
subregion legnicko-głogowski		5,00	14 093 839,38	8 967 910,00	2,00	4 556 016,03	2 898 993,00	2,00	4 556 016,03	2 898 993,00
subregion jeleniogórski		9,00	16 071 636,02	10 226 382,00	6,00	6 490 396,04	4 129 839,00	4,00	4 539 461,01	2 888 459,04
Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów w tym:	2 589 271	14,00	17 051 062,39	10 849 591,00	8,00	9 249 883,70	5 885 701,00	2,00	2 588 740,31	1 647 215,45
subregion wrocławski		5,00	6 306 083,61	4 012 561,00	4,00	4 738 602,86	3 015 173,00	2,00	2 588 740,31	1 647 215,45
subregion wałbrzyski		5,00	5 542 946,72	3 526 977,00	3,00	3 242 989,16	2 063 514,00	0,00	0,00	0,00
subregion legnicko-głogowski		1,00	1 569 097,91	998 417,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
subregion jeleniogórski		3,00	3 632 934,15	2 311 636,00	1,00	1 268 291,69	807 014,00	0,00	0,00	0,00
Budowa, modernizacja, wyposażanie budynków pełniących funkcje kulturalne	6 992 543	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego	1 679 787	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER	48 913 375	586,00	94 590 236,55	60 187 767,50	526,00	56 557 122,84	35 987 297,25	470,00	46 280 774,14	17 635 381,03
RAZEM:	107 162 759	720,00	324 842 197,06	206 697 089,97	645,00	177 670 271,20	113 051 593,54	562,00	140 119 983,23	77 345 269,49

2. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 wg stanu na dzień 31.12.2018r.:

Tabela. Projekty RPO WD 2014-2020 - podsumowanie realizowanych umów oraz złożonych wniosków o płatność i zrealizowanych płatności w podziale na subregiony

Subregion	Liczba podpisanych umów szt.	Wartość ogółem projektów w zł	dofinansowanie ze środków UE w zł	udział środków UE w subregionach	Liczba wniosków o płatność w szt.	Płatności przekazane beneficjentom ze środków UE w zł	udział środków UE w subregionach
jeleniogórski							
EFRR	350	1 272 491 802,16	852 170 819,58		1 101	354 146 988,90	
EFS	177	201 729 946,07	171 346 025,75		791	76 367 507,26	
razem	527	1 474 221 748,23	1 023 516 845,33	16,50%	1 892	430 514 496,16	17,73%
legnicko-głogowski							
EFRR	144	695 443 125,38	437 203 290,15		440	152 507 805,77	
EFS	120	159 853 109,94	135 830 318,77		447	46 167 014,55	
razem	264	855 296 235,32	573 033 608,92	9,24%	887	198 674 820,32	8,18%
wałbrzyski							
EFRR	517	1 323 546 187,76	851 827 122,10		1 385	314 026 811,27	
EFS	218	253 554 872,09	215 244 768,05		993	106 972 554,99	
razem	735	1 577 101 059,85	1 067 071 890,15	17,21%	2 378	420 999 366,26	17,34%
Miasto Wrocław							
EFRR	454	1 203 928 128,55	718 728 466,23		1 025	173 599 267,84	
EFS	61	95 792 212,59	81 177 180,24		252	20 441 172,43	
razem	515	1 299 720 341,14	799 905 646,47	12,90%	1 277	194 040 440,27	7,99%
wrocławski							
EFRR	417	1 476 068 356,39	821 803 636,39		1 193	330 153 568,96	
EFS	181	165 390 913,09	140 360 314,77		728	56 277 749,44	
razem	598	1 641 459 269,48	962 163 951,16	15,52%	1 921	386 431 318,40	15,92%
województwo*							
EFRR	57	1 560 465 230,39	1 244 530 467,74		228	517 530 290,61	
EFS	237	625 054 954,76	531 170 136,16		1 616	279 776 436,78	
razem	294	2 185 520 185,15	1 775 700 603,90	28,63%	1 844	797 306 727,39	32,84%
Podsumowanie							
EFRR	1 939	7 531 942 830,63	4 926 263 802,19	79,44%	5 372	1 841 964 733,35	75,86%
EFS	994	1 501 376 008,54	1 275 128 743,74	20,56%	4 827	586 002 435,45	24,14%
razem	2 933	9 033 318 839,17	6 201 392 545,93		10 199	2 427 967 168,80	

* projekty realizowane na obszarze kilku gmin, powiatów, których nie można przypisać do danego subregionu, tj. projekty realizowane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego (np. drogi wojewódzkie), projekty realizowane w ramach instrumentów finansowych, projekty realizowane w partnerstwie gmin należących do różnych subregionów, projekty realizowane przez przedsiębiorstwa, fundacje na terenie całego województwa.

3. Realizacja Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020 wg stanu na dzień 31.12.2018:

Program Operacyjny Rybactwo i Morze na terenie województwa dolnośląskiego realizowany jest na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo dla Doliny Baryczy. Łączny limit środków dostępnych na działania powierzone do realizacji Samorządowi Województwa Dolnośląskiego w ramach PO RiM wynosi 10 800 000 zł. Na dzień 31.12.2018 podpisano 23 umowy, których kwota dofinansowania wyniosła 5 287 917 zł, w tym wkład Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego wynosi 4 494 729,45 zł. Złożono 10 wniosków o płatność oraz wystawiono 9 zleceń płatności na kwotę 1 755 467 zł, w tym wkład EFMR wyniósł 1 492 146,95 zł.

B. INFORMACJA O STANIE REALIZACJI UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

W 2018 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego podjął 505 uchwał. Znaczna część z nich dotyczyła przyznawanych przez samorząd regionalny nagród i odznaczeń. Ponadto, na mocy uchwał Sejmiku przyznawano pomoc finansową i rzeczową podmiotom zewnętrznym, w tym innym jednostkom samorządu terytorialnego czy organizacjom pozarządowym. Sejmik decydował również o przekazywaniu realizacji zadań publicznych innym jednostkom samorządu terytorialnego oraz reorganizacji szkolnictwa ponadpodstawowego. Jako istotne uznać należy uchwały przyjmujące dokumenty strategiczne i programowe województwa, tj. Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na 2019 r. oraz Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego.

W związku ze zmianami otoczenia prawnego, Sejmik podjął również prace nad nowelizacją statutu województwa, co zaowocowało uchwaleniem nowego brzmienia statutu. Sejmik udzielił również Zarządowi Województwa Dolnośląskiego absolutorium z wykonania budżetu województwa za 2017 r. oraz uchwalił budżet województwa na 2019 rok wraz z wieloletnią prognozą finansową.

Zdecydowana większość z podjętych przez Sejmik w 2018 roku uchwał została zrealizowana bądź ma charakter wieloletni i jest w trakcie realizacji. Brak jest natomiast uchwał, których realizacji zaniechano.

W poniższym zestawieniu przedstawiono najistotniejsze, z punktu widzenia oceny działalności Zarządu Województwa Dolnośląskiego, uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Pominięte zostały natomiast uchwały, których przedmiotem było przyznanie nagród i odznaczeń oraz rozstrzygnięcie spraw wewnętrznej organizacji prac Sejmiku.

Tabela: Stan realizacji uchwał Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku:

Lp.	Tytuł uchwały	Numer uchwały	Data podjęcia	Stan realizacji	Dziedzina WPF
1.	w sprawie zamiaru likwidacji Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Biedzychowicach	<u>XLIV/1469/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
2.	w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej Służb Społecznych i Medycznych we Wrocławiu	<u>XLIV/1470/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
3.	w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej Służb Społecznych i Medycznych dla Dorosłych we Wrocławiu	<u>XLIV/1471/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
4.	w sprawie rozwiązania Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych we Wrocławiu	<u>XLIV/1472/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka

5.	w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej Służb Społecznych i Medycznych w Jaworze	<u>XLIV/1473/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
6.	w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej Służb Społecznych i Medycznych w Lubinie	<u>XLIV/1474/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
7.	w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej Służb Społecznych i Medycznych w Świdnicy	<u>XLIV/1475/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	edukacja i nauka
8.	w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 r.	<u>XLIV/1476/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	integracja społeczna
9.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Bolesławickiemu na realizację projektu pn. „Dolnośląska Stolica Kultury”	<u>XLIV/1477/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	kultura
10.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXIII/947/13 w sprawie nadania statutu Dolnośląskiemu Centrum Onkologii we Wrocławiu	<u>XLIV/1478/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	ochrona zdrowia
11.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/843/12 w sprawie nadania statutu Obwodowi Lecznictwa Kolejowego we Wrocławiu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej	<u>XLIV/1479/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	ochrona zdrowia
12.	w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Zakładzie Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze	<u>XLIV/1480/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	ochrona zdrowia
13.	w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Dolnośląskim Centrum Onkologii we Wrocławiu	<u>XLIV/1481/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	ochrona zdrowia
14.	w sprawie zmiany uchwały nr XXV/761/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 września 2016 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących zarządzania przystankami komunikacyjnymi zlokalizowanymi w ciągu dróg wojewódzkich	<u>XLIV/1482/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	transport
15.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLIV/1483/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	transport

16.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w roku 2017 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLIV/1484/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	transport
17.	w sprawie uchylenia uchwały nr XVIII/469/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie udzielenia przez Województwo Dolnośląskie pomocy rzeczowej na rzecz Gminy Wrocław w związku z realizacją przez Województwo Dolnośląskie zadań drogowych w granicach administracyjnych Wrocławia	<u>XLIV/1485/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	transport
18.	w sprawie rozpatrzenia wezwania ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLIV/1486/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
19.	w sprawie rozpatrzenia wezwania ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLIV/1487/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
20.	w sprawie rozpatrzenia wezwania ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLIV/1488/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
21.	w sprawie odpowiedzi na skargę ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>XLIV/1489/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
22.	w sprawie odpowiedzi na skargę ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>XLIV/1490/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
23.	w sprawie odpowiedzi na skargę ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>XLIV/1491/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
24.	w sprawie odpowiedzi na skargę ..... do Wojewódzkiego	<u>XLIV/1492/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	nie dotyczy

	Sądu Administracyjnego we Wrocławiu				
25.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>XLIV/1493/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	wszystkie
26.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLIV/1494/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	wszystkie
27.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1466/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLIV/1495/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	wszystkie
28.	w sprawie rozpatrzenia petycji: NIE dla SMOGU - TAK dla WĘGLA	<u>XLIV/1496/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
29.	w sprawie rozpatrzenia skargi grupy inicjatywnej miejscowości Łojowice gm. Wiązów na nienależyte wykonanie zadań w zakresie zarządzania drogą wojewódzką nr 378 przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego	<u>XLIV/1498/18</u>	2018-02-22	zrealizowana	transport
30.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego dotacji celowej Gminie Jelenia Góra na dofinansowanie realizacji zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w 2018 r.	<u>XLV/1515/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	ochrona zdrowia
31.	w sprawie określenia ogólnej powierzchni przeznaczonych pod uprawy maku i konopi włóknistych w województwie dolnośląskim oraz rejonizacji tych upraw w 2018 r.	<u>XLV/1516/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
32.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLV/1517/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	transport
33.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLV/1518/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	transport
34.	w sprawie zmiany uchwały nr XVI/426/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 listopada	<u>XLV/1519/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	transport

	2015 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących eksploatacji, bieżącego utrzymania i napraw istniejących sygnalizacji świetlnych na drogach wojewódzkich				
35.	w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Dolnośląskie, udostępnionych dla operatorów publicznego transportu zbiorowego i przewoźników drogowych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów	<u>XLV/1520/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	transport
36.	w sprawie nadania statutu Dolnośląskiemu Ośrodkowi Polityki Społecznej we Wrocławiu	<u>XLV/1521/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	integracja społeczna
37.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2018 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	<u>XLV/1522/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	kultura
38.	w sprawie zmiany uchwały nr XXIX/926/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej partnerom w projekcie pn. "Nowa Perspektywa - Lepszy Start"	<u>XLV/1523/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	integracja społeczna
39.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Gminy Żmigród darowizny nieruchomości zabudowanej, położonej w Kliszkowicach	<u>XLV/1524/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	nie dotyczy
40.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Gminy Brzeg Dolny darowizny nieruchomości niezabudowanej, położonej w Brzegu Dolnym przy ul. Jana Kochanowskiego	<u>XLV/1525/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	nie dotyczy
41.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych Nadleśnictwa "Śnieżka" darowizny nieruchomości, położonej w Jeleniej Górze przy Alei Solidarności	<u>XLV/1526/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
42.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie	<u>XLV/1527/18</u>	2018-03-22	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego

	dotacji celowej wybranym gminom wyłonionym w ramach otwartego konkursu pn. "Dolnośląski Fundusz Odrzański 2018"				
43.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Miasto Oława na adaptację lokali mieszkalnych dla pogorzalców	XLV/1528/18	2018-03-22	zrealizowana	nie dotyczy
44.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	XLV/1529/18	2018-03-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
45.	w sprawie odpowiedzi na skargę państwa..... i ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	XLV/1530/18	2018-03-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
46.	w sprawie odpowiedzi na skargę pana ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	XLV/1531/18	2018-03-22	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
47.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	XLV/1532/18	2018-03-22	zrealizowana	wszystkie
48.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	XLV/1533/18	2018-03-22	zrealizowana	wszystkie
49.	w sprawie rozpatrzenia skargi Pana ..... na zaniedbanie wykonania zadań w zakresie obowiązku podania do publicznej wiadomości sprawozdania zbiorczego dotyczącego zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych z zakresu pasażerskiego transportu publicznego przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego	XLV/1534/18	2018-03-22	zrealizowana	transport
50.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej wybranym gminom wyłonionym w ramach otwartego konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2018”	XLVI/1578/18	2018-04-19	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
51.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Ząbkowice	XLVI/1579/18	2018-04-19	zrealizowana	kultura fizyczna i turystyka

	Śląskie na dofinansowanie w 2018 roku budowy krytej pływalni w Ząbkowicach Śląskich				
52.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXIV/1026/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie powierzenia w roku 2013 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVI/1580/18</u>	2018-04-19	w trakcie realizacji	transport
53.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVIII/1631/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie powierzenia w roku 2014 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVI/1581/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	transport
54.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVI/1582/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	transport
55.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVI/1583/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	transport
56.	w sprawie wskazania dodatkowego miasta, w którym może być przeprowadzany egzamin państwowy w zakresie prawa jazdy kat. AM, A1, A2, A, B1 i B	<u>XLVI/1584/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	edukacja i nauka
57.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Partnerom w projekcie pn. „ZINTEGROWANI”	<u>XLVI/1585/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	integracja społeczna
58.	w sprawie przyjęcia projektu Statutu Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu	<u>XLVI/1586/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	kultura
59.	w sprawie ustalenia wykazu miejscowości w województwie dolnośląskim położonych na terenach podgórskich i górskich dla celów obniżenia podatku rolnego	<u>XLVI/1587/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
60.	w sprawie powierzenia gminie Gryfów Śląski realizacji w 2018 r. zadania własnego Województwa	<u>XLVI/1588/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	kultura

	Dolnośląskiego pn. "Dożynki wojewódzkie"				
61.	w sprawie określenia zasad udzielania spółkom wodnym dotacji celowych z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu ich realizacji	<u>XLVI/1589/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
62.	w sprawie opracowania projektu programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego	<u>XLVI/1590/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
63.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pana ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLVI/1591/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
64.	w sprawie odpowiedzi na skargę państwa ..... i ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>XLVI/1592/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
65.	w sprawie odpowiedzi na skargę pani ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>XLVI/1593/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
66.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>XLVI/1594/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	wszystkie
67.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLVI/1595/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	wszystkie
68.	w sprawie zajęcia stanowiska dotyczącego inicjatywy Rządu RP w kwestii "Koncepcji przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność - Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej"	<u>XLVI/1596/18</u>	2018-04-19	zrealizowana	transport
69.	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Dolnośląskiego za rok 2017 wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu	<u>XLVII/1627/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	wszystkie
70.	w sprawie absolutorium dla Zarządu Województwa Dolnośląskiego za wykonanie	<u>XLVII/1628/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	wszystkie

	budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2017				
71.	w sprawie założenia Liceum Ogólnokształcącego Specjalnego przy Szpitalu Uzdrawiskowym dla Dzieci "Jagusia" w Kudowie-Zdroju	XLVII/1629/18	2018-05-23	zrealizowana	edukacja i nauka
72.	w sprawie utworzenia Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym dla Dzieci "Jagusia" w Kudowie-Zdroju	XLVII/1630/18	2018-05-23	zrealizowana	edukacja i nauka
73.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego dla partnerów projektu „Dolnośląskie żłobki”	XLVII/1631/18	2018-05-23	zrealizowana	edukacja i nauka
74.	w sprawie udzielenia Gminie Pielgrzymka pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na remont drogi gminnej w miejscowości Pielgrzymka	XLVII/1632/18	2018-05-23	zrealizowana	transport
75.	w sprawie udzielenia Powiatowi Strzelińskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na budowę chodnika oraz remont nawierzchni drogi powiatowej nr 3074D w miejscowości Szczawin	XLVII/1633/18	2018-05-23	zrealizowana	transport
76.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	XLVII/1634/18	2018-05-23	zrealizowana	transport
77.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	XLVII/1635/18	2018-05-23	zrealizowana	transport
78.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pani ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	XLVII/1636/18	2018-05-23	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
79.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pani ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu	XLVII/1637/18	2018-05-23	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska

	prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie				
80.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>XLVII/1638/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	wszystkie
81.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLVII/1639/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	wszystkie
82.	w sprawie rozpatrzenia skargi Pani ..... na zaniechanie wykonanie zadań w zakresie nadzoru nad regulaminem wydawania środków publicznych przez Dolnośląską Federację Organizacji Pozarządowych w programie Dolnośląskie Małe Granty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego	<u>XLVII/1640/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	edukacja i nauka
83.	w sprawie wyrażenia opinii do projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych	<u>XLVII/1645/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	transport
84.	w sprawie wyrażenia opinii do projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie pozbawienia dróg kategorii dróg krajowych	<u>XLVII/1646/18</u>	2018-05-23	zrealizowana	transport
85.	w sprawie założenia Branżowej Szkoły Specjalnej I Stopnia i włączenia jej do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Jaworze	<u>XLVIII/1649/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	edukacja i nauka
86.	w sprawie założenia Centrum Kształcenia Ustawicznego w Jaworze i włączenia go do Zespołu Szkół w Jaworze	<u>XLVIII/1650/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	edukacja i nauka
87.	w sprawie likwidacji Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Biedrzychowicach	<u>XLVIII/1651/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	edukacja i nauka
88.	w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, na okres	<u>XLVIII/1652/18</u>	2018-06-28	wieloletnia	ochrona zdrowia

	dłuższy niż jeden rok budżetowy, obejmujący lata 2018 – 2020				
89.	w sprawie zawarcia umowy o współpracy regionalnej Województwa Dolnośląskiego z Krajem Środkowoczeskim	<u>XLVIII/1653/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
90.	w sprawie powołania Rady Społecznej w Dolnośląskim Centrum Transplantacji Komórkowych z Krajowym Bankiem Dawców Szpiku we Wrocławiu	<u>XLVIII/1654/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	ochrona zdrowia
91.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVIII/1655/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	transport
92.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXIV/1026/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie powierzenia w roku 2013 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLVIII/1656/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	transport
93.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVII/1633/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Strzelińskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na budowę chodnika oraz remont nawierzchni drogi powiatowej nr 3074D w miejscowości Szczawin	<u>XLVIII/1657/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	transport
94.	w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Dolnośląskie, udostępnionych dla operatorów publicznego transportu zbiorowego i przewoźników drogowych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów	<u>XLVIII/1658/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	transport
95.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Gminy Wołów darowizny nieruchomości zabudowanej, położonej w Lubiążu przy ul. Mickiewicza	<u>XLVIII/1659/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	nie dotyczy
96.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej wybranym	<u>XLVIII/1660/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska

	gminom na dofinansowanie bieżącego utrzymania urzędzeń melioracji wodnych będących własnością gminy				
97.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej na zadania realizowane przez gminy w zakresie projektów złożonych w ramach konkursu „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2018 roku	<u>XLVIII/1661/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
98.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>XLVIII/1662/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wszystkie
99.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLVIII/1663/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wszystkie
100.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1466/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLVIII/1664/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wszystkie
101.	w sprawie zmiany uchwały nr XII/246/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 lipca 2011 r. w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej Województwa	<u>XLVIII/1665/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wszystkie
102.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pani .....i pani ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLVIII/1666/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
103.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pana ..... i pana ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>XLVIII/1667/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
104.	w sprawie przyjęcia stanowiska wyrażającego poparcie dla postulatów podnoszonych w	<u>XLVIII/1669/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego

	dokumencie pn. "Deklaracja Sudecka"				
105.	w sprawie rozpatrzenia skargi Pani ..... na działalność Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie przeprowadzenia konkursu na stanowisko dyrektora Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu	<u>XLVIII/1671/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	ochrona zdrowia
106.	w sprawie rozpatrzenia skargi Pani ..... na działalność Marszałka Województwa Dolnośląskiego w zakresie ogłoszenia przetargu na budowę drogi wojewódzkiej z przebiegiem niezgodnym z uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 3604/V/17 w sprawie rozpatrzenia petycji mieszkańców miejscowości Wysoka	<u>XLVIII/1672/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	transport
107.	w sprawie rozpatrzenia skargi ..... na działania Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie planowanej wycinki drzew w ciągu drogi wojewódzkiej nr 336 na odcinku Pisarzowice - Brzezinka Średzka w obrębie Gminy Miękinia	<u>XLVIII/1673/18</u>	2018-06-28	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
108.	w sprawie przyjęcia rezolucji dotyczącej X Rocznicy wybuchu wojny w Gruzji w sierpniu 2008 roku	<u>XLIX/1736/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	nie dotyczy
109.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego sytuacji w zakresie finansowania systemu ratownictwa medycznego	<u>XLIX/1737/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	ochrona zdrowia
110.	w sprawie zmiany uchwały nr XXVIII/894/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 listopada 2016 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej partnerom w projekcie "Zawodowy Dolny Śląsk"	<u>XLIX/1738/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	edukacja i nauka
111.	w sprawie zmiany uchwały nr XLI/1423/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej partnerom w projekcie "Czas na zawodowców"	<u>XLIX/1739/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	edukacja i nauka
112.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w	<u>XLIX/1740/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	transport

	latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych				
113.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>XLIX/1741/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	transport
114.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom na realizację projektów wyłonionych w ramach konkursu pn. "Poprawa bezpieczeństwa w Województwie Dolnośląskim w roku 2018"	<u>XLIX/1742/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	ochrona zdrowia
115.	w sprawie zmiany uchwały nr XLV/1529/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	<u>XLIX/1743/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
116.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>XLIX/1744/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	wszystkie
117.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>XLIX/1745/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	wszystkie
118.	w sprawie ustanowienia wzoru sztandaru Województwa Dolnośląskiego oraz regulaminu jego używania	<u>XLIX/1746/18</u>	2018-07-19	zrealizowana	nie dotyczy
119.	w sprawie uzgodnienia projektu statutu Muzeum Narodowego we Wrocławiu	<u>L/1770/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	kultura
120.	w sprawie przyjęcia Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na 2019 r.	<u>L/1771/18</u>	2018-09-20	w trakcie realizacji	integracja społeczna
121.	w sprawie wymagań jakie powinien spełniać projekt dolnośląskiego budżetu obywatelskiego oraz	<u>L/1772/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego

	zasad i trybu przeprowadzania jego konsultacji z mieszkańcami				
122.	w sprawie trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej	L/1773/18	2018-09-20	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
123.	w sprawie nagród sportowych Samorządu Województwa Dolnośląskiego	L/1774/18	2018-09-20	zrealizowana	kultura fizyczna i turystyka
124.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	L/1775/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
125.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	L/1776/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
126.	w sprawie udzielenia Powiatowi Bolesławieckiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na remont drogi powiatowej nr 2280 D relacji Bolesławiec - Stare Jaroszowice – Żeliszów	L/1777/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
127.	w sprawie zmiany uchwały nr XLI/1418/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Bolesławieckiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na przebudowę drogi powiatowej nr 2318 D wraz z włączeniem do drogi wojewódzkiej nr 297 w miejscowości Bolesławiec	L/1778/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
128.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVII/1633/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Strzelińskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na przebudowę drogi powiatowej nr 3074D od km 3+378 do km 3+992 w miejscowości Szczawin	L/1779/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
129.	w sprawie udzielenia Powiatowi Świdnickiemu pomocy finansowej	L/1780/18	2018-09-20	zrealizowana	transport

	w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego będącej partycypacją w kosztach realizacji zadania pod nazwą „Budowa drogi powiatowej nr 3396D na odcinku pomiędzy drogą krajową nr 5 a drogą wojewódzką nr 382 i ul. Stęczyńskiego w Świdnicy”				
130.	w sprawie pozbawienia dróg i odcinków dróg kategorii dróg wojewódzkich	<u>L/1781/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	transport
131.	w sprawie zaliczenia dróg i odcinków dróg do kategorii dróg wojewódzkich	<u>L/1782/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	transport
132.	w sprawie rozpatrzenia wezwania pana ..... i pani ..... do usunięcia naruszenia prawa poprzez wyeliminowanie z obrotu prawnego rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie podziału województwa dolnośląskiego na obwody łowieckie	<u>L/1783/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
133.	w sprawie odpowiedzi na skargę ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	<u>L/1784/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
134.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVIII/1661/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej na zadania realizowane przez gminy w zakresie projektów złożonych w ramach konkursu „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2018 roku	<u>L/1785/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
135.	w sprawie zmiany uchwały nr XLV/1529/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 i 2019 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	<u>L/1786/18</u>	2018-09-20	wieloletnia	rolnictwo i ochrona środowiska
136.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie	<u>L/1787/18</u>	2018-09-20	zrealizowana	wszystkie

	Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego				
137.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	L/1788/18	2018-09-20	zrealizowana	wszystkie
138.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1466/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	L/1789/18	2018-09-20	zrealizowana	wszystkie
139.	w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	L/1790/18	2018-09-20	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
140.	w sprawie zmiany uchwały Nr XLIX/1746/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie ustanowienia wzoru sztandaru Województwa Dolnośląskiego oraz regulaminu jego używania	L/1791/18	2018-09-20	zrealizowana	nie dotyczy
141.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego rozbudowy dróg ekspresowych na południu Województwa Dolnośląskiego w przebiegu międzynarodowych szybkich korytarzy transportowych w kierunku Wiednia oraz Pragi	L/1792/18	2018-09-20	zrealizowana	transport
142.	w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie 75 rocznicy zbrodni ludobójstwa dokonanej na ludności polskiej Kresów Wschodnich II RP	L/1793/18	2018-09-20	zrealizowana	kultura
143.	w sprawie przyjęcia apelu do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego dotyczącego zniesienia podatku od wydobycia niektórych kopalin	L/1794/18	2018-09-20	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
144.	w sprawie uchwalenia projektu zmian Statutu Województwa Dolnośląskiego	LII/1868/18	2018-10-25	zrealizowana	nie dotyczy
145.	w sprawie zamiaru likwidacji Specjalnego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Dolnośląskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 12 dla Niesłyszących i Słabosłyszących im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu	LII/1869/18	2018-10-25	zrealizowana	edukacja i nauka
146.	w sprawie zamiaru likwidacji Specjalnego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Dolnośląskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 13 dla Niewidomych i	LII/1870/18	2018-10-25	zrealizowana	edukacja i nauka

	Słabowidzących im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu				
147.	w sprawie zmiany uchwały nr XXIX/926/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej partnerom w projekcie „Nowa Perspektywa – Lepszy Start”	LII/1871/18	2018-10-25	zrealizowana	integracja społeczna
148.	w sprawie sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego dotyczących działalności pożytku publicznego i wolontariatu	LII/1872/18	2018-10-25	zrealizowana	integracja społeczna
149.	w sprawie zmiany uchwały nr XLV/1522/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2018 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	LII/1873/18	2018-10-25	zrealizowana	kultura
150.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXI/875/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 lutego 2013 r. w sprawie nadania statutu Instytutowi Rozwoju Terytorialnego	LII/1874/18	2018-10-25	zrealizowana	nie dotyczy
151.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Gminy Długołęka darowizny nieruchomości położonych w Pasikurowicach	LII/1875/18	2018-10-25	zrealizowana	nie dotyczy
152.	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Gminy Kąty Wrocławskie darowizny nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej w Mokronosie Górnym	LII/1876/18	2018-10-25	zrealizowana	nie dotyczy
153.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Karpacz na dofinansowanie w latach 2018-2019 budowy stadionu lekkoatletycznego w Karpaczu	LII/1877/18	2018-10-25	wieloletnia	kultura fizyczna i turystyka
154.	w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla jednostek samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego realizujących w latach 2017-2018	LII/1878/18	2018-10-25	zrealizowana	kultura fizyczna i turystyka

	program budowy małych przyszkolnych krytych pływalni pn. „Dolnośląski Delfinek” na przeszkolenie w 2018 r. instruktorów pływania				
155.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXVIII/1240/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 września 2017 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego na dofinansowanie realizacji Programu Budowy Małych Przyszkolnych Krytych Pływalni pn. „Dolnośląski Delfinek” w latach 2017-2018	<u>LII/1879/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	kultura fizyczna i turystyka
156.	w sprawie stypendiów sportowych dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe	<u>LII/1880/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	kultura fizyczna i turystyka
157.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVI/1578/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej wybranym gminom wyłonionym w ramach otwartego konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2018”	<u>LII/1881/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	wsparcie rozwoju regionalnego
158.	w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu	<u>LII/1882/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	ochrona zdrowia
159.	w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Dolnośląskie, udostępnionych dla operatorów publicznego transportu zbiorowego i przewoźników drogowych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów	<u>LII/1883/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	transport
160.	w sprawie zawarcia porozumienia z Województwem Lubuskim dotyczącego powierzenia i przyjęcia części zadania w zakresie organizowania publicznego transportu zbiorowego, ze względu na planowany przebieg linii komunikacyjnych w wojewódzkich przewozach pasażerskich	<u>LII/1884/18</u>	2018-10-25	zrealizowana	transport

161.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	LII/1885/18	2018-10-25	zrealizowana	transport
162.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	LII/1886/18	2018-10-25	zrealizowana	transport
163.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie przez Województwo Dolnośląskie akcji spółki Legnicki Park Technologiczny LETIA spółka akcyjna z siedzibą w Legnicy oraz określenia trybu zbycia akcji	LII/1887/18	2018-10-25	zrealizowana	nie dotyczy
164.	w sprawie odpowiedzi na skargę pana ..... i pani ..... do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu	LII/1888/18	2018-10-25	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
165.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	LII/1889/18	2018-10-25	zrealizowana	wszystkie
166.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	LII/1890/18	2018-10-25	zrealizowana	wszystkie
167.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1466/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	LII/1891/18	2018-10-25	zrealizowana	wszystkie
168.	w sprawie przyjęcia rezolucji na 100-lecie uzyskania niepodległości przez narody w Europie	LII/1892/18	2018-10-25	zrealizowana	kultura
169.	w sprawie wyboru Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego	I/1/18	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
170.	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego	I/2/18	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
171.	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego	I/3/18	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
172.	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego	I/4/18	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
173.	w sprawie wyboru Marszałka Województwa Dolnośląskiego	I/5/18	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy

174.	w sprawie wyboru Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego	<u>I/6/18</u>	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
175.	w sprawie wyboru Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego	<u>I/7/18</u>	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
176.	w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Dolnośląskiego	<u>I/8/18</u>	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
177.	w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Dolnośląskiego	<u>I/9/18</u>	2018-11-19	zrealizowana	nie dotyczy
178.	w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu	<u>II/23/18</u>	2018-11-29	zrealizowana	nie dotyczy
179.	w sprawie wyznaczenia przedstawiciela Sejmiku Województwa Dolnośląskiego do Rady Kuratorów fundacji - Zakład Narodowy im. Ossolińskich	<u>II/24/18</u>	2018-11-29	zrealizowana	nie dotyczy
180.	w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>III/25/18</u>	2018-12-20	w trakcie realizacji	wszystkie
181.	w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2019	<u>III/26/18</u>	2018-12-20	w trakcie realizacji	wszystkie
182.	w sprawie wyrażenia zgody na prowadzenie z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, jako wspólnej instytucji kultury pod nazwą „Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy. Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945)”	<u>III/27/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	kultura
183.	w sprawie zmiany uchwały nr XV/349/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 października 2015 r. w sprawie powierzenia Gminie Miastu Wałbrzych realizacji zadania pn.: „Poprawa bezpieczeństwa i przepustowości ruchu w ciągu Drogi Sudeckiej poprzez budowę obwodnicy Boguszowa w Gminie Boguszów Gorce” będącej zadaniem własnym Województwa Dolnośląskiego	<u>III/28/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	transport
184.	w sprawie zmiany uchwały nr XLVIII/1631/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie powierzenia w roku 2014 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>III/29/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	transport
185.	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/87/15 Sejmiku Województwa	<u>III/30/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	transport

	Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie powierzenia w latach 2015-2016 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych				
186.	w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	<u>III/31/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	transport
187.	w sprawie zmiany uchwały nr XXXII/1048/17 z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych pn. „Letnie i zimowe utrzymanie dróg wojewódzkich”	<u>III/32/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	nie dotyczy
188.	w sprawie zmiany uchwały nr XXV/761/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 września 2016 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących zarządzania przystankami komunikacyjnymi zlokalizowanymi w ciągu dróg wojewódzkich	<u>III/33/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	nie dotyczy
189.	w sprawie zmiany uchwały nr LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego”	<u>III/34/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
190.	w sprawie zmiany uchwały nr XLV/1529/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2018 i 2019 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	<u>III/35/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
191.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1465/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	<u>III/36/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	wszystkie
192.	w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>III/37/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	wszystkie

193.	w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/1466/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2018	<u>III/38/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	wszystkie
194.	w sprawie wyboru przedstawicieli Sejmiku Województwa Dolnośląskiego do Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020	<u>III/39/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	nie dotyczy
195.	w sprawie wyboru delegatów do Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej	<u>III/40/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	nie dotyczy
196.	w sprawie wystąpienia z wnioskiem do ministra właściwego do spraw środowiska o odwołanie członka Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	<u>III/43/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska
197.	w sprawie wyznaczenia wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	<u>III/44/18</u>	2018-12-20	zrealizowana	rolnictwo i ochrona środowiska

C. INFORMACJA O STANIE REALIZACJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

„Dolnośląski Budżet Obywatelski – Aktywny Dolny Śląsk” w 2018 r.

Celem Programu „Aktywny Dolny Śląsk” było przede wszystkim stworzenie skutecznego narzędzia budowania społeczeństwa obywatelskiego na Dolnym Śląsku i wzmocnienia poczucia identyfikacji z regionem.

Zgłaszanym zadaniem mogła być każda ponadlokalna inicjatywa obywatelska, która przyczyniała się do rozwoju i popularyzacji dolnośląskiej kultury, sportu i turystyki, z wyłączeniem zadań uprzednio dofinansowanych z budżetu Województwa oraz projektów infrastrukturalnych. Budżet programu w 2018 r. wynosił **1 000 000 zł**, w podziale na 5 subregionów: jeleniogórski, wałbrzyski, legnicki, wrocławski, miasto Wrocław, w ujęciu: **sport i turystyka 600 000 zł, kultura 400 000 zł**. Maksymalna wartość dofinansowania każdego projektu wynosiła 20 000 zł. Do składania wniosków uprawniony był każdy pełnoletni mieszkaniec województwa. Do wniosku należało dołączyć listę przynajmniej 50 osób popierających projekt. Termin realizacji zadań przypadał od 16 czerwca do 31 grudnia 2018 r. W głosowaniu mógł wziąć udział każdy mieszkaniec, który miał ukończone 16 lat.

Program podzielono na dwa etapy:

I etap – zgłaszanie pomysłów przez mieszkańców, ocena formalna dokonywana przez pracowników Urzędu, głosowanie. Wskaźniki:

1. Liczba zgłoszonych wniosków – 197.
2. Liczba wniosków dopuszczonych do głosowania z podziałem na subregiony: jeleniogórski – 24, wałbrzyski – 37, legnicki – 29, wrocławski – 33, miasto Wrocław – 28, łącznie – 151.
3. Liczba wszystkich oddanych głosów – 38 014.

II etap – ogłoszenie na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie otwartych konkursów ofert na wybór realizatorów zadań, rozstrzygnięcie konkursu, podpisywanie umów, realizacja zadań. Wskaźniki:

1. Liczba ogłoszonych konkursów dla organizacji pozarządowych na wybór realizatorów zadań – 2.
2. Liczba zrealizowanych zadań – 51.
3. Łączna kwota dofinansowania zadań, które zostały zrealizowane: **956 055 zł, w tym: sport i turystyka – 578 575 zł, kultura – 377 480 zł**. Różnica między kwotą przeznaczoną na budżet, a kwotą dofinansowania wynika z faktu, że nie wszystkie projekty opiewały na kwotę 20 000 zł, nie na wszystkie zadania, które wygrały w głosowaniu zgłosili się realizatorzy, jedna z organizacji, której przyznano dofinansowanie zrezygnowała z realizacji zadania.

Zestawienie zadań, które zostały zrealizowane w ramach Dolnośląskiego Budżetu Obywatelskiego – Aktywny Dolny Śląsk” w 2018 r. z podziałem na subregiony

SUBREGION JELENIOGÓRSKI:

- zrealizowano 11 projektów,
- kwota dofinansowania: sport i turystyka: 119 920 zł, kultura: 79 580 zł, łącznie: 199 500 zł.

Lp.	Nazwa organizacji, która wygrała konkurs	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania	Liczba zdobytych głosów	Powiaty, w których odbywały się wydarzenia
SPORT I TURYSTYKA					
1.	Uczniowski Klub Sportowy "ORIENTPARK.pl" Iwiny	Orientpark - leśna przygoda	19 920 zł	310	bolesławiecki
2.	Klub Sportowy „Contender” Kamienna Góra	Organizacja Gali Sztuk Walki: Contender Fight Night	20 000 zł	280	kamiennogórski
3.	Karkonoski Klub Owczarka Niemieckiego	DOGTREKKING KARKONOSKI III EDYCJA	20 000 zł	229	jeleniogórski
4.	Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy "Śniadek"	Karkonoski Mini Handball - II edycja	20 000 zł	200	jeleniogórski
5.	Stowarzyszenie Klub Sportowy Pławna	Maraton MTB "Forteca Lwówka Śląskiego"	20 000 zł	185	lwówecki
6.	Stowarzyszenie Wrocławskie Morsy	Morsowe spotkania z Duchem Gór w Karkonoszach	20 000 zł	177	jeleniogórski
KULTURA					
7.	Fundacja Kuźnia	Soundsystem StreetFestival	20 000 zł	533	zgorzelecki
8.	Stowarzyszenie Jeleniogórska Strefa Fotografii	Pamięć i fotografia	20 000 zł	389	jeleniogórski
9.	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Srebrnej Góry "Srebrna Reaktywacja"	Letnie kino plenerowe	18 310 zł	187	jeleniogórski
10.	Parafia Rzymsko - Katolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Zgorzelcu	Warsztaty Muzyczne Dla Małych i Dużych	8 000 zł	181	zgorzelecki
11.	Stowarzyszenie ke-jos-the-at-er	Teatr z legendą dla najmłodszych	13 270 zł	180	jeleniogórski

SUBREGION WAŁBRZYSKI

- zrealizowano 9 projektów,
- kwota dofinansowania: sport i turystyka: 100 000 zł, kultura: 72 000 zł, łącznie: 172 000 zł.

Lp.	Nazwa organizacji, która wygrała konkurs	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania	Liczba zdobytych głosów	Powiaty, w których odbywały się wydarzenia
SPORT I TURYSTYKA					
1.	Klub Szachowy Wieża Pęgów	Szczawno Chess Festival	20 000 zł	644	wałbrzyski
2.	Uczniowski Ludowy Zapaśniczy Klub Sportowy "HEROS" Czarny Bór	Łączy nas sport – czarnoborski weekend z zapasami i biathlonem	20 000 zł	529	wałbrzyski
3.	Stowarzyszenie GKS Zagłębie Wałbrzych	Festiwal piłkarski GKS Zagłębie Wałbrzych	20 000 zł	440	Wałbrzych
4.	Miejskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Wałbrzychu	DOLNOŚLĄSKA STREFA AKTYWNOŚCI I ZDROWIA 1. RAJD ROWEROWY "SZLAKIEM CYSTERSÓW" 2. RAJD PIESZY "KORONA GÓR WAŁBRZYSKICH"	20 000 zł	308	wałbrzyski
5.	Fundacja "Teraz Ziębice"	Seniorzy pokazują na co ich stać: Igrzyska Sportowe Seniorów - Ziębice 2018	20 000 zł	264	ząbkowicki
KULTURA					
6.	Stowarzyszenie Hejzownia	RZUĆ OKIEM NA TEATR	20 000 zł	973	kłodzki
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Parafii pw. Niepokalanego poczęcia NMP i Publicznej Szkoły Podstawowej na 6 w Boguszowie Gorcach „BOGUSZOWSKA SZÓSTKA”	FOLKOWA FIESTA W SZYBIE WITOLD-WIELOKULTUROWE SPOTKANIE MUZYCZNE	20 000 zł	696	wałbrzyski

8.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "BWA Breakers"	BWA Streets - Festiwal Tańca Ulicznego	20 000 zł	622	dzierżoniowski
9.	Fundacja im. Elżbiety Marii Urbańskiej	FESTIWAL BRAVE KIDS 2018 W WAŁBRZYCHU - POKAZY ARTYSTYCZNE I WARSZTATY	12 000 zł	381	wałbrzyski

SUBREGION LEGNICKI

- zrealizowano 11 projektów,
- kwota dofinansowania: sport i turystyka: 120 000 zł, kultura: 76 400 zł, łącznie: 196 400 zł.

Lp.	Nazwa organizacji, która wygrała konkurs	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania	Liczba zdobytych głosów	Powiaty, w których odbywały się wydarzenia
SPORT I TURYSTYKA					
1.	Polska Federacja Aktywności "UFO"	Bieg po Szczęśliwą Podkowę w Jakubowie. Mistrzostwa Dolnego Śląska Amatorów w biegu przełajowym na 10km	20 000 zł	850	polkowicki
2.	Polska Federacja Aktywności "UFO"	Zawody kolarstwa MTB Junior Wzgórza Dalkowskie 2018. Zawody indywidualne oraz szkółek kolarskich w kategorii Junior	20 000 zł	666	polkowicki
3.	Stowarzyszenie Moto-Klub Gaworzyce	Dusty Sports Festival, V Rodzinny Moto-Piknik, Gaworzyce 2018	20 000 zł	319	polkowicki
4.	Klub Sportowy Street Workout	Kalistenika - trening stary jak świat	11 000 zł	282	głogowski
5.	Stowarzyszenie Centrum Odkrywania Młodych Talentów 2012	SELECT CCC	20 000 zł	249	lubiński, Legnica

6.	Młodzieżowy Klub Sportowy IKAR Legnica	Siatkówka dla najmłodszych. Zdrowe dziecko - szczęśliwy rodzic	20 000 zł	245	Legnica
7.	Głogowskie Stowarzyszenie "Otwarte drzwi"	II Kasztanowy Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego w Głogowie	9 000 zł	215	głogowski
KULTURA					
8.	Stowarzyszenie Viribus Units	Kulturalne Lato Filmowe w Parchowie	16 400 zł	507	polkowicki
9.	Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczerka"	"Kyczeriada nad Kaczawą"	20 000 zł	410	legnicki
10.	Stowarzyszenie "Lepsze jutro, twórzmy dziś"	Festiwal Dobrych Życzeń - Warsztaty Rzemiosła Ludowego w oparciu o tradycję Świąt Bożego Narodzenia	20 000 zł	332	polkowicki
11.	Stowarzyszenie Legnica Aktywnie i Kreatywnie	Festiwal Polskich Legend	20 000 zł	277	legnicki

SUBREGION WROCŁAWSKI

- zrealizowano 10 projektów,
- kwota dofinansowania: sport i turystyka: 118 855 zł, kultura: 80 000 zł, łącznie: 198 855 zł.

Lp.	Nazwa organizacji, która wygrała konkurs	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania	Liczba zdobytych głosów	Powiaty, w których odbywały się wydarzenia
SPORT I TURYSTYKA					
1.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Wzgórz Trzebnickich	Aktywna Gmina Oborniki Śląskie	20 000 zł	712	trzebnicki
2.	Ludowy Zespół Sportowy "KORONA" Czernina	LOPEZ CUP	20 000 zł	695	górowski
3.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej "BÓR" Oborniki Śląskie	Mali sportowcy, wielkie emocje	18 855 zł	561	trzebnicki

4.	Uczniowski Klub Sportowy Zorza Pęgów	FUTBOL MIX - I MISTRZOSTWA POLSKI DRUŻYN MIESZANYCH	20 000 zł	513	trzebnicki
5.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Wzgórz Trzebnickich	Aktywny Pęgów w Gminie Oborniki Śląskie	20 000 zł	453	trzebnicki
6.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Wzgórz Trzebnickich	Sportowy Pęgów w Gminie Oborniki Śląskie	20 000 zł	449	trzebnicki
KULTURA					
7.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Wzgórz Trzebnickich	Kulturalna Gmina Oborniki Śląskie	20 000 zł	1 810	wrocławski
8.	Stowarzyszenie Mam Pomysł	Kino dla każdego!	20 000 zł	886	wrocławski
9.	Stowarzyszenie Przyjaciół Gniechowic	Dolnośląskie Święto Rodzin w Gniechowicach	20 000 zł	667	wrocławski
10.	Fundacja Interstellar	Dolnośląski Festiwal Teatrów Improwizacji	20 000 zł	451	wrocławski

MIASTO WROCŁAW

- zrealizowano 10 projektów,
- kwota dofinansowania: sport i turystyka: 119 800 zł, kultura: 69 500 zł, łącznie: 189 300 zł.

Lp.	Nazwa organizacji, która wygrała konkurs	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania	Liczba zdobytych głosów	Powiaty, w których odbywały się wydarzenia
SPORT I TURYSTYKA					
1.	Fundacja Manus	Wrocław SmartMoto Challenge	20 000 zł	662	Wrocław
2.	Uczniowski Klub Sportowy 71 Hokej	STREET HOKEJ DLA KAŻDEGO	20 000 zł	543	Wrocław
3.	Stowarzyszenie Sportowe Forza	Mali Gladiatorzy - Handballmania 2018	19 800 zł	531	Wrocław

4.	Stowarzyszenie Gimnastyki Artystycznej Wrocław	3 Dolnośląskie Dni z Gimnastyką Artystyczną	20 000 zł	446	Wrocław
5.	FUNDACJA WSPIERANIA ORAZ AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH "NASZE KARŁOWICE"	WRO RUN - darmowy cykl biegowy na dystansie 5 i 10 km	20 000 zł	402	Wrocław
6.	"FC Wrocław Academy" U.K.S	Piłkarska Liga Mistrzów dla dzieci przedszkolnych i klas I-III	20 000 zł	387	Wrocław
KULTURA					
7.	Fundacja Teatr Nie-Taki	Buła z... czyli karłowicki street food oraz wydanie numeru specjalnego Kuriera Karłowickiego	11 000 zł	366	Wrocław
8.	STOWARZYSZENIE "DOLNOŚLĄSKI KONGRES KOBIET"	Dolnośląski Festiwal Kina Kobiet	18 500 zł	312	Wrocław
9.	Fundacja Go 'n' Act	Gramy! Międzykulturowe zabawy podwórkowe	20 000 zł	310	Wrocław
10.	Fundacja Smak Kultury	WIELKIE WIDOWISKO CARMINA BURANA GOTYCKIEJ KATEDRZE WE WROCŁAWIU	20 000 zł	175	Wrocław

Dziedzina: Rolnictwo i ochrona środowiska

Jednostka koordynująca dziedzinę:

Departament Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych

1. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2021 roku,
2. Program ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego,
3. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego,
4. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2016 – 2022,
5. Polityka krajobrazowa dla województwa dolnośląskiego,
6. Polityka wspierania bezpieczeństwa w województwie dolnośląskim.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Uchwała nr LV/2121/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 października 2014 r. w sprawie uchwalenia Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 roku
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Podmioty kontrolujące stan i jakość środowiska. Społeczność lokalna. Organizacje pozarządowe. Jednostki naukowo-badawcze. Podmioty zarządzające drogami. Podmioty zarządzające lasami. Powiaty.
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Od dnia uchwalenia do 2021 r.
4. Cele dokumentu wykonawczego
Program Ochrony Środowiska ma na celu realizację polityki ochrony środowiska, która prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1307). Dla województwa dolnośląskiego przyjęto priorytety ekologiczne w ramach 6 obszarów strategicznych: Obszar strategiczny I - zadania o charakterze systemowym: aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym; system transportowy; przemysł i energetyka zawodowa; budownictwo i gospodarka komunalna; rolnictwo; turystyka i rekreacja; aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska. Obszar strategiczny II - poprawa jakości środowiska: poprawa jakości powietrza atmosferycznego (w tym ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, punktowych i liniowych); wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; poprawa jakości wód; oczyszczanie województwa z azbestu; ochrona powierzchni ziemi; ochrona przed hałasem; ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Obszar strategiczny III - racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi; racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi; efektywne wykorzystanie energii.

Obszar strategiczny IV - ochrona przyrody i krajobrazu: ochrona zasobów przyrodniczych; ochrona i zwiększanie zasobów leśnych.

Obszar strategiczny V - kształtowanie postaw ekologicznych: edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa w postępowaniu na rzecz ochrony środowiska i udostępnianie informacji o środowisku.

Obszar strategiczny VI - poprawa bezpieczeństwa ekologicznego: przeciwdziałanie poważnym awariom; ochrona przed powodzią i suszą; ochrona przeciwpożarowa; zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni

W trakcie realizacji

1. Nazwa dokumentu wykonawczego

Uchwała nr XLVI/1544/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego

2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego

Realizacja działań kierunkowych - wszystkie gminy województwa dolnośląskiego.

Realizacja działań naprawczych - gminy zlokalizowane w obszarach przekroczeń norm jakości powietrza: Wrocław, Legnica, Wałbrzych, Bielawa, Bolesławiec, Chojnów, Dzierżoniów, Gryfów Śląski, Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kłodzko, Leśna, Lubań, Lwówek Śląski, Nowa Ruda, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Olszyna, Oława, Polanica - Zdrój, Szczawno – Zdrój, Środa Śląska, Świdnica, Trzebnica, Ząbkowice Śląskie, Zgorzelec, Złotoryja

3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego

Od 25 lutego 2014 r. Aktualizacja programu w latach 2018/2019 r.

4. Cele dokumentu wykonawczego

Określenie kierunków i zakresu koniecznych działań prowadzących do ograniczenia emisji pyłu PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych i docelowych w powietrzu w strefach: Aglomeracja Wrocławska, miasto Legnica, miasto Wałbrzych i strefa dolnośląska. Podstawowym działaniem naprawczym jest podłączenie lokali mieszkalnych do sieci ciepłowniczej lub wymiana ogrzewania na nisko- bądź bezemisyjne.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni*

W trakcie realizacji

* sprawozdania z realizacji działań naprawczych są przesyłane do tut. organu do 30 kwietnia za rok poprzedni

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Uchwała nr LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Zarządzający drogami krajowymi – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) Zarządzający drogami wojewódzkimi – Zarząd Województwa Dolnośląskiego (DSDiK) Zarządzający drogami na terenie miasta Jelenia Góra – Zarząd Miasta Jelenia Góra Zarządzający liniami kolejowymi – PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Od 2014 r. Aktualizacja programu co 5 lat
4. Cele dokumentu wykonawczego
Zmniejszenie uciążliwości oraz ograniczenie nadmiernego poziomu hałasu drogowego i kolejowego na obszarach poza aglomeracjami województwa dolnośląskiego poprzez eliminację ruchu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie, ograniczenie prędkości ruchu pojazdów, budowę alternatywnych dróg, wprowadzenie środków trwałego uspokojenia ruchu, budowę ekranów akustycznych i tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni*
W trakcie realizacji

* sprawozdania z realizacji działań naprawczych są przesyłane do tut. organu do 31 marca za rok poprzedni

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Uchwała nr XLIII/1450/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2016-2022
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Gminy/Związki międzygminne/Porozumienia międzygminne z terenu województwa dolnośląskiego Podmioty prowadzące instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego Podmioty gospodarujące odpadami na terenie województwa dolnośląskiego (wytwarzanie, zbieranie, przetwarzanie odpadów)
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Od dnia uchwalenia - 2017 r. Aktualizacja planu na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.) – nie rzadziej niż co 6 lat
4. Cele dokumentu wykonawczego

Plan wojewódzki ma na celu osiągnięcie celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od wzrostu gospodarczego, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Dotyczy on odpadów wytworzonych na terenie województwa, w tym odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych. Dla województwa dolnośląskiego przyjęto następujące cele:

1. Zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów w 2020 r., do poziomu nie większego niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
2. Zmniejszenie masy powstających odpadów przez ograniczenie marnowania żywności oraz wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia.
3. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji).
4. Osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.
5. Objęcie wszystkich nieruchomości systemem selektywnego zbierania odpadów z jednoczesnym odejściem od systemu podziału odpadów na frakcję „suchą” i „mokrą” poprzez wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych do końca 2021 r. zapewniających jakość zbieranych odpadów w taki sposób, aby mogły one zostać w efektywny sposób poddane recyklingowi.
6. Wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.
7. Wyeliminowanie miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
8. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi, w tym prowadzenie regularnych badań składu morfologicznego odpadów komunalnych w każdej z gmin, w tym monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania.
9. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych (w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg s.m.).
10. Obejmowanie systemem odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych nieruchomości niezamieszkałych we wszystkich gminach województwa nie później niż do 2021 r.

11. Sukcesywne likwidowanie odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 5 dm³.
12. Upowszechnienie systemu zbierania przeterminowanych leków z gospodarstw domowych.
13. Określenie jednolitego systemu zbierania odpadów medycznych w placówkach służby zdrowia.
14. Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej w zakresie postępowania z odpadami medycznymi wśród pracowników służby zdrowia.
15. Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, który pozwoli na osiągnięcie poziomu zbierania w wysokości 45%.
16. Osiągnięcie poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii.
17. Wyeliminowanie składowania zużytych baterii i akumulatorów na składowiskach.
18. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie postępowania ze zużytymi bateriami i akumulatorami.
19. Minimalizacja pozbywania się zużytego sprzętu jako nieposortowanych odpadów komunalnych.
20. Zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
21. Zapewnienie skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu.
22. Podejmowanie działań prowadzących do ograniczenia nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i zagospodarowywania pojazdów wycofanych z eksploatacji.
23. Usuwanie wyrobów zawierających azbest poprzez ich eliminację oraz bezpieczne unieszkodliwianie.
24. Prowadzenie inwentaryzacji rodzaju, ilości oraz miejsc występowania wyrobów zawierających azbest.
25. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwości azbestu i konieczności jego eliminacji ze środowiska.
26. Zapewnienie selektywnego zbierania i odzysku olejów odpadowych oraz dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych oraz zwiększanie poziomu wiedzy o szkodliwości olejów usuwanych do środowiska.
27. Kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach oraz remediacja zanieczyszczonych terenów po likwidacji mogilników, monitoring wód podziemnych na terenach zlikwidowanych mogilników.
28. Utrzymywanie poziomu odzysku zużytych opon na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%.
29. Zaniechanie składowania osadów ściekowych na rzecz zwiększenia masy komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształconych metodami termicznymi.

30. Zwiększenie efektywności kontroli nad stosowaniem osadów ściekowych na terenach gmin i powiatów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na miejsca stosowania osadów ściekowych.
31. Zmniejszenie masy składowanych odpadów w województwie do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów.
32. Ograniczenie składowania odpadów z wybranych gałęzi gospodarki odpadami, których zagospodarowanie stwarza problemy, poprzez zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.
33. Ograniczanie masy odpadów w stosunku do wielkości produkcji oraz promowanie uwzględniania w fazie projektowej przedsięwzięcia możliwości zagospodarowania odpadów w trakcie eksploatacji i po zakończeniu jego realizacji.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni*

W trakcie realizacji.

* termin sporządzenia sprawozdania z realizacji WPGO za lata 2017-2019 upływa dnia 31 grudnia 2020 r.

Sprawozdania dotyczące gospodarowania odpadami na terenie województwa są przekazywane do Marszałka Województwa Dolnośląskiego w terminach do 15 marca oraz 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Polityka Krajobrazowa dla Województwa Dolnośląskiego
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
20 lat (maksymalnie)
4. Cele dokumentu wykonawczego
Elementem polityki krajobrazowej jest sporządzenie audytu krajobrazowego obligatoryjnego dla wszystkich województw na podstawie art. 38 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2018.1945 tj. z dnia 10 października 2018 r.), zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11.01.2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U.2019, poz. 394). Audyt krajobrazowy ma na celu: <ul style="list-style-type: none"> 1) identyfikację, ochronę i kształtowanie krajobrazów w województwie; 2) wzmacnianie systemu obszarów cennych przyrodniczo w województwie; 3) zarządzanie zasobami krajobrazowymi poprzez właściwą koordynację polityki przestrzennej.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach)

Przyjęte w styczniu 2019 r. rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych umożliwiło formalne przystąpienie województw do prac nad tym dokumentem. Oczekując na przyjęcie ww. rozporządzenia, w latach 2014-2018 Instytut Rozwoju Terytorialnego zweryfikował i przygotował zakres bazy danych niezbędnych do opracowania audytu krajobrazowego oraz nawiązał współpracę z jednostkami zewnętrznymi niezbędnymi dla właściwego sporządzenia audytu krajobrazowego.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego

Polityka wspierania bezpieczeństwa w województwie dolnośląskim

2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego

Wydział Bezpieczeństwa

3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego

Lata 2015 - 2020

4. Cele dokumentu wykonawczego

1. ochrona przed klęskami żywiołowymi, w tym szczególnie likwidacja zagrożeń powodzią i suszami;
2. podniesienie poziomu bezpieczeństwa osobistego, publicznego i zdrowotnego, w tym ratownictwa;
3. współpraca i edukacja w zakresie bezpieczeństwa.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m. in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach)

- konkurs „Poprawa bezpieczeństwa w Województwie Dolnośląskim w roku 2018” (dotacje otrzymały 53 gminy, łączna kwota 1 200 000 zł);
- dotacje dla Dolnośląskich Grup Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego: Grupy Wałbrzysko – Kłodzkiej i Grupy Karkonoskiej (łączna kwota dotacji 1 024 000 zł);
- realizacja programu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży pn. „Bezpieczny Dolnoślązak” (realizowany we współpracy z partnerami, tj. służbami, inspekcjami i innymi organizacjami, udział wzięły 53 placówki edukacyjne, ok. 20 000 osób);
- konkurs dla dzieci i młodzieży „Uczę się bezpiecznie żyć” (kwota przeznaczona na realizację konkursu 40 000 zł);
- otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego w zakresie ratownictwa wodnego, realizowanego przez organizacje pozarządowe (dofinansowanie otrzymały 2 organizacje na łączną kwotę 200 000 zł);

- otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu doskonalenia umiejętności w obszarze reagowania na zagrożenia, bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa (dofinansowanie otrzymało 8 organizacji na łączną kwotę 150 000 zł), zrealizowano ćwiczenia i działania praktyczne;
- organizacja konferencji wraz z publikacjami pokonferencyjnymi (zorganizowano 3 konferencje wraz z publikacjami);
- dotacja dla Gminy Oława (na adaptację lokali mieszkalnych dla pogorzalców na kwotę 30 000 zł);
- dotacja w trybie 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dotacja w wysokości 8 000 zł dla jednostki OSP z przeznaczeniem na zakup zestawu ratownictwa drogowego);
- audycja telewizyjna (kwota 50 000 zł przeznaczona została na realizację i emisję filmu edukacyjno-informacyjnego dotyczącego bezpieczeństwa w Internecie),
- konkurs pn. „Cyberbezpieczni” dla uczniów klas VI-VIII, dotyczący cyberzagrożeń (ok. 2 000 uczniów),
- organizacja pogadanek i prelekcji w szkołach nt. szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

Dziedzina: **Transport**

Jednostka koordynująca dziedzinę:

Departament Infrastruktury

1. Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego – „Plan Transportowy”,
2. Dolnośląska Polityka Rowerowa,
3. Plan inwestycji transportowych o znaczeniu regionalnym (w tym plan rozwoju sieci drogowej województwa dolnośląskiego w zakresie dróg wojewódzkich).

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego - „Plan Transportowy”
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Transportu
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Od roku 2014
4. Cele dokumentu wykonawczego
Cel - ustalenie gwarantowanego przez organizatora systemu standardów dolnośląskiego regionalnego transportu publicznego, który służyć będzie skomunikowaniu ze stolicą województwa oraz między sobą ośrodków powiatowych, a także pozostałych ośrodków miejskich o znacznym potencjalnie demograficznym oraz głównych miejscowości turystycznych.

5.Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach)

W roku 2018 realizowane były zadania:

- „Dotowanie i organizowanie kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich”. Realizując to zadanie zawarto umowy z przewoźnikami kolejowymi tj. Przewozy Regionalne sp. z o.o. oraz Kolejami Dolnośląskimi S.A. w sprawie świadczenia usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego wojewódzkie kolejowe przewozy pasażerskie realizowane w terminie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. W roku sprawozdawczym przekazano tym przewoźnikom środki dotacji w kwocie 125 315 528,59 zł, w tym także za realizację przewozów w 2017 r. (rozliczenie umów i rekompensata za m-c grudzień 2017 r.).

- „Dofinansowanie krajowych pasażerskich przewozów autobusowych”. Realizując to zadanie w okresie sprawozdawczym przekazano przewoźnikom realizującym pasażerskie przewozy autobusowe na podstawie zawartych umów w sprawie dopłat do przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych ulg w tych przewozach kwotę dotacji w wysokości 46 128 639,47 zł. Jest to zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez Województwo Dolnośląskie ze środków dotacji z budżetu państwa.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląska Polityka Rowerowa (DPR)
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)
3.Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Założenia do Dolnośląskiej Polityki Rowerowej 2014-2020 zostały przyjęte Uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 5088/IV/13 z dnia 17 grudnia 2013 r., natomiast główny dokument kierunkowy Dolnośląskiej Polityki Rowerowej przyjęty został Uchwałą Nr 3847/V/17 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 31 maja 2017 r. Realizacja celów i wdrażanie Dolnośląskiej Polityki Rowerowej jest procesem ciągłym, którego realizacja wymaga działań o charakterze długoterminowym. Część elementów DPR będzie realizowana w perspektywie 2014-2020, jednak wiele przedsięwzięć wykracza poza ten okres finansowania. Z tej przyczyny nie określa się konkretnych ram czasowych wdrażania DPR.
4. Cele dokumentu wykonawczego
Cel główny:

- wzrost udziału ruchu rowerowego w transporcie województwa dolnośląskiego.

Cele szczegółowe:

- rozwój systemu transportu rowerowego,
- poprawa bezpieczeństwa i wzrost społecznej akceptacji dla transportu rowerowego,
- zarządzanie rozwojem systemu transportu rowerowego

5.Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)

W ramach Dolnośląskiej Polityki Rowerowej w 2018 roku:

1. Opracowano i doprowadzono do przyjęcia przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego **Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego** (komponentu DPR) – Uchwała Nr 5425/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 maja 2018 r.;
2. Kontynuowano realizację międzynarodowego projektu „Koncepcja rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej na pograniczu polsko – czeskim”, w ramach programu Interreg Polska – Czechy;
3. Rozpoczęto prace nad **Koncepcją przebiegu trasy rowerowej ER3b** w ramach projektu „Rowerem po granicy – transgraniczna koncepcja ścieżek rowerowych”;
4. Wdrażano **Standardy projektowe i wykonawcze dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego** (komponent DPR - Uchwała Nr 4710/V/17 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2017 r.) poprzez:
  - opiniowanie projektów budowlanych i stałej organizacji ruchu za zgodność ze Standardami,
  - przeprowadzanie oceny zgodności projektów budowlanych ze *Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego*, na potrzeby konkursu RPDS.03.04.02-IZ.00-02-318/18 do Działania 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych, Poddziałanie 3.4.2 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych – ZIT WrOF, ogłoszonego przez IZ RPO WD,
  - uruchomienie prac nad Standardami projektowymi i wykonawczymi kształtowania i ochrony zieleni w otoczeniu tras rowerowych, będącymi swoistym „zielonym aneksem” do *Standardów*,
  - przeprowadzenie **warsztatów projektowych** dla projektantów i samorządowców z zakresu planowania infrastruktury rowerowej zgodnie ze *Standardami...*, w ramach Rowerowego Forum Metropolitalnego (20.04.2018),

- członkostwo i aktywny udział w obradach WRBRD (Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego);
- 5. Zorganizowano **Rowerowe Forum Metropolitalne** (Wrocław, 20.04.2018 t.), w ramach II Dolnośląskiego Festiwalu Rowerowego (20-22 kwietnia 2018 r.) we współpracy z Biurem Łącznikowym Wolnego Państwa Saksonia we Wrocławiu, wrocławskim oddziałem Towarzystwa Urbanistów Polskich oraz Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis;
- 6. Aktywnie uczestniczono w pracach **Zespołu ds. Mobilności rowerowej**, działającym przy Konwencji Marszałków;
- 7. Zainicjowano międzyregionalny projekt flagowy Polski Zachodniej **BLUE VELO – Odrzańska Trasa Rowerowa** i doprowadzono do podpisania, w dniu 20.04.2018 r. podczas Rowerowego Forum Metropolitalnego we Wrocławiu, przez przedstawicieli pięciu Województw (śląskie, opolskie, dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie) **Listu intencyjnego** potwierdzającego wolę współpracy na rzecz budowy, utrzymania i promocji trasy. Zgodnie z treścią Listu regiony rozpoczną następnie działania zmierzające do realizacji trasy na swoim obszarze;
- 8. Prowadzono prace analityczne nad pilotażowym odcinkiem BLUE VELO na terenie województwa dolnośląskiego;
- 9. Współpracowano z samorządami lokalnymi województwa dolnośląskiego w zakresie doradztwa technicznego a także aktualizacji bazy danych o istniejącej i planowanej infrastrukturze rowerowej;
- 10. Współpracowano z regionami ościennymi w zakresie uzgadniania styków głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego;
- 11. Prowadzono stronę internetową DPR - <http://dpr.irt.wroc.pl/>, a także **geoportal DPR** - <https://map.nmaps.pl/irt.dsp1.k2omTO/DPR>.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Plan inwestycji transportowych o znaczeniu regionalnym (w tym plan rozwoju sieci drogowej województwa dolnośląskiego w zakresie dróg wojewódzkich)
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Dokument obejmuje wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027
4. Cele dokumentu wykonawczego
Celem dokumentu jest spełnienie warunku podstawowego zgodnie z wytycznymi Parlamentu Europejskiego i Rady zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz. Dokument służy efektywnemu wydatkowaniu środków finansowych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) na lata 2021 – 2027 oraz wypełnia obowiązek ustawowy nałożony na Zarząd Województwa Dolnośląskiego wynikający z art. 20 pkt 1 <i>Ustawy o drogach publicznych</i> , który nakłada na zarządcę drogi, obowiązek opracowania projektu planu rozwoju sieci drogowej oraz bieżącego informowania o tych planach organów właściwych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
Z uwagi na trwające konsultacje projektu Rozporządzenia i braku ostatecznych rozstrzygnięć w zakresie zawartych w nim kryteriów, które muszą zostać spełnione, przy warunku podstawowym dla środków z EFRR, w 2018 r. skupiono się na aktualizacji posiadanych baz danych dot. infrastruktury drogowej i kolejowej w województwie dolnośląskim. Podjęcie prac związanych z przygotowaniem dokumentu planowane jest na III kw. 2019 r. i poprzedzone musi zostać stosowną uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego.

Dziedzina: Ochrona Zdrowia
Jednostka koordynująca dziedzinę:
Departament Zdrowia

1. Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 - 2020

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Dział Profilaktyki Uzależnień, Wydział Zdrowia, Departament Zdrowia
3. 3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Lata 2017-2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
<p>Cel operacyjny:</p> <p>Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych i wiążącymi się z nimi zachowaniami ryzykownymi.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie kierunków zmierzających do wspierania i rozwoju programów profilaktycznych oraz podnoszenie wiedzy ogółu społeczeństwa w zakresie problematyki uzależnień i profilaktyki HIV/AIDS. 2. Podnoszenie kompetencji osób zawodem bądź funkcją związanych z działaniami z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień. 3. Zwiększenie działań terapeutycznych i psychologicznych dla osób uzależnionych oraz zwiększenie aktywności w kierunku włączania społecznego osób uzależnionych. 4. Określanie skali zjawiska problemów uzależnień na terenie województwa dolnośląskiego.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
<p>W roku 2018 Zawarto umowy, na podstawie których 9 podmiotom udzielono dotacji w łącznej wysokości 889 650,00 zł. na realizację 11 zadań.</p> <p>Na mocy umowy nr DZ-Z/16/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. przekazano dotację „Dolnośląskiemu Centrum Zdrowia Psychicznego” sp. z o. o. we Wrocławiu w wysokości 103 700,00 zł. Przedmiotem umowy było dofinansowanie programów terapeutycznych ponad standardową ofertę, z których skorzystały 803 osoby, przeprowadzenie 8 sesji superwizji pracowników leczenia odwykowego dla 17 pracowników. Ponadto zakupiono wyposażenie i literaturę fachową oraz testy na obecność narkotyków w moczu i ślinie.</p>

Na mocy umowy nr DZ-Z/17/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. przekazano dotację Specjalistycznemu Szpitalowi im. dra Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu w wysokości 11 000,00 zł. Przedmiotem umowy było dofinansowanie Punktu Anonimowego Pobierania Krwi w kierunku HIV w Wałbrzychu, w tym wynagrodzenie doradcy Krajowego Centrum ds. AIDS i pielęgniarki. Dokonano także zakupu drobnego sprzętu medycznego do pobierania krwi. W 2018 r. zostało przebadanych 226 osób, (o 15% więcej niż w roku ubiegłym) w tym 122 mężczyzn i 104 kobiety.

Na mocy umowy nr DZ-Z/18/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. przekazano dotację Wielospecjalistycznemu Szpitalowi SP ZOZ w Zgorzelcu w wysokości 10 000,00 zł. Przedmiotem umowy było dofinansowanie Punktu Anonimowego Pobierania Krwi w Kierunku HIV w Zgorzelcu. Dotacja pozwoliła na zwiększenie ilości wykonywanych badań testowych, wynagrodzenie personelu, zorganizowanie szkolenia dla pracowników oświaty i służby zdrowia na temat HIV/AIDS dla 153 osób. Przeprowadzono spotkania wspierające dla osób żyjących z HIV/AIDS. Przeprowadzono 85 porad przed testem i 71 poradę po teście. Wykonano 71 testów przesiewowych w kierunku zakażenia HIV.

Na mocy umowy nr DZ-Z/19/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. przekazano dotację Wojewódzkiemu Szpitalowi dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu w wysokości 25 800,00 zł. Zrealizowano programy terapeutyczne ponad standardową ofertę, z których skorzystało 47 osób, a także przeprowadzono superwizje 6 pracowników lecznictwa odwykowego - Ponadto dokonano zakupu wyposażenia, literatury dla pacjentów, oraz drobnego sprzętu sportowego.

Na mocy umowy nr DZ-Z/20/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. przekazano dotację Wojewódzkiemu Szpitalowi Psychiatrycznemu w Złotoryi w wysokości 86 050,00 zł. Na jej podstawie zrealizowano sesje superwizji grupowej dla 7 pracowników Oddziału Leczenia Uzależnień w Legnicy, zakupiono wyposażenie oraz przeprowadzono remont oddziału OLZA Uzależnionych od Alkoholu w Złotoryi.

Na mocy umowy nr DZ-Z/21/2018 z dnia 28 lutego 2018r. przekazano dotację Wojewódzkiemu Szpitalowi dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Lubiążu w wysokości 15 000,00 zł. W ramach zadania sfinansowano sesje superwizji dla 54 pracowników lecznictwa odwykowego - Personel Oddziału II a także zakupiono wyposażenie - telewizor do sali terapeutycznej, oraz sprzęt rekreacyjny, z którego korzysta 30 podopiecznych.

Na mocy umowy nr DZ-Z/22/2018 z dnia 19 marca 2018 r. przekazano dotację Zakładowi Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze w wysokości 515 100,00 zł. W ramach zadania zrealizowano programy terapeutyczne ponad standardową ofertę, z których skorzystało łącznie 529 osób, przeprowadzono 8 sesji superwizji dla 54 pracowników lecznictwa odwykowego, dofinansowano program uzyskiwania kwalifikacji zawodowych przez osoby prowadzące terapię z uzależnień i współuzależnień, monitoringiem efektów terapii objęto 322 osoby oraz przeprowadzono zadania Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień. Ze środków

dotacji zakupiono zmywarkę przemysłową do naczyń i przeprowadzono remont pomieszczenia po mieszkaniu służbowym, sal chorych i łazienek na poddaszu oficyny dla osób uzależnionych. W ramach umowy podmiot podjął się także organizacji 2-dniowego szkolenia dla przedstawicieli samorządów terytorialnych zajmujących się problematyką uzależnień w ramach IX konferencji Perspektywy Lecznictwa Odwykowego, w którym uczestniczyło 88 osób, oraz 2-dniowego szkolenia z zakresu profilaktyki uzależnień dla funkcjonariuszy policji z terenu województwa dolnośląskiego (koordynatorzy do spraw nieletnich KPP/KMP, koordynatorzy ds. Niebieskiej Karty, profilaktycy z województwa dolnośląskiego) – 69 osób.

Na mocy umowy nr DZ-Z/24/2018 z dnia 3 kwietnia 2018 r. przekazano dotację Wrocławskiemu Centrum Zdrowia SP ZOZ w wysokości 30 000,00 zł na realizację programu leczenia substytucyjnego, zwiększenie dostępności usług terapii indywidualnej, grupowej oraz interwencji środowiskowej dla osób objętych programem leczenia substytucyjnego, ich rodzinom oraz osobom oczekującym na terapię. Z programu skorzystały 4052 osoby. Udzielono 3366 porad indywidualnych. Przeprowadzono 678 terapii indywidualnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Na mocy umowy nr DZ-Z/26/2018 z dnia 24 maja 2018 r. przekazano dotację Gminie Jelenia Góra w wysokości 10 000,00 zł. Ze środków dotacji pokryto koszty wynagrodzenia doradcy i pielęgniarki w ramach prowadzenia Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego ds. HIV/AIDS, analiz pobranych próbek, a także zakupiono drobne artykuły medyczne. W 2018 r. w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym testy wykonało ogółem 729 osób (w tym w drugiej połowie roku z dotacji Województwa Dolnośląskiego 360 osób).

Na mocy umowy nr DZ-Z/61/2018 z dnia 4 czerwca 2018 r. przekazano dotację Zakładowi Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze w wysokości 43 000,00 zł na wyposażenie pomieszczeń biurowych Zakładu.

Na mocy umowy nr DZ-Z/72/2018 z dnia 06 sierpnia 2018 r. przekazano dotację celową „Dolnośląskiemu Centrum Zdrowia Psychicznego” sp. z o. o. we Wrocławiu w wysokości 40 000,00 zł. Ze środków dotacji przeprowadzono remont dwóch łazienek na terenie Całodobowego Oddziału Leczenia Uzależnień.

Dziedzina: Wsparcie Rozwoju Regionalnego

Jednostka koordynująca dziedzinę:

Departament Gospodarki

1. Dolny Śląsk. Zielona Dolina Żywności i Zdrowia,
2. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011 – 2020,
3. Polityka Miejska Województwa Dolnośląskiego,

4. Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na 2018 rok.
5. Priorytety współpracy zagranicznej województwa dolnośląskiego

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolny Śląsk. Zielona Dolina Żywności i Zdrowia
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Departament Gospodarki
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Do 2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
<p>Cel główny: Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki w obszarze żywności i zdrowia poprawiający jakość życia Dolnoślązaków</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie udziału żywności wysokiej jakości pochodzącej z Dolnego Śląska na rynkach krajowych i zagranicznych; - Poprawa konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego i powiązanych z nim dziedzin; - Kreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców Dolnego Śląska.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach ³ .)
<p>Realizacja wskaźników monitoringu Programu w 2018 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba produktów żywności tradycyjnej, regionalnej i ekologicznej wprowadzonych na rynek w wyniku realizacji Programu – 10, - liczba kampanii medialnych promujących dolnośląską żywność wysokiej jakości w Polsce i za granicą – 12, - liczba sieci dystrybucji wykorzystujących znak towarowy Programu – 2 - liczba nowych powiązań gospodarczych w ramach zidentyfikowanych łańcuchów żywnościowych i branżach powiązanych (np. klastry) powstałych w wyniku realizacji Programu – 4,

- liczba nowych instrumentów finansowych wspierających rozwój przedsiębiorstw w branży powstałych w wyniku realizacji Programu – 1.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Gospodarki/Departament Gospodarki
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2011-2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
Dolny Śląsk, jako miejsce inspiracji dla innowacyjnego rozwoju
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach)
<p>Cel strategiczny 1. Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy</p> <p>Projekt TRAILS Mobilne <i>Laboratoria Innowacyjności i Usług Wzmacniania Potencjału Innowacyjności w Regionie Transgranicznym</i>), Program Operacyjny Polska-Saksonia 2014-2020. Czas trwania: sierpień 2016 - grudzień 2018. Partnerzy projektu: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego- Wydział Gospodarki, Drezdeński Uniwersytet Technologiczny- Lider Projektu, Politechnika Wroclawska. Całkowita wartość projektu: 1 350 688,92 euro, udział samorządu województwa 450 33,10 zł. Wydatki poniesione w roku 2018: 157 815,27 zł. Celem projektu jest rozszerzenie istniejących programów kształcenia i doskonalenia zawodowego, poprzez ofertę innowacyjnych treningów i usług dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy. W ramach projektu, został zaplanowany cykl szkoleń i treningów z zakresu umiejętności innowacyjnych i postaw przedsiębiorczych, które odbywają się w przestrzeni mobilnych laboratoriów, czyli kontenerów wyposażonych w niezbędny sprzęt np. drukarki 3D, flipcharty, GoogleVR, dowożonych do szkół zawodowych. W 2018 roku odbyło się osiem cykli warsztatów w sześciu lokalizacjach, których wzięło udział 380 uczestników.</p> <p>Cel strategiczny 2. Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych</p> <p>Projekt Dolnośląski Bon na Innowacje prowadzony w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, Oś priorytetowa 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Działanie 1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa, Poddziałanie 1.2.1 Innowacyjne przedsiębiorstwa, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Liderem projektu jest Wydział Gospodarki UMWD, partnerem regionalnym Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego. Całkowita wartość projektu: 6 578 133,98 zł, udział samorządu województwa 986 720,10 zł. Wydatki poniesione w roku</p>

2018 – 2 303 637,25 zł. Celem projektu jest wsparcie współpracy dolnośląskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w zakresie dotyczącym prowadzenia prac B+R i wdrożeń, czego efektem ma być poprawa działalności przedsiębiorstwa, dzięki wykorzystaniu wiedzy wywodzącej się ze środowisk naukowych. Projekt oferuje przedsiębiorstwom następujące formy wsparcia: konsultacje i doradztwo udzielane w zakresie dot. m.in. wstępnej oceny możliwości dofinansowania usługi, pomocy w poszukiwaniu kompetentnych zespołów naukowych do współpracy w ramach usługi, oraz wsparcie w formie grantu przeznaczone na dofinansowanie usługi świadczonej na rzecz przedsiębiorcy przez jednostkę naukową do 73 815,00 zł. W 2018 roku przyznano 28 bonów na łączną kwotę 1 854 373,39 zł. Ok. 200 przedsiębiorstw otrzymało wsparcie w postaci konsultacji i doradztwa w zakresie dot. m.in. wstępnej możliwości dofinansowania usługi, pomocy w poszukiwaniu kompetentnych zespołów naukowych, itp. Przeprowadzone zostały zadania związane z promocją projektu: spotkania i konferencje, wraz z prezentacją założeń projektu, warsztaty dla przedsiębiorców z poprawnego wypełniania wniosków o przyznanie bonu, 5 - tygodniowa kampania internetowa, emisja 195 spotów radiowych w radiu regionalnym, 2 ogłoszenia prasowe w prasie regionalnej oraz kampania w mediach społecznościowych (Facebook).

Wspólne Przedsięwzięcie „Dolnośląska Strefa Technologii Biomedycznych”.

Wspólne Przedsięwzięcie jest mechanizmem finansowania prac badawczo-rozwojowych, w ramach którego NCBR wraz z samorządem dolnośląskim wspiera realizację Agendy Badawczej zaproponowanej przez Województwo. Celem przedsięwzięcia jest ukierunkowanie aktywności jednostek naukowych na realizację prac badawczo-rozwojowych nad rozwiązaniami technologicznymi, których potrzeba przeprowadzenia została zdefiniowana przez konkretnych przedsiębiorców lub inne instytucje publiczne, np. jednostki lecznicze. 28 września 2018 roku między województwem dolnośląskim, a NCBR została podpisana umowa w sprawie wsparcia realizacji Wspólnego Przedsięwzięcia pn. „Dolnośląska Strefa Technologii Biomedycznych”. Zarząd Województwa podjął decyzję o złożeniu propozycji współpracy do NCBR w dziedzinie technologii biomedycznych po analizie popytu na projekty B+R ze strony potencjalnych beneficjentów konkursów (przedsiębiorstw, jednostek naukowych, konsorcjów) oraz kluczowych potrzeb wpływających na jakość życia mieszkańców. Konsultacje tematyki Agendy Badawczej objęły blisko 100 podmiotów, które złożyły propozycje fiszek zawierających zagadnienia badawcze i zakresy projektów wraz z opisem problemu i uzasadnieniem jego realizacji. Dla realizacji tego przedsięwzięcia województwo dolnośląskie oraz region zaalokują więc po 50 mln zł na ogłaszane przez siebie konkursy w ramach RPO WD 2014-2020 oraz PO IR 2014-2020. Zatem łączny budżet wsparcia publicznego na przedsięwzięcie to 100 mln zł.

RPO WD 2014-2020 – wspieranie projektów B+R oraz wdrażających innowacyjne rozwiązania przedsiębiorstw. W 2018 r. ogłoszono łącznie 4 konkursy w działaniach 1.2 i 1.5 RPO na kwotę ponad

116 mln zł. Jednocześnie w wyniku wcześniejszych konkursów, w 2018 r. podpisano 110 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę 174,7 mln zł, w których kwota dofinansowania z RPO wyniosła 91,5 mln zł.

Cel strategiczny 4. Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji

Projekt TRANS3Net, Increased effectiveness of transnational knowledge and technology transfer through a cross-border cooperation network of transfer promoters, Program dla Europy Środkowej 2014-2020. Całkowita wartość projektu: 1 821 923,69 €, udział samorządu województwa 493 379,35 zł. Wydatki poniesione w roku 2018: 131 683, 52zł. Celem projektu jest stworzenie międzynarodowej (na obszarze Dolnego Śląska, Kraju Usteckiego oraz Saksonii) sieci powiązań tzw. „promotorów transferu”: biur transferu technologii, stowarzyszeń gospodarczych, izb handlowych, władz regionalnych, szkół wyższych i przedsiębiorstw prywatnych, które mają zdolności organizacyjne do przekazywania wiedzy na temat rozwoju nowych technologii. Dzięki projektowi ma powstać sieć współpracy łącząca sferę naukową, gospodarczą i publiczną w celu wsparcia MŚP do wdrażania i transferu nowych technologii. W 2018 roku odbyły się dwie wizyty studyjne, warsztaty w zakresie e-mobilności oraz przemysłu 4.0, oraz dwa treningi dla pracowników biur transferu technologii. Przygotowane zostały cztery newslettery dla instytucji z regionów partnerskich.

Projekt CircE, European regions towards circular economy, program Interreg Europe. Całkowita wartość projektu 1 892 771 €, budżet Województwa Dolnośląskiego 862 046,86 zł. Wydatki poniesione w roku 2018: 215 644,52zł. Celem projektu jest wypracowanie regionalnego planu działań na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym wraz z rekomendacjami dla władz regionalnych. Projekt dotyczy wymiany doświadczeń w zakresie właściwego planowania strategicznego w obszarze cyrkularnej gospodarki, jak również organizowania współpracy pomiędzy regionami w tworzeniu międzyregionalnych „łańcuchów wartości” intensyfikujących współpracę podmiotów z różnych stron Europy, chcących prowadzić działalność biznesową w poszanowaniu zasad ekologii przemysłowej oraz idei C2C (Cradle to Cradle – „Od kołyski po kołyskę”). W 2018 roku odbyły się dwie wizyty studyjne w regionie Haute de France oraz w Londynie, podczas których dolnośląscy interesariusze mieli okazję zapoznać się z rozwiązaniami GOZ, międzynarodowe spotkanie we Wrocławiu, połączone z wizytą studyjną u dolnośląskiego przedsiębiorcy wdrażającego rozwiązania bezodpadowe w swojej praktyce gospodarczej oraz dwa regionalne spotkania interesariuszy współpracujących z Wydziałem nad Action Planem w zakresie GOZ dla regionu. W maju została również zorganizowana konferencja „Dlaczego potrzebujemy gospodarki o obiegu zamkniętym – wyzwania dla Dolnego Śląska”, która zgromadziła zainteresowanych rozwojem produktów i usług, rynkiem surowców wtórnych i postawami konsumentckimi, czyli kluczowymi aspektami gospodarki o obiegu zamkniętym.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Polityka Miejska Województwa Dolnośląskiego
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Do 2030 r. (okres wynika z horyzontu czasowego obowiązywania Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego)
4. Cele dokumentu wykonawczego
Cele dokumentu są zależne od wymogów legislacyjnych określonych na poziomie krajowym i europejskim w zakresie polityki miejskiej. Ponadto są one ograniczone delegacją uprawnień określonych w ustawie o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 576) i innych przepisów prawa.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
W 2018 r. opracowano szereg badań i analiz diagnostycznych, które stanowią podstawę do sformułowania zapisów dokumentu. Dotychczasowe prace koncentrują się na opracowaniu „Założeń dolnośląskiej polityki miejskiej”. Oczekując na zmiany legislacyjne na poziomie krajowym i europejskim odnośnie polityki miejskiej, podjęte zostaną dalsze etapy realizacji dokumentu.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na 2018 r.
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, komórki merytoryczne UMWD, jednostki organizacyjne województwa: instytucje kultury, edukacji i zdrowia, DOPS oraz DWUP.
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.
4. Cele dokumentu wykonawczego

Celem głównym współpracy Samorządu z podmiotami Programu jest dążenie do budowy silnego społeczeństwa obywatelskiego, które efektywnie wspomaga zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy regionu zgodnie ze Strategią. Celami szczegółowymi współpracy są priorytety wynikające bezpośrednio ze Strategii:

- 1) wzmocnienie restrukturyzacji i wielofunkcyjnego rozwoju wsi;
- 2) poprawa warunków życia na obszarach wiejskich;
- 3) wzmocnienie wizerunku regionu zarówno na terenie kraju, jak i Europy, jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku, otwartego na świat, o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych;
- 4) rozwój produktów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej regionu, m.in. dla pobudzania popytu na usługi turystyczno-rekreacyjne;
- 5) stworzenie regionalnego systemu ochrony zdrowia, zorientowanego na długookresowe trendy demograficzno-epidemiologiczne, zgodne ze standardami prawnymi i funkcjonalnymi;
- 6) zapewnienie obecnym i przyszłym mieszkańcom regionu dobrego stanu środowiska naturalnego;
- 7) podniesienie poziomu bezpieczeństwa osobistego, publicznego i zdrowotnego, w tym ratownictwa;
- 8) poprawa efektywności kształcenia na każdym poziomie i etapie życia;
- 9) dostosowanie oferty edukacyjnej do wymagań gospodarki i rynku pracy;
- 10) kreowanie wizerunku i promowanie Dolnego Śląska, jako regionu z bogatą i różnorodną ofertą kulturalną, edukacyjną i akademicką;
- 11) stworzenie warunków i wzbogacenie oferty uczestnictwa w kulturze;
- 12) kształtowanie i promocja prozdrowotnych postaw i kultury fizycznej oraz edukacja na rzecz zdrowego stylu życia;
- 13) rozwój e-usług;
- 14) rozwój kapitału społecznego i obywatelskiego;
- 15) powstrzymanie odpływu młodych i wykształconych osób z regionu i stymulowanie procesów imigracji młodzieży;
- 16) kształtowanie i rozwój postaw obywatelskich wśród młodzieży;
- 17) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu;
- 18) wykorzystanie potencjału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 19) wsparcie seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 20) odbudowa zaufania w stosunkach społecznych, gospodarczych oraz wobec instytucji;
- 21) efektywne zarządzanie regionem poprzez mechanizmy partnerstwa i współpracy;
- 22) intensyfikacja relacji gospodarka-nauka-samorząd;

<p>23) rozwój gospodarczy oparty o współpracę w ramach klastrów;</p> <p>24) rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności;</p> <p>25) rozwój regionalnych specjalizacji gospodarczych i naukowo-badawczych;</p> <p>26) odbudowa części tradycyjnych branż lokalnego przemysłu.</p>	
<p>5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach⁴.)</p>	
<hr/>	
Rodzaj wskaźnika realizacji Programu w 2018 r.	Wielkość wskaźnika
Ilość ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;	31
Ilość ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych na wnioski podmiotów Programu;	4
Wysokość środków finansowych przeznaczonych przez Zarząd w danym roku budżetowym na realizację zadań publicznych w trybie konkursowym;	16 043 756,81
Ilość ofert złożonych przez podmioty Programu do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;	1 070
Ilość ofert, które otrzymały dotację na realizacji zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert;	550
Ilość umów podpisanych z podmiotami Programu w danym roku budżetowym, w trybie konkursowym;	539
Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na dzień 31 grudnia w danym roku budżetowym, przekazanych w trybie konkursowym;	15 362 208,01
Ilość ofert złożonych przez podmioty Programu w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy;	273
Ilość ofert, które otrzymały dotację na realizację zadań publicznych w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy;	110
Ilość umów podpisanych z podmiotami Programu w danym roku budżetowym, w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy;	105

---

⁴ Jeśli dotyczy.

Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na dzień 31 grudnia w danych roku budżetowym, przekazanych w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy;	616 441,84
Ilość wniosków złożonych przez podmioty Programu w otwartych naborach wniosków;	215
Ilość umów podpisanych z podmiotami Programu w danym roku budżetowym w wyniku rozstrzygnięcia otwartych naborów wniosków;	131
Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na dzień 31 grudnia w danym roku budżetowym, przekazanych w wyniku rozstrzygnięcia otwartych naborów wniosków lub na podstawie preliminarzy budżetowych;	7 233 551,83
Ilość warsztatów, spotkań, konferencji, wizyt studyjnych, inicjatyw, przedsięwzięć, kampanii medialnych i informacyjnych, projektów w których uczestniczyły podmioty Programu (zorganizowanych wspólnie, przez Urząd lub przez podmioty Programu);	185
Ilość inicjatyw realizowanych przez podmioty Programu objętych patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego;	67
Ilość umów partnerskich, listów intencyjnych podpisanych z podmiotami Programu;	3
Ilość wspólnych podmiotów o charakterze opiniodawczo-doradczym;	16
Ilość przeprowadzonych konsultacji społecznych, w których brały udział podmioty Programu;	26
Ilość doradztw, porad, informacji udzielonych podmiotom Programu;	3 085
Ilość rekomendacji i referencji udzielonych podmiotom Programu.	2

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Priorytety współpracy zagranicznej województwa dolnośląskiego
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Współpracy z Zagranicą
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Dokument jest bezterminowy. Aktualizację dokumentu przeprowadza się zgodnie z zapotrzebowaniem.

4. Cele dokumentu wykonawczego
Dokument określa główne cele i kierunki geograficzne współpracy zagranicznej województwa. Określa się w nich także członkostwa oraz zamierzenia dot. przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń i stowarzyszeń.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach – jeśli dotyczy)
<p>Zgodnie z przyjętymi priorytetami geograficznymi Województwo Dolnośląskie prowadziło współpracę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • transgraniczną z czterema krajami czeskimi – Libereckim, Kralovohradeckim, Pardubickim i Ołomunieckim oraz niemieckim landem - Saksonią. Podejmowane wspólnie przedsięwzięcia dotyczyły m.in. infrastruktury, ochrony środowiska, rozwoju turystyki oraz edukacji i spraw społecznych. W kontaktach transgranicznych z partnerami z Czech istotną rolę odgrywa Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej NOVUM z o.o., w którym obecne są także polskie i czeskie biura Euroregionów Nysa i Glacensis. W 2018 r. odbyły się obchody jubileuszu 15 – lecia dolnośląsko – czeskiej współpracy transgranicznej z regionami krajów sąsiadujących z Polską, należących do Unii Europejskiej jak i będących poza nią. Kontakty z Dolną Saksonią, jak i Brandenburgią z Niemiec oraz Krajem Środkowoczeskim – z którym porozumienie o współpracy podpisano w 2018 r. - skupiły się na organizacji branżowych seminariów i forum gospodarczych oraz spotkań B2B. Zorganizowano obchody jubileuszu 25 – lecia współpracy z Dolną Saksonią, w ramach których odbyła się m.in. kolejna edycja „Nagrody Kulturalnej Śląska”. Cezary Przybylski, Marszałek Woj. Dolnośląskiego wziął udział w Szczycie Politycznym Partnerstwa Odry, którego tematem była polityka zdrowotna, transgraniczne połączenia kolejowe oraz kwestie związane z funkcjonowaniem regionów w oparciu o środki z unijnego budżetu. Partnerstwo Odry to inicjatywa skupiająca polskie województwa i niemieckie landy położone wzdłuż granicy polsko – niemieckiej, a jej celem jest zacieśnianie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej. W ramach kontaktów z Rosją, odbyła się 15. edycja Szkoły letniej kultury i języka polskiego dla młodzieży - laureatów wiedzy o Dolnym Śląsku z Obwodu Leningradzkiego. • z krajami europejskimi poprzez podpisanie porozumienia o współpracy z Republiką Serbską oraz pogłębianie współpracy z Gruzją - krajem Partnerstwa Wschodniego – i realizację przedsięwzięć w zakresie gospodarki, turystyki, kultury i edukacji, współpracy akademickiej i samorządowej. • z partnerami z krajów pozaeuropejskich w kontekście wsparcia internacjonalizacji dolnośląskich przedsiębiorstw poprzez:

- organizację seminarium #Africa (a variety of possibilities) poświęcone różnorodności i specyfice rynków afrykańskich i możliwościom inwestycyjnym dolnośląskich firm,
- organizację wizyty w Prowincji Anui w Chinach, której celem było pogłębienie kontaktów politycznych i biznesowych, m.in. podczas forum gospodarczych i rozmów B2B dolnośląskich przedsiębiorstw z podmiotami z Chin,
- nawiązanie współpracy z prowincją Thai Ngyen z Wietnamu, gdzie w centrum zainteresowania znalazła się wymiana doświadczeń w zakresie produkcji rolniczej, rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki a także, turystyka prozdrowotna i wsparcie start - upów z sektora wysokich technologii.
- z wykorzystaniem Regionalnego Biura Województwa Dolnośląskiego w Brukseli, które m.in.:
  - monitorowało rozwój polityk UE istotnych dla Dolnego Śląska, w tym legislacji dot. kształtu Polityki Spójności po 2020 r., przyszłości Europejskiej Współpracy Terytorialnej i 9. Programu Ramowego w zakresie Badań i Innowacji – Horyzont Europa po 2020 r.,
  - wsparło dolnośląskie JTS – sygnatariuszy Porozumienia Sudety 2030 – w organizacji spotkań w Komisji Europejskiej, poświęconych sytuacji słabiej rozwiniętych obszarów województwa w kontekście polityki spójności po 2020 r.,
  - zorganizowało staż dla przedstawiciela Autonomicznej Republiki Adżarii,
  - monitorowało pracę tematycznych grup roboczych Europejskiej Sieci Regionów w zakresie Badań i Innowacji ERRIN.
- w ramach przynależności do międzynarodowych sieci i stowarzyszeń: Stowarzyszenie Agencji Demokracji Lokalnej – działalność Agencji Demokracji Lokalnej w mieście Dnipro w Obwodzie Dniepropietrowskim na Ukrainie; Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej NOVUM z o.o. – służące rozwojowi transgranicznych kontaktów polsko – czeskich; Europejska Sieć Regionów w zakresie Badań i Innowacji.

Dziedzina: Integracja społeczna
Jednostka koordynująca dziedzinę:
Departament Spraw Społecznych

1. Dolnośląski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2016 – 2020,
2. Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014 – 2020,
3. Dolnośląski Regionalny Plan Działania na Rzecz Zatrudnienia na 2018 rok.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2016-2020
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2016-2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
Cel główny RPRES: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego w latach 2016-2020
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
<p>W 2018 roku powstał Raport na podstawie Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2016-2020 przyjętego w dniu 15.11.2016 r. przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Wyznaczone w ramach RPRES cele, działania i wskaźniki określone zostały dla trzech obszarów priorytetowych. Działania planowane są z uwzględnieniem horyzontu czasowego 2016-2020, czyli obecnej perspektywy programowej w Polsce oraz zawierają założenia i kierunki działań na okres 2014-2020.</p> <p>Za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionu, zgodnie z założeniami RPRES dla województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020 odpowiada Samorząd Województwa poprzez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej. Monitoring Programu wykonywany jest przez cały okres wdrażania Programu, w celu zapewnienie zgodności realizacji Programu z założeniami i określonymi celami. Ponadto monitoring wykorzystywany jest do bieżącego wykrywania nieprawidłowości i trudności oraz ich korygowania.</p> <p>Monitoring Programu polega na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o przebiegu procesu realizacji Programu rozwoju z myślą o podjęciu działań korygujących. Sposób zbierania danych, zakres badań oraz zakres raportu określany został przez grupę ds. aktualizacji planu działającą przy Dolnośląskim Komitecie Rozwoju Ekonomii Społecznej. Monitorowanie realizacji Programu odbywa się poprzez badanie stopnia osiągnięcia wskaźników. W prezentowanym Raporcie przedstawione zostały wartości wskaźników zarekomendowanych przez członków grupy ds. monitorowania planu zgodnie z harmonogramem monitoringu na rok 2017.</p> <p>Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim jest aktualizacją: Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie dolnośląskim do</p>

roku 2020.zgodnie z uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. W programie przedstawiona została wizja rozwoju ekonomii społecznej w regionie poprzez określenie wskaźników i rezultatów, których osiągnięcie do roku 2020 jest istotne dla Samorządu Województwa. Program zawiera propozycje konkretnych działań, które mają prowadzić do osiągnięcia rozwoju ekonomii społecznej w województwie dolnośląskim.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020 (uchwała nr XLIV/1470/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 grudnia 2013r.)
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2014-2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
Zapewnienie mieszkańcom województwa dolnośląskiego wysokiej jakości życia, dopasowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców, integracja społeczna. Cel ten realizowany jest w ramach czterech obszarów strategicznych wzajemnie ze sobą powiązanych i komplementarnych wobec siebie: Wsparcie, Aktywizacja, Integracja i Współdziałanie.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.2.
1. Realizacja Wojewódzkiego Programu „Nestor” (działania na rzecz wsparcia i aktywizacji dolnośląskich seniorów) – 85 400 zł
a) Przygotowanie i wydruk 5.000 egz. publikacji pt. <i>„Sprawny umysł. Aktywności wspomagające funkcje poznawcze w wieku senioralnym”</i> . b). Zrealizowanie 19 edycji szkolenia „Jak opiekować się osobą starszą w domu? – aspekt praktyczny” skierowanego do nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych, w którym uczestniczyło 340 osób. c) Zakup 1113 biletów dla seniorów na koncerty muzyki poważnej organizowane przez NFM.
2. Działania na rzecz wzmacniania potencjału rodzin dolnośląskich – 44 562 zł
a) Realizacja VII edycji warsztatów dla młodzieży w wieku 13-18 lat pt. <i>„Komunikacja interpersonalna w rodzinie i w szkole”</i> , b) Realizacja VII edycji szkoleń dla rodziców pt. <i>„Jak rozmawiać</i>

z dziećmi – podstawowe zasady skutecznej komunikacji". W 18 edycjach 6-godzinnych warsztatów uczestniczyło 419 uczniów w wieku 13-18 lat, a w 17 edycjach 2-godzinnych szkoleń dla rodziców 196 osób. c). Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla 31 asystentów rodziny (4 grupy po 5 godzin zegarowych).

3. Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 112 784 zł

a) Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla kadr służb społecznych pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zorganizowanie dwóch edycji 18 spotkań superwizyjnych dla 273 członków Zespołów Interdyscyplinarnych lub Grup Roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

b) Przygotowanie i przeprowadzenie 4 specjalistycznych szkoleń kierowanych do pracowników systemu pomocy i integracji społecznej, stykających się w swej pracy ze zjawiskiem przemocy – szkoleniami objęto 96 osób, łączny wymiar: 216 godzin.

4. Upowszechnianie i rozwój rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia, rozwój i wsparcie systemu adopcji – 3 020 460 zł

a). zorganizowanie 2 spotkań szkoleniowych dla opiekunów zastępczych, b). przeszkolenie 60 osób do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych, c). prowadzenie 3 ośrodków adopcyjnych – jednego publicznego (DOPS) i dwóch niepublicznych, d). zgłoszenie 752 dzieci do kwalifikacji, e). zakwalifikowanie 295 dzieci do przysposobienia, f). przeszkolenie 277 kandydatów do przysposobienia dziecka, g). przysposobienie 256 dzieci w przysposobieniu krajowym, h). udzielenie 7101 porad rodzinom przysposabiającym, rodzinom naturalnym, rodzinom adopcyjnym, i). zgłoszenie 637 dzieci do wojewódzkiego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie.

5. Realizacja projektu: Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej – 341 568 zł

Realizacja szkoleń w projekcie konkursowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Celem projektu jest zwiększenie profesjonalizmu zawodowego kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej z obszaru województwa dolnośląskiego. Docelowo wsparciem zostanie objętych 665 osób z województwa dolnośląskiego w ramach całego projektu. W 2018 roku zrealizowano 35 szkoleń w ramach projektu.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.3.

Realizacja projektu: „Dolnośląskie żłobki” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020, Oś Priorytetowa 8 Rynek pracy, Działanie 8.4 Godzenie życia

zawodowego i prywatnego. Okres realizacji projektu 1.03.2018 – 30.12.2019. Celem projektu jest aktywizacja zawodowa 187 (178 K i 9M) mieszkańców (rodziców lub opiekunów prawnych) 7 dolnośląskich gmin, powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich, wychowawczych lub osób pozostających bez zatrudnienia i sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 dzięki utworzeniu nowych miejsc opieki i zapewnieniu ich bieżącego funkcjonowania. W ramach projektu w 2018r. utworzono 4 nowe placówki żłobkowe, 1 klub dziecięcy oraz wsparcie 2 istniejących (zwiększenie liczby dostępnych w nich miejsc).

Kwota: 677 517 zł

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.5.

Realizacja projektu: Koordynacja ekonomii społecznej w województwie dolnośląskim – 724 144 zł

Koordynacja działań w zakresie ekonomii społecznej w projekcie pozakonkursowym realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020, Oś Priorytetowa 9 Włączenie Społeczne, Działanie 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej. Okres realizacji projektu 1.01.2017 – 31.12.2018. Celem projektu jest podniesienie do końca 2018 r. jakości i efektywności funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej działających w województwie dolnośląskim w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz zwiększenie współpracy pomiędzy tymi podmiotami a samorządem.

Działania w ramach projektu w 2018 roku:

I. Sieciowanie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, II. Sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej, III. Sieciowanie podmiotów reintegracyjnych, IV. Współpraca na rzecz reintegracji, V. Dolnośląska Platforma współpracy na rzecz ekonomii społecznej, VI Katalog produktów i usług PES, VII Współpraca JST z sektorem Ekonomii Społecznej, IX: Dolnośląski Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, X: Wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.4.3.

Kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością wśród uczniów i podopiecznych dolnośląskich szkół i przedszkoli zgodnie z ideą "Razem w pełni sprawni", podpisanych umów – 6, kwota 220.900 zł, (BWD);

Przedsięwzięcie strategiczne 2.2.3.

Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych: podpisanych umów – 10, kwota 3 216 475 zł, (PFRON);

Przedsięwzięcie strategiczne 3.5.2.

a). Udostępnianie usług wspierających dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) (m.in. asystentura, przerwa wytchnieniowa): podpisanych umów – 4, kwota 169 560 zł, (BWD, PFRON); b) Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób

niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy: podpisanych umów – 23, kwota 319 264 zł, (PFRON); c). Organizowanie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych: podpisanych umów – 64, kwota 1 196 020zł, (PFRON, BWD), d). Dofinansowanie tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej : podpisanych umów: 6, kwota 6 163 561 zł, (PFRON, BWD); e). Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek: podpisanych umów – 7, kwota 78 570 zł, (PFRON); f). Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej: podpisanych umów – 8, kwota 204 710 zł, (PFRON, BWD); g). produkcja i emisja programów TV, audycji radiowych i artykułów prasowych – kampania „Nie ma barier. Dolny Śląsk”: podpisanych umów – 7, kwota 137 397 zł, (BWD); h). Opracowanie i wydanie publikacji promującej aktywność OzN z terenu Dolnego Śląska: podpisanych umów – 1, kwota 35 105 zł, (PFRON, BWD);

Przedsięwzięcia strategiczne 2.2.3., 3.2.1., 3.2.3., 3.2.4., 3.2.5.

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

1. W ramach Osi Priorytetowej 9 – Włączenie Społeczne:

Działanie 9.1 Aktywna Integracja

Projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz organizacji pozarządowych z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze: społecznym, zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym. Projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej dla osób przebywających w Zakładach Poprawczych, Schroniskach dla Nieletnich, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i ich rodzin. Wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej realizowanych przez Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej oraz wsparcie dla zatrudnienia i usług rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami (WTZ, ZAZ).

Działania 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych

Usługi asystenckie i opiekuńcze nad osobami niesamodzielnymi świadczone w lokalnej społeczności, usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz mieszkania wspomagane.

Działania 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej

Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych realizowane w sposób komplementarny w ramach modułów: a). Usług animacji, b). Usług rozwoju ekonomii społecznej, c). Usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych oraz koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

W ramach w/w Działań w Osi 9 w 2018 r. podpisano 64 umowy na kwotę 111 835 685,58 PLN w tym:

9.1 – 26 umów na kwotę 51 473 749,43 PLN

9.2 – 37 umowy na kwotę 57 611 936,15 PLN

9.4 – 1 umowę na kwotę 2 750 000,00 PLN

2. W ramach Osi Priorytetowej 8 – Rynek pracy:

Działanie 8.1 Projekty powiatowych urzędów pracy

Projekty na rzecz zatrudnienia osób bezrobotnych, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach) realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Działanie 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy

Projekt pozakonkursowy EURES na rzecz upowszechnienia i zwiększenia dostępności do usług sieci EURES.

Projekty konkursowe na rzecz poprawy szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach).

Działanie 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy

Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, w tym znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby z niskimi kwalifikacjami poprzez zastosowanie bezzwrotnych środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości.

Działanie 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego

Zwiększenie zatrudnienia wśród osób opiekujących się dziećmi do 3 roku życia.

Działanie 8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych

Projekty na rzecz poprawy zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych poprzez wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie.

Działanie 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP

Projekty na rzecz poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców sektora MMŚP oraz ich pracowników poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych.

W ramach w/w Działań w Osi 8 w 2018 r. podpisano 92 umowy na kwotę 199 706 992,32 PLN, w tym:

8.1 – 26 umowy na kwotę 52 193 620,48 PLN

8.2 – 1 umowa na kwotę 928 387,50 PLN

8.3 – 1 umowa na kwotę 4 236 076,52 PLN

8.4 – 62 umowy na kwotę 95 965 446,76 PLN

8.5 – 1 umowa na kwotę 15 427 755,20 PLN

8.6 – 1 umowa na kwotę 30 955 705,86 PLN

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia na rok 2018
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
roczny (2018 r.)
4. Cele dokumentu wykonawczego
Cele dolnośląskiej polityki rynku pracy w roku 2018 według priorytetów Priorytet 1 - Wzrost aktywności zawodowej oraz edukacyjnej mieszkańców regionu jako czynnik zwiększający adaptacyjność mieszkańców Dolnego Śląska na regionalnym rynku pracy: <ul style="list-style-type: none">
- przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu i związanemu z tym wykluczeniu zawodowemu i społecznemu,
- poprawa jakości zasobów siły roboczej (osób bezrobotnych i poszukujących pracy), z uwzględnieniem potrzeb pracodawców,
- wspieranie działań związanych z podnoszeniem i aktualizacją kwalifikacji dostosowanych do potrzeb pracodawców, służących poprawie zdolności do zatrudnienia oraz podnoszeniu poziomu aktywności zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy poprzez m.in. opracowywanie i realizację założeń Indywidualnych Planów Działań oraz szkolenia,
- stymulowanie wzrostu zatrudnienia w regionie poprzez wspieranie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne,
- wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- wzrost aktywności zawodowej i edukacyjnej mieszkańców regionu, szczególnie osób w starszych grupach wiekowych (powyżej 50 roku życia) oraz osób niepełnosprawnych. Priorytet 2 - Doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy i zwiększenie efektywności zarządzania dolnośląskim rynkiem pracy w celu wzrostu zatrudnienia w regionie:

- zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez dolnośląskie publiczne instytucje rynku pracy poprzez wykorzystanie środków krajowych i unijnych przeznaczonych na realizację zadań i projektów związanych z rynkiem pracy,
- usprawnienie funkcjonowania dolnośląskich instytucji rynku pracy poprzez wykorzystanie doświadczeń płynących z działań takich, jak m.in. zlecenie działań aktywizacyjnych agencjom zatrudnienia, współpraca z organizacjami pozarządowymi czy też projekty pilotażowe,
- podniesienie jakości oferty dolnośląskich instytucji rynku pracy poprzez wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych, pozyskiwanych np. w wyniku realizacji ponadnarodowych projektów współfinansowanych z EFS,
- podniesienie jakości kwalifikacji osób pozostających w zatrudnieniu w zawodach deficytowych poprzez promocję i wykorzystanie środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, zarówno na rzecz pracodawców jak i pracowników,
- zwiększenie dostępu do usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia m.in. poprzez aktywną współpracę z partnerami społecznymi,
- wspieranie tworzenia miejsc pracy dla bezrobotnych przez przedsiębiorców szczególnie w obszarze zawodów deficytowych i niszowych,
- szersze wykorzystanie narzędzi z zakresu ekonomii społecznej (zatrudnienie socjalne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, spółdzielnie socjalne itp.),
- zwiększenie współpracy pomiędzy dolnośląskimi powiatowymi urzędami pracy w zakresie mobilności wewnątrzregionalnej z wykorzystaniem np. bonu na zasiedlenie.

1. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)

W 2018 roku określono na podstawie dostępnych wskaźników i analiz główne wyzwania na polskim rynku pracy:

- Niekorzystna sytuacja demograficzna - prognozowany spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym powoduje konieczność sięgnięcia do niewykorzystanych zasobów pracy, tj. osób 50+, osób biernych zawodowo, osób niepełnosprawnych i kobiet, w tym do grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne i bezrobocie długoterminowe.
- Niska aktywność zawodowa - wg danych BAEL w IV kwartale 2016 roku ludność aktywna zawodowo stanowiła 56,3% ludności w wieku 15 lat i więcej, natomiast dla ludności w wieku produkcyjnym współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 75,3%. Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn (65,1%) był znacznie wyższy niż kobiet (48,2%).

- Niewykorzystane zasoby w rolnictwie - w związku ze zmniejszaniem się zasobów siły roboczej na rynku pracy kluczową rolę w najbliższych latach odgrywać będzie aktywizacja zawodowa rezerw zasobów pracy z grup szczególnie zagrożonych bezrobociem i dezaktywizacją, w tym w sektorach, gdzie występuje bezrobocie ukryte.
- Rynek pracy dla imigrantów – pomimo szybkiego przyrostu liczby zagranicznych pracowników podejmowanie przez nich pracy w Polsce tylko w niewielkim stopniu kompensuje odpływ z rynku pracy polskich pracowników. Wynika to z ograniczonej skali imigracji i przewagi migracji czasowej nad długoterminową.
- Niedopasowanie kwalifikacji pracowników do wymagań rynku pracy - znaczna liczba osób na rynku pracy posiada nieaktualne kompetencje lub wykształcenie, na które nie ma zapotrzebowania wśród pracodawców. Aby zapobiegać temu zjawisku należy zwiększyć inwestycje w kapitał ludzki, a także wprowadzić zmiany w systemie kształcenia zawodowego, które m.in. zapewniałyby odpowiednią ilość praktyk zawodowych, kształcenie w zawodach potrzebnych i obecnych na rynku pracy oraz włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego.
- Segmentacja rynku pracy - jeden z najwyższych w Europie odsetek zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych powoduje, że duża część pracowników narażona jest na wyższe ryzyko utraty pracy, brak należytego zabezpieczenia w dostępie do świadczeń społecznych, a nawet ubóstwo – tego rodzaju praca jest nieraz określana mianem tzw. niepewnego zatrudnienia. W szczególności dotyczy to osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy.

Główne kierunki działań na dolnośląskim rynku pracy w roku 2018:

- wspieranie i aktywizacja osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w tym szczególnie grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne i bezrobocie długoterminowe,
- aktywizacja osób z terenów wiejskich,
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób bezrobotnych, a w szczególności bezrobotnych nie posiadających jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego,
- umożliwianie osobom bezrobotnym zdobywania pierwszego doświadczenia zawodowego,
- wspieranie i aktywizacja osób w starszych grupach wiekowych,
- wspieranie osób młodych (do 30 roku życia) w wejściu i utrzymaniu się na rynku pracy,
- wspieranie zatrudnienia i utrzymania się na rynku pracy osób niepełnosprawnych,
- popularyzowanie elastycznych form zatrudnienia członków rodzin z osobami zależnymi oraz rozwój usług wspierających te osoby w ich powrocie na rynek pracy i utrzymaniu się na nim.

Grupy wymagające szczególnego wsparcia na rynku pracy Dolnego Śląska w roku 2018:

Grupy priorytetowe:

- długotrwale bezrobotni,

- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,
- bezrobotne osoby w starszych grupach wiekowych tj. powyżej 50 lat,
- bezrobotni do 30 roku życia, w tym z grupy NEET,
- Ponadto szczególnym wsparciem objęte będą grupy:
- bezrobotni bez doświadczenia zawodowego,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia,
- bezrobotne osoby niepełnosprawne,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia.

Województwo dolnośląskie otrzymało decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej limity środków Funduszu Pracy w 2018 roku na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w łącznej kwocie 148 464,5 tys. zł .

W porównaniu do 2017 roku kwota środków Funduszu Pracy na finansowanie programów aktywizacji bezrobotnych, była niższa o 62 682,3 tys. zł, tj. o 29,8%.

We wskazanej powyżej wielkości ujęta została kwota 109 336,7 tys. zł na realizację projektów współfinansowanych

z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach priorytetów inwestycyjnych: 8.i dostęp do zatrudnienia osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy - w ramach regionalnego programu operacyjnego(RPO) oraz 8.ii trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznymi wywodzących się ze środowisk marginalizowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) Limit środków poza współfinansowaniem EFS wynosił 39 127,8 tys. zł

W oparciu o uchwałę Nr LV/2126/14 z dnia 30 października 2014 r. Sejmiku Województwa Dolnośląskiego określającą „Kryteria podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatów Województwa Dolnośląskiego na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia, aktywizacji zawodowej i innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty” niezwłocznie po otrzymaniu decyzji z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dokonano podziału przyznaných środków dla samorządów powiatów.

Powyższy algorytm spełnia wymogi art.109 ust. 8 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dodatkowe środki z rezerwy Funduszu Pracy wspierały realizację programów kierowanych do grup bezrobotnych, które znajdowały się w obszarze szczególnego zainteresowania polityki rynku pracy. Były to programy:

- aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej,

- aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych opiekunów osób niepełnosprawnych,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych niepełnosprawnych oraz bezrobotnych, którzy sprawowali opiekę nad osobą zależną, w szczególności niepełnosprawną,
- aktywizacji zawodowej specjalistów medycyny i opieki długoterminowej,
- specjalny,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych powracających z zagranicy,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi,
- staży w placówkach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz na terenach rewitalizowanych, a także realizowanych w ramach Narodowego Programu Mieszkaniowego Mieszkanie Plus,
- aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi,
- aktywizacja i Integracja,
- innych programów, których realizacja wynikać będzie z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy

tj. :

- o bezrobotnych do 30 roku życia,
- o bezrobotnych powyżej 30 roku życia,
- o bezrobotnych w wieku 30-50 lat,
- o wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Największą kwotę środków Funduszu Pracy przeznaczono na finansowanie podjęcia działalności gospodarczej (59 660,2 tys. zł) oraz na realizację programu staży (50 774,7 tys. zł). Dużo mniejszą kwotę przeznaczono na refundację kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy (17 171,7 tys. zł) oraz na realizację programu prac interwencyjnych (14 742,7) i robót publicznych (8 786,1).

W porównaniu z rokiem 2017 uległ zmniejszeniu udział wydatków na szkolenia z 3,9 % do 3,2 %.

Aktywnymi programami rynku pracy w 2018 roku w województwie dolnośląskim objęto 24455 osób (w liczbie aktywizowanych nie ujęto osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych, oraz w programie zatrudnienia bezrobotnych do 30 roku życia zgodnie z art.150 f).

W porównaniu z rokiem 2017 nastąpił spadek liczby bezrobotnych objętych aktywizacją o ponad 1683 osoby.

Subsydiowanymi programami rynku pracy w 2018 roku objęto osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w tym:

- ✓ bezrobotni do 30 roku życia stanowili 45,9 % ogółu osób objętych programami,

- ✓ długotrwale bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy, stanowili 16,9 % ogółu bezrobotnych objętych subsydiowanymi programami rynku pracy,
- ✓ bezrobotni powyżej 50 roku życia stanowili 16,5 % ogółu objętych programami finansowanymi z Funduszu Pracy.

Struktura osób objętych aktywnymi programami rynku pracy jest uzależniona od realizowanych programów finansowanych, w tym z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w dyspozycji MRPiPS, kierowanych do wybranych grup bezrobotnych.

Nowelizacja ustawy o promocji, zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, we wrześniu 2015 roku, wprowadziła nowy instrument dla bezrobotnych poniżej 30 roku życia. Umożliwił on refundowanie pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres 12 miesięcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia, w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującej w ostatnim dniu zatrudnienia i składki na ubezpieczenie społeczne. Przedsiębiorca natomiast jest zobowiązany do utrzymania dalszego zatrudnienia przez okres 12 miesięcy po zakończeniu refundacji.

Na finansowanie nowego instrumentu województwo dolnośląskie otrzymało dodatkowe środki Funduszu Pracy na lata 2016-2018 w kwocie 176 659,6 tys. zł. Przyznane przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej limity środków na poszczególne lata zostały podzielone wg algorytmu uwzględniającego:

- średniomiesięczną liczbę bezrobotnych do 30 roku życia,
- średniomiesięczną liczbę bezrobotnych ogółem,
- stopę bezrobocia,
- średniomiesięczną liczbę długotrwale bezrobotnych do 30 roku życia.

Na realizację programu skierowanego do osób do 30 roku życia w 2018 roku przeznaczono 69 666,0 tys. zł. W ciągu roku przyznane limity dla poszczególnych powiatów ulegały dwukrotnie zmianom ze względu na brak bezrobotnych w tej grupie wiekowej oraz mniejsze zainteresowanie lokalnych pracodawców tą formą aktywizacji. Na koniec 2018 roku limit po zmianach w wyniósł 38 918,0 tys. zł i został wydatkowany w 96,6%. W realizacji programu 2018 roku uczestniczyły 3048 osoby.

Łączna kwota środków Funduszu Pracy przeznaczona na finansowanie w województwie dolnośląskim w 2018 roku działań skierowanych do osób bezrobotnych wyniosła ogółem 217 551,1 tys. zł i została ona wydatkowana w 95,1 %.

Zlecenie działań aktywizacyjnych jest rozwiązaniem, które ma odciążać powiatowe urzędy pracy w działaniach prowadzących do zatrudnienia bezrobotnych oddalonych od rynku pracy tj. długotrwale bezrobotnych z ustalonym profilem pomocy II lub III. W sierpniu 2016 roku podpisana została umowa na realizację drugiej edycji o świadczenie działań aktywizacyjnych do 30.06.2018 roku z wyłonionym w przetargu realizatorem zadania –Dolnośląską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w Szczawnie Zdroju.

W II edycji biorą udział powiatowe urzędy pracy: w Górze, Głogowie, Kłodzku i Wrocławiu. Środki przeznaczone na finansowanie pochodzące z Funduszu Pracy na Zlecenia Działań Aktywizacyjnych w 2018 roku wyniosły 4 150,0 tys. zł. Powiatowe urzędy pracy skierowały do agencji zatrudnienia 144 osoby bezrobotne w celu objęcia ich pakietem działań mających na celu podjęcie i utrzymanie odpowiedniej pracy lub podjęcie działalności gospodarczej. Wydatki Funduszu Pracy na zlecenie działań aktywizacyjnych w województwie dolnośląskim wyniosły w 2018 roku 893,8 tys. zł., co stanowi 21,5% otrzymanego limitu. Niskie wykorzystanie środków zaplanowanych na rok 2018 wynika z trudności w pracy z grupą klientów obciążonych różnorodnymi problemami mającymi wpływ na możliwość podjęcia i utrzymania zatrudnienia, tj.: niski poziom kompetencji społecznych (wycofanie), niski poziom więzi społecznych (niechęć do współpracy, do pracy w grupie, do zmian, do adaptacji w nowych warunkach), postawa roszczeniowa, brak elastyczności, pozorowana „bierność zawodowa” – wykonywanie pracy bez umowy formalnej, tzw. praca „na czarno”. Ponadto w trakcie procesu aktywizacji ujawniły się takie bariery jak: wykluczenie komunikacyjne, ograniczona mobilność terytorialna, zły stan zdrowia części uczestników, poważne stany, ale bez orzeczenia rentowego, obowiązki opieki nad osobami zależnymi, brak możliwości podjęcia pracy zmianowej poza miejscowością zamieszkania, wieloletnie uzależnienie alkoholowe.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy jest to instrument rynku pracy wprowadzony w 2014 roku nowelizacją ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm., art. 69a). Jego istotą jest przeznaczenie części składki odprowadzanej przez pracodawców na Fundusz Pracy na wsparcie kształcenia ustawicznego.

KFS adresowany jest zarówno do pracowników oraz pracodawców, którzy są zainteresowani przekwalifikowaniem lub aktualizacją wiedzy i umiejętności. Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. W 2018 roku na realizację KFS Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ustalił dla województwa dolnośląskiego limit w kwocie 6 388,5 tys. zł, otrzymano również środki z rezerwy Funduszu Pracy w wysokości 871,7 tys. zł. Zatem łącznie województwo dolnośląskie otrzymało środki Funduszu Pracy na realizację Krajowego Funduszu Szkoleniowego w wysokości 7 260,2 tys. zł.

W realizacji KFS w 2018 roku uczestniczyły wszystkie samorządy powiatów województwa dolnośląskiego wydatkując na cel łącznie kwotę – 6 961,2 tys. zł., co stanowiło 95,9% otrzymanych środków.

W realizowanych różnorodnych formach kształcenia uczestniczyło w województwie 5288 pracowników oraz pracodawców.

Dziedzina: Kultura**Jednostka koordynująca dziedzinę:****Departament Rozwoju Społecznego i Rynku Pracy**

1. Strategia komunikacji wizerunkowej województwa dolnośląskiego w kraju i zagranicą na lata 2016 – 2020,
2. Program opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Strategia komunikacji wizerunkowej województwa dolnośląskiego w kraju i zagranicą na lata 2016–2020
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Promocji Województwa
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2016-2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
<ul style="list-style-type: none">
• Stworzenie wizerunku Dolnego Śląska jako silnej marki terytorialnej
• Zwiększania konkurencyjności oferty turystycznej regionu
• Wzmacnianie gospodarczej marki regionu
• Budowanie tożsamości regionalnej
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach i umowach)
<p>W 2018 r. województwo promowało Dolny Śląsk jako atrakcyjne miejsce wypoczynku o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych. Działania promocyjne i wizerunkowe skoncentrowano na turystyce wypoczynkowej, aktywnej, krajoznawczej i kulturowej. Województwo dolnośląskie ma niezwykle duży potencjał w zakresie podróży inspirowanych dziedzictwem kulturowym ze względu na największą ilość zabytków wpisanych do rejestru zabytków w Polsce (średniowieczne kościoły, klasztory, pałace i zamki, miasta z ratuszami, budowlami publicznymi i kamienicami, zabytki techniki, szlaki kulturowe). Nacisk promocyjny położony na turystykę przyrodniczo-krajoznawczą oraz aktywną wynika z dużej ilości parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, a także ze znakomitych warunków do uprawiania turystyki górskiej – zarówno latem, jak i zimą (Karkonosze, Góry Stołowe, Izerskie, Kotlinę Kłodzką). Infrastruktura i dobrze przygotowane liczne trasy sprzyjają rozwojowi turystyki pieszej, narciarskiej i rowerowej. Tradycje uzdrowiskowe regionu, pokaźna liczba uzdrowisk na jego terenie i ich bogata oferta kulturalna nakazały uwzględnić w promocji również turystykę zdrowotną i wypoczynkową. Promocję potencjału turystycznego województwa</p>

realizowano poprzez uczestnictwo i koordynację szeregu działań wizerunkowych, np. podczas targów turystycznych (Festiwal Turystyki i Czasu Wolnego Free Time w Gdańsku, Targi Turystyczne we Wrocławiu), eventów takich jak Dni Polskie w Pradze, Projekt Zimowy Narodowy w Warszawie, Projekt Zima realizowany w dolnośląskich górach, Projekt Plaża realizowany nad morzem w okresie wakacyjnym, podczas których warsztaty, pokazy, konkursy oraz koncerty prezentowały atrakcyjność oferty turystycznej i kulturalnej oraz zachęcały mieszkańców innych województw/państw do przyjazdu na Dolny Śląsk. Podczas Festiwalu Podróżników National Geographic w ramach Święta Województwa koordynowano działania wizerunkowe związane ze strefą wystawienniczo-promocyjną. W 2018 r. w ramach projektu Sklep Marzeń dla Miasta Dzieci w ramach Transgranicznego Miasta Dzieci Wydział Promocji Województwa przeprowadził działania edukacyjne mające na celu zwiększenie tożsamości regionalnej dzieci i młodzieży Dolnego Śląska i ich identyfikacji z regionem. Wydział Promocji Województwa skoncentrował się na promocji turystycznej w mediach, które stanowią jeden z najbardziej skutecznych kanałów dotarcia do potencjalnego odbiorcy (turysty). W telewizjach na żądanie VOD, telewizjach regionalnych, w sieciach kinowych multipleksów oraz kinach studyjnych i lokalnych w całej Polsce emitowano spoty promocyjne, w których zaprezentowano ciekawe miejsca na mapie Dolnego Śląska, koncentrując się na pięknych widokach i niepowtarzalnym klimacie regionu. Spoty zapraszające na wycieczkę po Dolnym Śląsku ukazywały w nowoczesnej konwencji Kościół Pokoju w Jaworze, Zamek Czocho, Ząbkowice Śląskie ze słynną Krzywą Wieżą, Opactwo w Henrykowie, Karkonosze (Wodospad Kamieńczyka, Śnieżne Kotły), Jaskinię Niedźwiedzią, Góry Stołowe, Dolinę Baryczy i Wrocław.

Materiał reklamowy o atrakcjach turystycznych regionu pojawił się na antenie telewizji TVN w ramach Projektu Zima oraz Projektu Plaża, a także na antenie kanałów sieci Discovery na terenie Polski podczas Studia Live Igrzysk Olimpijskich w Pyeongchang w ramach Strefy Kibica w Karpaczu. Wydział Promocji Województwa wydał ponownie w ubiegłym roku publikację pt. „Zamki i pałace” oraz folder zatytułowany „Tajemniczy Dolny Śląsk”, promujący największe atrakcje turystyczne Dolnego Śląska, w tym m.in.: Śnieżne Kotły i Śnieżkę, Świątynię Wang, opactwa w Krzeszowie, Henrykowie i Lubiązu, zamki Książ, Chojnik i Bolków, Kościoły Pokoju, Osówkę czy Kopalnię Złota w Złotym Stoku. Na szczególną uwagę zasługują dwa cykle imprez promocyjno-wizerunkowych przeprowadzonych zimą (Projekt Zima) i latem (Projekt Plaża), z których każdy trwał przez kilka tygodni i w połączeniu z emisją materiałów informacyjnych o najciekawszych miejscach na Dolnym Śląsku w jednej z ogólnopolskich telewizji w najlepszych czasach antenowych dało wymierny efekt w postaci dotarcia do szerokiej rzeszy widzów w całej Polsce, czyniąc z pasywnych mieszkańców Dolnego Śląska – współtwórców regionalnej tożsamości, a z biernych turystów – aktywnych poszukiwaczy przygód.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Program opieki na zabytkami województwa dolnośląskiego
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Kultury
3. okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2016 – 2020
4. cele dokumentu wykonawczego
<p>Cel strategiczny: zachowanie i zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia tożsamości Dolnego Śląska</p> <p>Cele operacyjne wpisane w obszary działań:</p> <p>1 – zasoby dziedzictwa kulturowego</p> <p>2 – tożsamość i społeczeństwo</p> <p>3 – zarządzanie</p> <p>4 – potencjał ekonomiczny</p>
5. stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach)
<p>Dane za okres 2016 – 2017 zebrane od wskazanych w Programie podmiotów zaangażowanych w realizację zadań:</p> <p>1. Wydział Promocji Województwa w Departamencie Zdrowia i Promocji Województwa: - publikacja 4 wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu o wartości 187 539,00 zł; - organizacja 15 wydarzeń związanych z tematyką zabytków regionu o ogólnej wartości 339 818,10 zł.</p> <p>2. Wydział Kultury w Departamencie Rozwoju Społecznego i Rynku Pracy: - organizacja 2 konkursów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru:</p> <ul style="list-style-type: none"> o 2016 r. – 152 dotacje na kwotę 4 959 999,20 zł, o 2017 r. – 138 dotacji na kwotę 4 889 999,90 zł. <p>- prace konserwatorskie zabytków stanowiących mienie wojewódzkie: - w 2016 roku: Uzdrowisko Szczawno-Jedlina – 90 000,00 zł; Uzdrowisko Łądek-Długopole – 70 000,00 zł; Szpital dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze – 90 000,00 zł. Razem - 250 000,00 zł;</p>

- w 2017 roku: Uzdrawisko Szczawno-Jedlina – 70 000,00 zł; Uzdrawisko Łądek Długopole – 150 000,00 zł; Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy – 149 983,94 zł;

Ogólny koszt dotacji na powyższe cele wyniósł 14 849 999,10 zł.

- organizacja 3 szkoleń dla właścicieli i użytkowników zabytków dla 210 osób.

3. Wydział Obszarów Wiejskich w Departamencie Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych:

- organizacja IX i X edycji Festiwalu Tradycji z udziałem 29 i 23 amatorskich, wiejskich zespołów muzycznych;

- współrealizacja audycji „Ludowa lista przebojów” Polskiego Radia Wrocław;

- kontynuacja procedury dolnośląskich wpisów na Krajową Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (znajduje się na niej aktualnie 49 dolnośląskich pozycji).

4. Wydział Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym w Departamencie Funduszy Europejskich:

- udzielenie 1 dotacji w wys. 8 792 871,00 zł na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i roboty budowlane przy zabytkach stanowiących mienie wojewódzkie – 1 obiekt.

- udzielenie 47 dotacji w wys. 143 219 994,00 zł. na prace konserwatorskie w przypadku zabytków nie stanowiących mienia wojewódzkiego;

- udzielenie 3 dotacji w wys. 176 706,18 zł. na wyposażenie zabytków w systemy przeciwłamaniowe i przeciwpożarowe;

- poddanie modernizacji 39 zabytków zaadoptowanych do współczesnych funkcji;

- udostępnienie 47 zabytków, które otrzymały dotacje wys. 104 282 924,00 zł.

5. Instytut Rozwoju Terytorialnego:

- przygotowanie postulatu dokonania 19 wpisów na listę Pomników Historii oraz utworzenia 21 parków kulturowych w ramach Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego;

- zainicjowanie 1 projektu transgranicznego REVIVAL w ramach PW INTERREG Polska – Saksonia 2014 -2020 z udziałem 12 partnerów, w tym 7 z terenu województwa dolnośląskiego. Wartość środków zaangażowanych w tym projekcie wyniosła 798 385,00 zł;

6. Muzeum Etnograficzne, Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu:

- zdiagnozowanie 11 zjawisk niematerialnego dziedzictwa kulturowego na terenie regionu dolnośląskiego;

- prowadzenie działalności edukacyjnej w obszarze popularyzacji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego: 10 wykładów edukacyjnych, 39 prelekcji i zdarzeń kulturalnych;

- koordynowanie programów wojewódzkich w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, gdzie 60 środowisk lokalnych prezentowało swój kulturowy potencjał w zakresie zabytków materialnych i tradycji lokalnych;

- organizacja 14 ekspozycji dotyczących tradycji kulturowych oraz uruchomienie 2 programów edukacyjnych;

7. Dolnośląski Oddział Terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa

- prowadzenie ewidencji 100% obiektów zabytkowych z terenu regionu oraz monitoring bieżącego stanu zachowania zabytków;

- w latach 2016 – 2017 dokonanie wpisu 3 zespołów zabytkowych na listę Pomników Historii: Kościoła Pokoju w Jaworze, Kościoła Pokoju w Świdnicy oraz Katedry w Świdnicy;

- udzielenie 5 konsultacji dotyczących powyższych procedur;

- uruchomienie 3 programów edukacyjnych i zainicjowanie 3 popularyzujących dziedzictwo kulturowe;

- publikacja 3 wydawnictw;

- zawarcie 1 porozumienia o współpracy dotyczącej obiektów zabytkowych z Samorządem Miasta Wałbrzych;

- w ramach Dolnośląskiego Systemu Informacji Przestrzennej NID opublikowanych zostało 100% obiektów zabytkowych z terenu kraju, w tym także regionu dolnośląskiego. NID posiada kompletny zasób informacyjny na temat zabytków w postaci repozytorium cyfrowego.

Ponadto, wśród pozostałych instytucji Samorządu Wojewódzkiego w realizacji Programu Opieki nad Zabytkami uczestniczyły także:

8. Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu Instytucja promuje dolnośląskie dziedzictwo niematerialne w postaci organizacji corocznego (2016, 2017 r.) udziału reprezentantów województwa w ponadregionalnych konkursach i festiwalach tradycji, w tym w Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym i ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego w Rzeszowie, potwierdzając wysokie walory zachowanych przykładów tradycyjnego dziedzictwa w regionie dolnośląskim.

9. Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze

- w ramach specjalizacji w dziedzinie niematerialnego dziedzictwa kulturowego prowadzony jest rejestr zjawisk niematerialnego dziedzictwa kulturowego. W latach 2016 – 2017 znalazło się w nim 18 wpisów artystów indywidualnych i zbiorowych czynnych w procesie przekazu kulturowego w kręgu społeczności lokalnych regionu. Gromadzone jest także archiwum fotograficzne związane z kulturą tradycyjną. W ramach działań edukacyjnych i promocyjnych przygotowano materiały o dolnośląskich tradycjach, które opublikowano na forum krajowym (2) i zagranicznym (2). Przeprowadzono 4 prelekcje w ramach działań edukacyjnych z młodzieżą szkolną. Prowadzone są bieżące badania naukowe oraz dokumentacyjne związane ze sferą niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

W ramach promocji zjawisk niematerialnego dziedzictwa kulturowego skutecznie aplikowano w 2017 roku o prestiżową ogólnopolską Nagrodę im. Oskara Kolberga dla dolnośląskiej śpiewaczki ludowej Michaliny Mrozik z Przejęsławia (gm. Osiecznica). Podobną procedurą objęto opiekunkę grupy kołędniczej i młodzieżowych zespołów śpiewaczych - Małgorzatę Potocką z Gościszowa, która została laureatką Nagrody Marszałka Województwa Dolnośląskiego za wybitne osiągnięcia kulturalne w dziedzinie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (2017 r.)

Dziedzina: Edukacja i nauka
Jednostka koordynująca dziedzinę:
Departament Spraw Społecznych

1. Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień.

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Edukacji – Dział Rozwoju Szkolnictwa
3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
Bezterminowo
4. Cele dokumentu wykonawczego
<p>Na przełomie 2015/2016 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę dotyczącą wspierania uczniów uzdolnionych w województwie dolnośląskim. NIK pozytywnie ocenił działalność Urzędu w ww. zakresie. W wystąpieniu pokontrolnym wskazano konieczność opracowania formalnych podstaw funkcjonowania Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień. Dokument zawiera ramowe zasady funkcjonowania i finansowania Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień.</p> <p>Cele Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień</p> <ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie idei wspierania zainteresowań i uzdolnień dzieci, młodzieży i studentów, • Inspirowanie działań na rzecz poszerzania zainteresowań oraz wspierania uzdolnień dolnośląskich uczniów i studentów, • Wspieranie organizacyjne, merytoryczne i finansowe szkół w zakresie pracy z uczniem/studentem zdolnym,

- Upowszechnianie przykładów dobrych praktyk w zakresie wspomagania rozwoju dzieci, młodzieży i studentów,
- Promowanie szkół wspierających uzdolnienia w tym szkół z Dolnośląskiej Sieci Szkół Wspierających Uzdolnienia w środowisku lokalnym i w regionie.

5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach⁵.)

U podstaw Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień leży przekonanie, że każdy uczeń/student jest zdolny do rozwoju na swoją własną indywidualną miarę, a szkoła/uczelnia powinna być przestrzenią, która wspiera ten rozwój przez podejmowanie różnych działań, adekwatnych do zdiagnozowanych możliwości, potrzeb oraz oczekiwań uczniów/studentów. Wszyscy nauczyciele/kadra akademicka mają kompetencje, by rozwijać zainteresowania i uzdolnienia swoich podopiecznych, ale skuteczne oddziaływanie wymagają rozwiązań systemowych w szerszym kontekście środowiska lokalnego i regionu. Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień to skoordynowane działania Samorządu Województwa Dolnośląskiego, Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, Dolnośląskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, wyższych uczelni oraz dolnośląskich szkół.

Założenia Systemu:

- Wspieranie uczniów i studentów w rozwijaniu ich zdolności i zainteresowań,
- Wspieranie szkół i uczelni wyższych w działaniach na rzecz rozwijania zdolności i zainteresowań uczniów i studentów,
- Działanie na rzecz uaktywnienia regionalnego i lokalnego środowiska edukacyjnego,
- Systemowe rozwiązania w procesie wspierania uzdolnień.

Konkursy:

- „zDolny Ślązak Gimnazjalista” - realizowany od 2000 r. oraz „zDolny Ślązaczek” – realizowany od 2003 r.; Na ten cel w roku szkolnym:
  - 2016/2017 wydatkowano 48 550 zł,
  - 2017/2018 – 46 080 zł,
  - 2018/2019 – 66 400 zł.

Uczniowie poszczególnych szkół przystępują do konkursów przedmiotowych - nagrodą jest pierwszeństwo w dostaniu się do wybranej szkoły wyższego szczebla.

Dolnośląski Program Stypendialny – stypendia (w 4 kategoriach: naukowej, artystycznej, sportowej, działalności społecznej) przyznaje Dolnośląska Kapituła Wspierania Uzdolnień; w roku 2018 miała

⁵ Jeśli dotyczy.

miejsce XVIII edycja; przyznano 57 stypendiów dla 3 grup wiekowych. Ogólnie wydatkowano kwotę 2 436 000 zł.

Najlepszy Dyplom Roku – uhonorowanie najlepszych absolwentów dolnośląskich uczelni wyższych. Zadanie realizowane od 2011 r. (bez 2015 r.). Ogólnie wydatkowano kwotę 1 190 000 zł (2016 r. – 150 000 zł, następnie 100 000 zł rocznie).

Konkursy o charakterze regionalnym w różnych obszarach: Wiedzy o Rosji „Białe Noce”, Wiedzy o Ukrainie „Naddnieprzańska epopeja”, związane z patronami roku - nagrody rzeczowe, wakacyjne wyjazdy laureatów do regionu partnera (wydatkowano: w 2016 r. – 172 000 zł, 2017 r. – 151 000 zł; 2018 r. – 156 000 zł);

Dolnośląska Sieć Szkół Wspierających Uzdolnienia – na dzień dzisiejszy w Sieci jest 41 szkół, aby placówka została ujęta w sieci powinna uzyskać akredytację, którą potwierdza Certyfikat Szkoły Wspierającej Uzdolnienia;

Wspieranie innych podmiotów w ich inicjatywach, np. olimpiady ogólnopolskie, konferencje regionalne (Przedmioty ścisłe w szkole i na studiach, Niezwykłe Dolnoślązaczki);

Międzynarodowe konferencje – dzielenie się dobrymi praktykami pomiędzy przedstawicielami regionów partnerskich;

Szkolenia dla nauczycieli – kursy kwalifikacyjne, doskonalące, metodyczne i inne;

Realizacja projektu współfinansowanego ze środków unijnych pn. „Tacy sami - edukacja włączająca” dla wychowanków Dolnośląskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 12 dla Niestyszających i Słabosłyszających we Wrocławiu i wychowanków Dolnośląskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących we Wrocławiu. Wartość projektu: 693 220,00 zł; okres realizacji: 01.09.2017 r. – 30.06.2019 r.

Dziedzina: Kultura fizyczna i turystyka

Jednostka koordynująca dziedzinę:

Departament Rozwoju Społecznego i Rynku Pracy

1. Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim

1. Nazwa dokumentu wykonawczego
Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim
2. Jednostka odpowiedzialna za realizację dokumentu wykonawczego
Wydział Sportu

3. Okres obowiązywania dokumentu wykonawczego
2018 - 2020
4. Cele dokumentu wykonawczego
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, modernizacja i wykorzystanie infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego. • Rozwój sportu profesjonalnego. • Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego. • Promowanie społecznych aspektów sportu (profilaktyka, zdrowie, medycyna sportu, rehabilitacja). • Poprawa ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu.
5. Stan realizacji dokumentu wykonawczego za rok poprzedni (w tym m.in. informacja o realizowanych projektach, konkursach, grantach bądź umowach.)
<p>Realizowana jest budowa Dolnośląskiego Centrum Sportu - Jakuszyce w Szklarskiej Porębie, a także kontynuacja programu Dolnośląski Delfinek (Szczawno, Żmigród, Ząbkowice Śląskie)</p> <p>W 2018 r. przyznano 84 stypendia dla sportowców, dla 95 zawodników i trenerów przyznano nagrody sportowe Dolnego Śląska za osiągnięte wyniki sportowe,</p> <p>W latach 2018 - 2019 (sierpień 2018 - czerwiec 2019) realizowany jest projekt Dolnośląskich Akademii Sportowych - 3 dyscypliny: piłka siatkowa, piłka ręczna, kolarstwo</p> <p>Realizacja programu "Gramy Razem" - wsparcie w szkoleniu młodzieży 7 profesjonalnych klubów w grach zespołowych mających drużyny seniorskie w rozgrywkach najwyższej ligowej rangi</p> <p>współpraca z Dolnośląskimi klubami prowadzącymi szkolenie wśród osób niepełnosprawnych</p> <p>W ramach realizacji zadań dotyczących szkolenia sportowego, popularyzacji i upowszechniania sportu oraz wsparcia imprez promujących region przeprowadzono 9 otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w wyniku których zawarto 179 umów.</p>

CZĘŚĆ V PODSUMOWANIE

Samorząd Województwa Dolnośląskiego w 2018 roku z powodzeniem realizował wszystkie kluczowe zadania w każdym obszarze, za który województwo jest odpowiedzialne na mocy ustaw i rozporządzeń. W przypadku umów zawartych na dofinansowanie ze środków europejskich czy realizacji obowiązków z zakresu gospodarki odpadami i gospodarki wodnej w minionym roku, nasz region był na czołowych lokatach w Polsce i niejednokrotnie wyznaczał kierunek i dobre praktyki dla innych województw. Dynamicznie rozwijała się także współpraca z zagranicą. Liczne kontakty, grupy robocze czy wizyty na wysokim szczeblu plasują Dolny Śląsk jako istotnego gracza regionalnej polityki międzynarodowej.

Niewątpliwie dynamika rozwoju gospodarczego może być przykładem dla innych, Dolny Śląsk dzięki realizowanej polityce rozwoju gospodarczego i umiejętnego wykorzystania środków europejskich znalazł się wśród 28 najdynamiczniej rozwijających się regionów UE (na 276 wszystkich regionów w krajach UE).

Dużym sukcesem jest praktycznie wyeliminowanie **bezrobocia** z rzeczywistości gospodarczej. Jeszcze na początku obecnego stulecia stopa bezrobocia na Dolnym Śląsku przekraczała 22%, aktualnie wynosi 5,3%. Pomimo dobrych wskaźników i optymistycznych prognoz Samorząd Województwa Dolnośląskiego aktywnie wspiera politykę społeczną poprzez programy skierowane do seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Wsparciem województwa mogą się również cieszyć organizacje pozarządowe, które są nieocenionym wsparciem dla wszystkich szczebli samorządu terytorialnego w realizacji każdego praktycznie katalogu zadań. Wojewódzki budżet obywatelski wyniósł w 2018 roku 1 milion zł.

W związku z realizacją przez Województwo Dolnośląskie zadań związanych z planowaniem, organizacją i zarządzaniem **publicznym transportem zbiorowym**, w oparciu o „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego” zrealizowano zadania polegające na dotowaniu i organizowaniu kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich oraz dofinansowaniu krajowych pasażerskich przewozów autobusowych. W 2018 roku zwiększeniu (względem 2017 r.) uległa o ok. 3,7% wykonana praca eksploatacyjna w transporcie kolejowym, co z kolei przełożyło się na ok. 8,4% wzrost (względem 2017 r.) liczby przewiezionych pasażerów. Oferta przewozowa w transporcie kolejowym uległa rozbudowie na wielu liniach komunikacyjnych w województwie dolnośląskim, w tym w szczególności w obrębie aglomeracji wrocławskiej dzięki nawiązanej współpracy z lokalnymi jednostkami samorządu terytorialnego.

W zakresie przewozów autobusowych w ramach 194 podpisanych umów przekazano kwotę dotacji w wysokości 46 128 639,47 zł stanowiącą rekompensatę udzielanych przez przewoźników ustawowych ulg. Łączna liczba dofinansowanych biletów ulgowych wyniosła 1 439 656 szt. W roku 2018 wydano 441 zezwoleń regularnych oraz 603 zezwolenia na linie regularne specjalne. Łączna liczba przewiezionych w 2018 r. pasażerów w publicznym zbiorowym transporcie drogowym wyniosła 16 565 170.

W zakresie **transportu** Samorząd Województwa Dolnośląskiego realizuje główne priorytety będące wypełnieniem Strategii Województwa Dolnośląskiego z połączeniem Transeuropejskiej Sieci Transportowej poprzez wzmocnienie przestrzennej spójności regionu i rozwój regionalnej sieci transportowej. Jako przedsięwzięcie strategiczne wykonuje modernizację i rozbudowę systemu dróg na terenie województwa, w szczególności obejmującą budowę dróg szybkiego ruchu łączących Wrocław z południem województwa, budowę obwodnic miejscowości oraz budowę i modernizację przepraw mostowych w regionie, nie pomijając przy tym dbałości o rozwój „małej” infrastruktury drogowej. Uruchomiony Programy Infrastruktury Drogowej Województwa Dolnośląskiego pokazał w tym względzie również dbałość Województwa o mniejsze inwestycje, które również są niezbędne do wykonania i ważne dla jednostek samorządu terytorialnego Województwa Dolnośląskiego. Wykorzystanie środków finansowych na drogi wojewódzkie na poziomie ok. 350 mln zł na bieżące utrzymanie dróg i mostów, remonty i inwestycje drogowe oraz mostowe pokazuje skalę realizacji tych zadań w Województwie. Z udziałem środków Unii Europejskiej wybudowano 41,55 km, przebudowano 8,63 km oraz wyremontowano 55,02 km dróg. Ponadto w ramach różnych programów krajowych i regionalnych przebudowano i wyremontowano 70,4 km dróg, 28,8 km chodników, 0,9 ścieżek rowerowych oraz 9 obiektów mostowych. Łącznie wybudowano, przebudowano lub wyremontowano około 134 km dróg całej sieci dróg wojewódzkich zarządzanych przez Województwo Dolnośląskie.

W zakresie **ochrony środowiska**, w obszarze gospodarki odpadami umiejętnie podjęte działania planistyczne, konsultacyjne i uzgodnieniowe z samorządami gmin i powiatów, pozwoliły na przygotowanie projektu aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, a Województwo Dolnośląskie, jako jedno z trzech w kraju w terminie określonym ustawą, wywiązało się z nałożonego obowiązku wyznaczenia miejsc spełniających warunki magazynowania zatrzymanych transportów odpadów. Województwo Dolnośląskie jako pierwsze w kraju, bez zakłóceń zrealizowało przekazanie wszystkich zadań z zakresu gospodarki wodnej Państwowemu Gospodarstwu Wody Polskie i Wojewodzie Dolnośląskiemu.

W ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020** alokacja ze środków Unii Europejskiej w wysokości 9,33 mld zł została przeznaczona na inwestycje infrastrukturalne finansowane z Regionalnego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) – środki w wysokości 6,97 mld zł oraz na projekty w zakresie wsparcia usług społecznych i edukacyjnych finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) – środki w wysokości 2,37 mld zł. Do końca 2018 roku zostało zaangażowanych ponad 66% środków Programu, co oznacza, że podpisano 2 933 umów o dofinansowanie na realizację projektów o wartości ponad 9,03 mld złotych, z czego unijne dofinansowanie to ponad 6,2 mld złotych. Nasze Województwo w rankingach dot. realizacji regionalnych programów operacyjnych, na koniec 2018 roku uplasowało się na czołowych miejscach pod względem zawartych umów o dofinansowanie oraz certyfikacji środków do Komisji Europejskiej.

Współpraca zagraniczna województwa opierająca się na określonych priorytetach, realizowana była zgodnie z założeniami, z wypracowanymi regułami i na wysokim poziomie merytorycznym. Ważne jednak, aby również odpowiednie akcenty nakładane były na działania na rzecz ochrony i wspierania interesów Dolnego Śląska wśród struktur UE. Jest to istotne przede wszystkim w kontekście przyszłej unijnej perspektywy finansowej, w ramach podziału alokacji krajowych na poszczególne regiony, tak aby uwzględniona została również ich specyfika.

Należy podkreślić, że województwo dolnośląskie przekroczyło próg 75 proc. średniej unijnej PKB per capita, co powoduje, że nasz region jest już klasyfikowany jako przejściowy, a nie słabiej rozwinięty. To będzie miało wpływ na poziom pomocy, jaka będzie mogła być skierowana do naszego województwa. Dlatego ważna jest walka o dostępność polityki spójności dla wszystkich regionów, o odpowiednie jej finansowanie, które pozwalać będzie na dalsze niwelowanie podziałów gospodarczych, społecznych i terytorialnych w województwie.

Okres po 2020 r. z pewnością będzie dla regionalnych oraz lokalnych samorządów czasem zmian i ważne jest, aby ten czas wykorzystać na szukanie i budowę nowych możliwości rozwoju niwelując niższy poziom dostępnych środków pochodzących z UE. Utrata środków z polityki spójności oznaczałaby negatywne skutki nie tylko dla rozwoju województwa dolnośląskiego, ale także pozostałych regionów – zarówno w Polsce, jak i Europie.

Dlatego Zarząd Województwa Dolnośląskiego bierze udział we wspólnych inicjatywach regionów europejskich, których celem jest wywarcie skutecznej presji na organy UE odpowiedzialne za decyzje w tej sprawie. Przejawem tej presji jest sojusz #CohesionAlliance, który jest sojuszem podmiotów przekonanych, że polityka spójności UE musi pozostać filarem przyszłości UE. Postuluje, aby dzięki budżetowi UE po roku 2020 polityka spójności stała się bardziej skuteczna, widoczna i dostępna dla wszystkich regionów w Unii Europejskiej.

Warto również podkreślić, że efektem pracy **Regionalnego Biura Województwa Dolnośląskiego w Brukseli** jest pozytywna rekomendacja kandydatury Województwa Dolnośląskiego i Wałbrzycha do Platformy wsparcia regionów górniczych w okresie transformacji.

Nadal istnieje konieczność aktywnego promowania województwa, prowadzenia konsekwentnej polityki informacyjnej dotyczącej możliwości wykorzystania środków unijnych z RPO WD oraz skrupulatnego i szczegółowego informowania opinii publicznej o zadaniach i pracy samorządu województwa.

Województwo Dolnośląskie jest największym organem tworzącym dla **podmiotów leczniczych** w regionie. Dbłość o zdrowie mieszkańców przy pomocy nowoczesnego sprzętu poprzez szpitale wielospecjalistyczne, przychodnie, centra rehabilitacyjne jest dla Samorządu Województwa priorytetem. Województwo Dolnośląskie jako organ tworzący dla 25 jednostek organizacyjnych województwa – podmiotów leczniczych w 2018 roku skupiło się na rozwiązywaniu problemów związanych z leczeniem chorób cywilizacyjnych, szczególnie w zakresie chorób nowotworowych, poprzez wspieranie wprowadzania

nowoczesnej diagnostyki, zapewnienia kompleksowej opieki onkologicznej - opieki koordynowanej. Kolejnym istotnym zagadnieniem było wdrażanie elektronicznych usług w obszarze e-Zdrowia i rozwoju systemów informacji medycznej w podmiotach leczniczych o zasięgu wojewódzkim.

W kontekście **rozwoju gospodarczego** Dolnego Śląska niewątpliwym sukcesem jest poziom przedsiębiorczości mieszkańców regionu, obecnie jest 374 tys. zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i co roku średnio rejestruje się 30 tys. nowych działalności. Przekroczenie poziomu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca (prognoza 77% za 2017 r.), konsekwentnie realizowana polityka wspierania gospodarki, z maksymalnym wykorzystaniem środków europejskich przyniosła sukces i awans z regionów słabiej rozwiniętych do regionu tzw. przejściowego w Europie. Pomędzy rokiem 2000 a 2016 odnotowaliśmy przyrost PKB na mieszkańca w relacji do średniej unijnej o 25 punktów procentowych (z 51% do 76%). Poprzez wyeliminowanie bezrobocia z rzeczywistości gospodarczej pojawia się już w wielu miejscach Dolnego Śląska zjawisko odwrotne - braku rąk do pracy, bezrobocie we Wrocławiu można określić jako „higieniczne” (1,9%), w miastach takich jak Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych nie przekracza 6%, a więc też zostało praktycznie wyeliminowane. Każdy mieszkaniec regionu, który chce pracować, ma taką możliwość. Poprzez rozwój infrastruktury dla przedsiębiorstw, takiej jak parki technologiczne, firmy mogą realizować swoje innowacyjne pomysły. Wrocławski Park Technologiczny jest jednym z wiodących w kraju, znanym już także na arenie międzynarodowej i ułatwiającym dolnośląskim firmom technologicznym współpracę w ramach wielkiej europejskiej nauki i badań (Big Science HUB).

W dziedzinie **integracji społecznej** kontynuowany był realizowany od 2006 roku Wojewódzki Program NESTOR prowadzący działania na rzecz dolnośląskich seniorów, którego celem jest promocja i wspieranie systemu aktywizacji i integracji osób starszych poprzez tworzenie i propagowanie zasad „dobrego starzenia się”, jako czasu sprzyjającego jak najdłuższej samodzielności i aktywności seniorów. Podejmowane w ramach Programu NESTOR działania są kierowane głównie do osób w wieku senioralnym (60+), jednakże część z nich może być atrakcyjna również dla osób znajdujących się na przedpolu starości – wiek 50+ (np. publikacje, szkolenia dla opiekunów nieformalnych).

W ramach współpracy z trzecim sektorem Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego w 2018 r. prowadził Regionalny Punkt Doradczy, w którym **organizacje pozarządowe** mogły otrzymać bezpłatne porady w ramach doradztwa stacjonarnego oraz doradztwa mobilnego. Z usług doradczych skorzystało 144 organizacje. Bardzo ważnym zadaniem dla Dolnego Śląska jest realizacja programu „Aktywny Dolny Śląsk”, którego celem było przede wszystkim stworzenie skutecznego narzędzia budowania **społeczeństwa obywatelskiego** na Dolnym Śląsku i wzmacniania poczucia identyfikacji z regionem. Obszarami realizacji dolnośląskiego budżetu obywatelskiego w 2018 r. były kultura oraz sport i turystyka. Budżet programu wynosił 1 000 000 zł.

Duże znaczenie Zarząd Województwa Dolnośląskiego przywiązuje do działań na rzecz **wsparcia osób niepełnosprawnych**. W ramach tych działań zlecano organizacjom pozarządowym zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia usług asystentury i opieki wytchnieniowej na Dolnym Śląsku. Jednocześnie w ramach RPO w partnerstwie z Fundacją Promyk Słońca realizowano projekt pn. „Usługi asystenckie na rzecz osób z niepełnosprawnościami z obszaru Dolnego Śląska”. Poprzez dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, znacząco poprawia się infrastrukturę, tak by zapewnić w pełni dostępne, godne i przyjazne warunki bytowe, rehabilitacji i rozwoju osób z niepełnosprawnościami. Dofinansowano także koszty działania sześciu zakładów aktywności zawodowej, w których rehabilitację poprzez pracę przechodzą osoby z najcięższą niepełnosprawnością.

W dziedzinie **edukacji i nauki** realizowany był Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień. Stypendystami Programu do tej pory zostało ok. 2000 uczniów dolnośląskich szkół. Na ten cel wydatkowano 2 436 000 zł. Dużym zainteresowaniem cieszy się projekt Najlepszy Dyplom Roku dla najlepszych absolwentów dolnośląskich uczelni wyższych, w ramach którego Zarząd Województwa Dolnośląskiego wspiera najlepszych absolwentów dolnośląskich uczelni. Ponadto realizowane były projekty dla uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi, w zakresie edukacji włączającej oraz w zakresie kształcenia zawodowego, dzięki którym wiele dolnośląskich szkół wyposażono w wysokiej klasy specjalistyczny sprzęt dydaktyczny. Dolnośląskie szkoły w ramach współpracy międzynarodowej mają kontakty z rówieśnikami z obwodu Leningradzkiego, w 2018 roku zapoczątkowano współpracę z Autonomiczną Republiką Adżarii, a w 2019 roku będzie obchodzony jubileusz 15-lecia współpracy z krajami czeskimi. Współpraca z partnerami z zagranicy daje możliwość poznania systemów kształcenia, wymiany poglądów i doświadczeń, przeniesienia na grunt dolnośląski rozwiązań w zakresie edukacji i nauki, sprawdzonych w innych krajach, a dla laureatów konkursów - poznanie kraju sąsiada.

Dotychczasowe sukcesy, sprawnie realizowane strategie i polityki nie oznaczają końca drogi, są etapem ułatwiającym pracę nad realizacją wielu trudnych **wyzwań**.

W zakresie **turystyki** aktualnie jednym z najistotniejszych wyzwań, wpływających na wzrost konkurencyjności regionalnych podmiotów turystycznych na rynku polskim i zagranicznym oraz tworzących podstawy osiągnięcia trwałego wzrostu turystyki na obszarze Dolnego Śląska jest promowanie pozytywnego wizerunku Dolnego Śląska jako miejsca atrakcyjnego pod względem turystycznym oraz jego markowych produktów turystycznych, wyróżniających region zarówno na obszarze Polski, jak również Europy. Liczne analizy i oceny turystyczne, dotyczące regionu Dolnego Śląska, wskazują na konieczność koncentracji dążeń i wysiłków na wysoce konkurencyjnym oraz coraz bardziej umiędzynarodowionym rynku turystycznym, wokół wybranej grupy typów turystyki, utożsamianych z głównymi grupami walorów turystycznych lub markowych produktów turystycznych.

W dziedzinie **sportu** Województwo Dolnośląskie realizuje stałe zadania we współpracy merytorycznej i finansowej z klubami, związkami oraz stowarzyszeniami sportowymi wspierając szkolenie sportowe najbardziej uzdolnionych młodych dolnośląskich sportowców będących członkami dolnośląskich kadr w różnych dyscyplinach sportu, realizując programy popularyzujące aktywność fizyczną dzieci (program „Umiem pływać”, „Sprawny Dolnoślązaczek”) oraz różne dyscypliny, a także upowszechniając sport w różnych środowiskach społecznych (szkolnym, wiejskim, osób niepełnosprawnych, akademickim). Istotną rolę w realizacji zadań z zakresu sportu odgrywają działania skierowane na wsparcie rozwoju indywidualnych uzdolnień i karier zawodniczych – prowadzenie systemu stypendialnego dla najbardziej uzdolnionych sportowców, przyznawanie nagród za osiągnięcia sportowe oraz realizację autorskich programów wspierających sportowy rozwój uzdolnionej młodzieży (dolnośląskie akademie sportowe, wsparcie szkolenia grup młodzieżowych w dolnośląskich klubach występujących w najwyższych klasach rozgrywek ligowych). Województwo dolnośląskie prowadzi również działania związane z budową, modernizacją i poprawą istniejącej bazy sportowej, w tym min. autorski Program Budowy Małych Krytych Przystankowych Pływalni „Dolnośląski Delfinek”.

Dużym wyzwaniem, przed jakim stoi województwo, jest **programowanie nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027** – biorąc pod uwagę z jednej strony dynamiczny rozwój regionu (przejście do tzw. regionów w okresie przejściowym), a z drugiej strony pozostające nadal duże potrzeby w niektórych dziedzinach – w infrastrukturze transportowej, edukacyjnej, ochrony zdrowia, kulturalno-turystycznej, ochrony środowiska, czy zwalczania niskiej emisji. Zgodnie z propozycjami Komisji Europejskiej opublikowanymi w 2018 roku (projekty wieloletnich ram finansowych oraz projekty rozporządzeń na lata 2021-2027) środków na politykę spójności będzie mniej, będą również ograniczenia w możliwym zakresie wsparcia. Najbliższe lata będą więc wymagały podejmowania trudnych decyzji, na które obszary powinno postawić województwo, biorąc pod uwagę możliwą mniejszą alokację środków na programy regionalne oraz niższy stopień dofinansowania projektów.

Jak duże są potrzeby na szczeblu lokalnym widać chociażby na przykładzie zainteresowania programami takimi jak **Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej**, w ramach którego przyznawane są dotacje województwa na realizację projektów z zakresu zadań własnych gminy, realizujących cele Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego. Jest to program o relatywnie niskim budżecie wobec ogromu potrzeb, jednakże wyrównujący przynajmniej w części dysproporcje rozwojowe gmin, szczególnie tych uboższych. Ten przykład wskazuje, jak duże i jakiego rodzaju dysproporcje rozwojowe są nadal zauważalne w województwie dolnośląskim, zdiagnozowane i wskazane między innymi w przyjętej w 2018 roku nowej Strategii Rozwoju Województwa 2030.

Fakt, że Dolny Śląsk to region górnictwa nie tylko miedzi, lecz również węgla, skutkuje ogromnymi kosztami gospodarczo-społecznymi, szczególnie w kontekście Porozumienia Paryskiego i ochrony klimatu, dlatego Zarząd Województwa Dolnośląskiego aktywnie zaangażował się w inicjatywę Komisji Europejskiej - Coal

Regions in Transition (CRiT), której celem jest wsparcie regionów węglowych. Przygotowywany przez CRiT Fundusz Sprawiedliwej Transformacji Energetycznej ma z jednej strony finansować w tych regionach modernizację energetyczną, a z drugiej – rewitalizację miast górniczych, przygotowywanie pod nowe inwestycje terenów pokopalnianych czy szkolenia i tworzenie miejsc pracy w sektorach innowacji i nowych technologii.

Kolejnym wyzwaniem jest utrzymanie **wysokiego tempa rozwoju gospodarczego regionu** przy malejącym poziomie środków polityki spójności. Dolny Śląsk jako region „prześciowy” pod względem rozwojowym prawdopodobnie będzie musiał zmierzyć się z koniecznością wyższych wkładów własnych do projektów realizowanych przez samorządy. To z całą pewnością będzie wyzwaniem dla budżetów samorządów chcących utrzymać proinwestycyjną politykę przy zachowaniu dopuszczalnego poziomu zadłużenia.

Istotnej uwagi będzie wymagała dynamika **rozwój systemu wsparcia firm bez środków polityki spójności**. Utrzymanie rozwoju Dolnośląskiego Funduszu Rozwoju jako być może w przyszłości banku regionalnego, a także współpracujących ze spółką pośredników finansowych będzie gwarantem dalszego wspierania firm poprzez instrumenty finansowe (pożyczki, poręczenia, inwestycje kapitałowe).

Okolicznością z jaką zmagają się województwo dolnośląskie od wielu lat jest zapewnienie lepszej **dostępności komunikacyjnej obszarów peryferyjnych województwa z centrum**, warunkującej zwiększenie mobilności mieszkańców, głównie w kontekście szans na rynku pracy i dostępu do atrakcyjnych miejsc pracy. Poprawa dostępności transportowej to także działanie służące niwelowaniu wewnątrzregionalnych różnic w rozwoju gospodarczym regionu, z uwagi na istotność tego czynnika dla lokalizacji nowych przedsięwzięć biznesowych.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego prowadzi również działania mające na celu pozyskanie wsparcia finansowego z budżetu Skarbu Państwa na realizowane przez spółki z udziałem Województwa Dolnośląskiego projekty o charakterze ponadregionalnym, w tym przede wszystkim:

- funkcjonowanie i ochronę ekosystemu rezerwatu „Stawy Milickie”, który został umieszczony na prowadzonej przez ONZ liście Living Lakes (Żyjące Jeziora), służącego ochronie ptaków wodno-błotnych i ich siedlisk, a w tym rekompensaty szkód wyrządzonych przez ptaki rybożerne i paszożerne – projekt realizowany przez spółkę Stawy Milickie S.A.;
- rewitalizację zabytkowej infrastruktury uzdrowskiej będącej własnością spółek „Uzdrowisko Szczawno-Jedlina” S.A. oraz Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A., w tym wsparcie finansowania odbudowy Zakładu Przyrodoleczniczego w Szczawnie-Zdroju (ośrodka lecznictwa balneologicznego), który ucierpiał w wyniku pożaru w marcu 2018 roku;
- realizację projektu pn.: „Budowa Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu w Szklarskiej Porębie – Jakuszycach” znajdującym się na liście Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu zatwierdzonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki;

Nie można również lekceważyć stałego i regularnego wzrostu nakładów na działalność badawczą i rozwojową oraz wzmocnienia transferu wiedzy do biznesu i komercjalizacji badań, w szczególności w ramach tzw. inteligentnych specjalizacji.

W dziedzinie kultury istnieje konieczność skonstruowania nowej strategii rozwoju kultury na Dolnym Śląsku w obszarach: systemu ochrony zabytków, a także działalności i dalszego rozwoju instytucji kultury. Szczególnej uwagi wymagają obszary poprawy infrastruktury, a także wynagrodzeń pracowników w instytucjach. Ponadto, w związku ze stale rosnącymi kosztami utrzymania, istnieje konieczność poszukiwania nowych źródeł współfinansowania instytucji kultury i zoptymalizowania kosztów ich funkcjonowania. Strategia ta będzie zintegrowana ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i będzie wspierała budowę tożsamości województwa w powiązaniu z promocją i turystyką Dolnego Śląska.

ZAŁĄCZNIK

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO:

- Sekretarz Województwa - Departament Organizacyjny i Kadr
- Departament Marszałka
- Departament Funduszy Europejskich
- Kancelaria Sejmiku
- Departament Zdrowia
- Departament Spraw Społecznych
- Departament Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych
- Geodeta Województwa – Wydział Geodezji i Kartografii
- Departament Gospodarki
- Departament Infrastruktury
- Departament Rozwoju Społecznego i Rynku Pracy
- Departament Budżetu i Finansów

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE SAMORZĄDU:

- Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy
- Dolnośląski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei
- Instytut Rozwoju Terytorialnego
- Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych

WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE:

- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Wrocław
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Wałbrzych
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Legnica
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Jelenia Góra
- Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO WYKONUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ, KTÓRYCH SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO JEST (WSPÓŁ)WŁAŚCICIELEM:

- Dolnośląskie Centrum Medyczne DOLMED S.A.
- Sanatoria Dolnośląskie Sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji Sp. z o.o.
- Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A.
- Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.

SPÓŁKI:

- Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o.
- Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
- Koleje Dolnośląskie S.A.
- Nowy Szpital Wojewódzki sp. z o.o.
- Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o.
- Stawy Milickie S.A.
- Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A.
- Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.
- Agencja Rozwoju Regionalnego Arleg S.A.
- Dolnośląski Fundusz Gospodarczy sp. z o.o.
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A.
- Dolnośląskie Centrum Medyczne Dolmed S.A.
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. w Nowej Rudzie
- Dolnośląska Zielona Dolina DOZEDO sp. z o.o.
- Legnicki Park Technologiczny Letia S.A.
- Port Lotniczy Wrocław S.A.
- Przewozy Regionalne sp. z o.o.
- Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL - Krosno S.A.

SAMODZIELNE PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ DLA KTÓRYCH PODMIOTEM TWORZĄCYM JEST SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego
- Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej we Wrocławiu
- Szpital Specjalistyczny im. A. Falkiewicza we Wrocławiu
- Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy
- Specjalistyczny Szpital im. dra Alfreda Sokołowskiego
- Dzienny Ośrodek Psychiatrii i Zaburzeń Mowy dla Dzieci i Młodzieży
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Lubiążu
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu
- Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi
- Wojewódzkie Centrum Psychiatrii Długoterminowej w Stroniu Śląskim
- Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze
- Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu
- Dolnośląskie Centrum Chorób Płuc we Wrocławiu
- Specjalistyczny Szpital Ginekologiczno-Położniczy im. E. Biernackiego w Wałbrzychu
- Dolnośląskie Centrum Transplantacji Komórkowych z Krajowym Bankiem Dawców Szpiku
- Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Janowicach Wielkich
- Dolnośląski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
- Wojewódzki Zespół Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej
- Obwód Lecznictwa Kolejowego we Wrocławiu Samodzielny Publiczny Zakład Opieki
- Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu
- Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze
- Pogotowie Ratunkowe w Legnicy
- Pogotowie Ratunkowe w Wałbrzychu

INSTYTUCJE KULTURY, DLA KTÓRYCH ORGANIZATOREM JEST SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO:

- Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze
- Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju
- Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy
- Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu
- Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu
- Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu

- Teatr Polski we Wrocławiu (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu
- Wrocławski Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego we Wrocławiu
- Opera Wrocławska (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze
- Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu
- Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu
- Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu
- Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy (instytucja prowadzona wspólnie z miastem Legnica)
- Muzeum Narodowe we Wrocławiu (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Narodowe Forum Muzyki (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z miastem Wrocław)

SZKOŁY:

- Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy
- Szkoła Policealna Medyczna im. Marii Skłodowskiej-Curie we Wrocławiu, pl. Zamkowy 1, Legnica
- Zespół Szkół Agrotechnicznych w Bożkowie
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Biedrzychowicach, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Biedrzychowicach
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Karpaczu
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Lubinie
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Świdnicy
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 4 przy Szpitalu Rehabilitacyjnym Hematologicznym "Orlik" w Kudowie-Zdroju
- Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrowskim dla Dzieci "Jagusia" w Kudowie-Zdroju
- Zespół Szkół Specjalnych przy Wielospecjalistycznym Szpitalu w Miliczu
- Zespół Szkół Specjalnych Przychodni w Wałbrzychu
- Zespół Szkół w Jaworze

PLACÓWKI DOSKONALENIA NAUCZYCIELI:

- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Jeleniej Górze
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Legnicy
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Wałbrzychu

OŚRODKI WYCHOWAWCZE:

- Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 12 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu
- Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworze
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu

BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE:

- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Legnicy
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Jeleniej Górze
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Strzelinie
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Świdnicy
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Wałbrzychu